

XIX. ÉVFOLYAM
35. SZÁM.

M. tr.
Haditörténelmi Levéltár
IV. csoport
Nagybányai
Budapest, III. Váci utca 13. sz.

BUDAPEST 1929
DECEMBER 10.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Bürokrácia.

A kormány rendeletet készít a hivatali munka egyszerűsítésére, amit rövid időn belül és gyökeresen meg akar valósítani. Egyszerű közigazgatás, kevés írás, felesleges formáságoktól mentes, gyors intézkedés lesznek a jelszavai az új ügyrendnek. Hogy a jelszavak mennyiben fognak azután gyorsan elintéztett aktákká válni, azt a tapasztalat fogja megmutatni.

Az egyszeri főszolgabíróról mondják, hogy két főnyi irnoki létszámának háromra való felemelését kérte a vármegyétől »az irodai ügyvitelt egyszerűsítő rendelet végrehajtása céljából«. A tréfa éle nem egészen indokolatlanul irányul az eddig kiadott ilyenféle rendeletek ellen, amelyek csak az iktatandó, tárgymutatózandó és tudomásulvétel után irattárba helyezendő ügydarabok számát szaporították, mert azoknak sohasem az okait orvosolták, hanem mindig csak a tüneteit. Ha a most készülő rendelet nem fog ebbe a hibába esni, el fogja érni a célját, különben pedig odakerül a többi mellé az irattárba.

Mi ebben a kérdésben, sajnos, szakértők vagyunk, mert ha valaki érzi az országban a bürokrácia súlyát, mi aztán igen. Igaz, hogy a várva-várt rendelet csak a polgári hatóságokra vonatkozik s hogy nekünk — egyelőre legalább — az irigységre kell szorítkoznunk, de már a remény is sokat ér, hogy egyszer majd mi is sorra kerülhetünk.

Tudjuk jól, hogy a dolog nem olyan egyszerű, mint amilyennek látszik. A bürokráciának vannak a közállapotokban leledző természetes okai, amelyeket semmiféle rendelettel nem lehet megszüntetni. Hogy a magunk portáján maradjunk: apró egységekre tagolt szerveztünk és közel nyolcszáz állomásra szétszórt elhelyezésünk a legracionálisabb ügyrend mellett is az irodához fog kötni minket, mert a legegyszerűbb ügyeket sem tudjuk szóbelileg elintézni, a telefon pedig nagyon költséges módja lenne az irodai munka csökkentésének. A bűncselekmények számbeli növekedésének természetes folyamánként jelentkező munkatöbblet csökkentését se tudjuk megoldani; egyetlen feljelentést se lehet mellőzni azért, hogy írásbeli munkát ne okozzon. Bele kell törödnünk, hogy ezen nem lehet változtatni.

De igenis lehet változtatni azon, hogy a bürokrácia önmagát kitermelő, önmagáért élő, növekedő, időt és energiát habzsoló inproduktív tényezőjévé váljék a testület életműködésének, hogy az önmagunk adminisztrálásának tehertere meghaladja az elkerülhetetlenül szükséges méreteket és hogy az iroda nagyobb fontosságot

vindikáljon magának a csendőrségi szolgálatban, mint amekkorát szükséges rossz voltánál fogva megérdemel.

A kiadandó kormányrendelet — nagyon helyesen — a hatáskörök revíziójával akarja megkezdeni az állami adminisztráció egyszerűsítését. Ha komolyan akarjuk követni a példát, nekünk is ezen kell kezdenünk. Minél tágabb hatáskört kell biztosítani az alsóbbfokú parancsnokságoknak; annál több ügyet és annál gyorsabban tudnak maguk elintézni, nem kell szinte naponta felterjesztéseket tenniük, a magasabb parancsnokságoknak pedig nem kell lényegtelen felterjesztések özönére válaszolniuk. A saját hatáskörben elintézhető ügyek számoszlopának lefelé és nem felfelé kell szélesbednie: követelménye ez a tekintélynek és a praktikumnak is egyaránt. Akkor aztán a centralizáció is önmagától vissza fog terelődni a maga helyes és természetes medrébe, nem fajul bizalmatlan gyámkodássá s a felsőbb intézkedések és engedélyezések sokasága is olyan ügyekre fog kevesbedni, amelyeket nagy horderejük, fontosságuk, szolgálati, személyi vagy pénzügyi kihatásuk valóban magasabb hatáskörbe utal.

A második lépésnek az irodai ügyvitel formáságait kell a maguk értékére leszállítania, de ez csak bizonyos ultrakonzervatív nézetek feláldozása árán lesz lehetséges. Be kell látnunk, hogy az iratjegyzékek sokasodott iktató, meg tárgymutató nem végcélja földi életünknek, hanem csak arra valók, hogy egy ügydarabot megtaláljunk, ha szükségünk van rá; hogy az »Elintézés« rovatának minél részletesebb kitöltése nem fokmérője a szaktudásnak; hogy az Ügyviteli Szabályzat mintái valóban csak minták; hogy a hosszú jelentés nem feltétlenül jobb és alaposabb a rövidebbnél, egyszerűen, hogy a formáknak még pedantéria címén sem szabad a lényeg fölé kerekedniük. Ez nem jelenti a formáságok teljes negligálását; formák betartása nélkül katonai rendet irodában se lehet elképzelni. Csak éppen, hogy a két rossz közül, az egyszerűbb és komplikáltabb, a szükséges és felesleges formáságok közül az előbbieket, a kisebbeket kell választanunk.

A modern iroda nélkülözhetetlen segédeszközének, a kartotéknak az állami hivatalokba való bevonulása egész bizonyosan csak idő és nem célszerűség kérdése. Ha nem idegenkednénk tőle, összes tárgymutatóinktól és nehézkes előjegyzéseink legnagyobb részétől örökre megszabadítana.

Nagyon természetes, hogy a felsőbbségnek minden egyszerűsítési jóakarata csak úgy válhatik valósággá, ha azt mindenki egyénileg is magáévá teszi, előljáró és alárendelt egyaránt. Haszonnal pedig csak akkor fog járni, ha nem történik a munkateljesítmény mennyiségének, lelkiismeretességének és rendjének rovására. Mert aki semmi mást nem olvas ki a rendeletből, mint hogy ezután kevesebbet kell majd dolgoznia, annak — úgy hisszük — eddig sem volt ehhez szüksége miniszteri rendeletre.

A helyszínelő gépkocsi.

Irla: MILVIUSZ ATTILA százados.

Az utóbbi években sokat hallunk, olvasunk a külföldi rendőrségek úgynevezett »Mord-autó«-iról (szó szerint fordítva: gyilkosság-gépkocsi), látunk ilyenekről készült fényképfelvételeket képes folyóiratokban; az államrendőrség budapesti főkapitánysága is rendelkezik ilyen járművel. Mindezideig azonban lapunkban senki sem foglalkozott ezen járművek rendeltetésének, felszerelésének stb. ismertetésével, ezért úgy vélem, hogy egy rövid cikk keretében foglalt nagyvonalú ismertetés általános érdeklődésre tarthat számot.

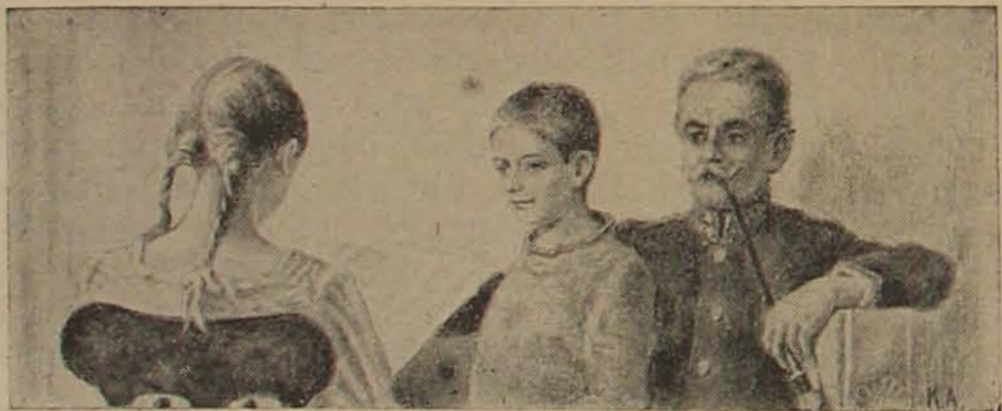
Vannak bűncselekmények, pl. gyilkosság, betöréses lopás, gyújtogatás stb., melyek végrehajtása a térben bizonyos érzékelhető elváltozásokat idéz elő. Ezeknél a cselekményeknél beszélünk helyszínről. Helyszínek nevezzük a tér azon részét, melyen a bűncselekményt elkövették, ahol a bűncselekmény eredménye beállt, tágabb értelemben azonban mindazon helyeket is, ahol a bűncselekménnyel kapcsolatban álló bármi olyan tevékenységet fejtettek ki, mely ilyen elváltozásokat előidézhetett. Ezek a helyek mind reményt nyújtanak arra, hogy megvizsgálásuk nyomok, egyéb elváltozások és bűnjelek felfedezéséhez vezethet. Azt a nyomozó cselekményt, mely a helyszínek alapos szemrevételezésével ilyen bizonyító adatok felfedezését célozza, helyszíni szemlének nevezzük. A helyszíni szemle a nyomozás kiindulópontja és egyben legfontosabb mozzanata. Ennél lehet megalapozni a sikert, de itt lehet tönkretenni a sikerre való pusztán kilátást is. Kérdés, hogy melyek azok a tényezők, melyek a helyszíni szemle kifogástalan megejtését biztosíthatják? A felelet rá egyszerű:

megfelelő ember, megfelelő eszközök és a helyszíni szemle rögtöni megejtése.

Ki a megfelelő ember? Nem is olyan régen még nem nagy követelményeket támasztottak a nyomozókkal szemben a szellemi felkészültség tekintetében. Ma már vitán felül áll, hogy jó nyomozó csak olyan emberből lehet, aki erre rátermett, vagyis veleszülettek azok a képességek (megfigyelő-, elképzelő-, kombináló képesség stb.), melyek e hivatás eredményes gyakorlásához elengedhetetlenül szükségesek, továbbá aki birtokában van mindazon szakismereteknek, melyeket ezen hivatás megkíván.

Hiába állítanánk azonban ilyen embereket üres kezekkel a helyszínelés nehéz feladatának megoldásához. A helyszínelés célja a helyszínen létező elváltozások és bizonyítékok szolgálható tárgyak felkutatása, valamint a helyszínelés eredményének megrögzítése. Mindkettőhöz eszközök kellenek. A megfelelő ember és megfelelő eszköz a siker eléréséhez egyenrangú tényezőket képeznek, melyek egymást kiegészítik. Egyik a másik nélkül semmit se ér. Igen sok bűnügy kiderítése hiusult meg pusztán azért, mert a helyszínelésnél nem állott a követelményeknek megfelelő kriminalisztikai felszerelés rendelkezésére.

A harmadik követelmény, a helyszíni szemle azonnali megejtése szükségessé teszi azt, hogy a helyszínelő személyzet teljes felszereléssel, minden késedelem nélkül, a lehető legrövidebb időn belül a helyszínre jutva, működését megkezdhesse. Tekintve, hogy több személyről, esetleg állatról (kutya), továbbá meglehetősen nagy terjedelmű és súlyú felszerelésről van szó, fenti cél csak valamely állandóan készenlétben álló, gyors jármű felhasználásával érhető el, mint ilyen: napjainkban csak a gépkocsi jöhet figyelembe. A »Mord-auto«, »Eset-

Te voltál!

*Te voltál korán nyílt virág-koromnak
Remegve jéltett bús eszmény-alakja;
Java időmnek örök aggodalma,
Szent célja minden tettnek, gondolatnak,
At egy küzdelmes életen.
Ah, mivé lettél! — Mi vagy ma nekem!
Te megcsúfolt, elrongyolt, összekínzott,
Rablók kezének szennyétől bepiszkolt,
Cselédi sorba süllyedt jó anyám:
Hazám!*

*Mi vagy nekem most!? Egy zord életalkony
Lerongyolt szentje, bús mártíralakja.
A bűneinknek vérző áldozatja,
Kéért, hogy szívem végnélkül sajogjon,
Sírba viszem a kínokat.
És megátkozom az ivadékomat,*

*Ha drága lesz neki a vér, az élet
S e rablók szennyes kezén hagyna téged,
Én megalázott édes jó anyám,
Hazám!*

Bárd Miklós

Át a glecseren.

Irla: PÉCHY-HORVÁTH REZSŐ.

A csinos, jó modorú kantonesendőrtől, — amikor már eléggé összebarátkoztunk a tejivócsarnok napsugaras terrasán — megkérdeztem, mi volt a legemlékezetesebb kalandja. A csendőr hosszasán elmélázott. Végre megszólalt és nevetve fogott bele elbeszélésébe:

— Bűnügyi történetet, érdekes nyomozást nem fog kapni tőlem. Az ilyesmi a mi szolgálatunkban ritka. Hiszen mi vagyunk a világ legerkölcösebb, legbecsületesebb, legjózanabb és legvallásosabb népe. Bűntény tehát ritkán történik nálunk. Ilyennel nem tudok szolgálni, pláne érdekessel, — hanem elmondok egy esetet, amely nekem a legemlékezetesebb és a legtanulságosabb egész eddigi szolgálatomból.

Hogy a véletlen, vagy inkább a pillanatnyi elragadtatás és megilletődés, amelyet valami bűbajos táj szemlélése idéz fel a lélekben, néha milyen hatalmas csalódásba ragadja az embert, azt valószínűn ön is tudja. De legfényesebben bizonyíthatja ezt az igazságot az én esetem, a történet, amelyet elmondani akarok.

Graubünden kantonban, ebben a tiszta, erkölcsös, csendes kis külön országban voltam akkoriban. Oda voltam beosztva.

autó», vagy mint én nevezem: helyszínelő gépkocsi tehát nem más, mint egy olyan szállító eszköz, mely minden pillanatban rendelkezésre áll, hogy a helyszínelő személyzetet és felszerelést az adott bűncselekmény helyszínére szállíthassa; továbbá különleges karosszériája folytán arra is alkalmas legyen, hogy belsejében a helyszínen bizonyos munkálatok elvégezhetők legyenek.

A kocsi akkor áll minden pillanatban rendelkezésre, ha az semmi más célt nem szolgálhat, a helyszínelő felszerelés arra állandóan és hiánytalanul máházva van, úgy, hogy a vett hívójelre a kocsiba már csak a helyszínelő csoport tagjainak kelljen beszállni és rövid pár perc leforgása alatt indulhasson is rendeltetési helyére.

Magáról a kocsiról autótechnikai szempontból nem szándékozom írni. A karosszériának alkalmasnak kell lenni a megfelelő számú személy, továbbá a felszerelés befogadására. Birnia kell egy teljesen elsötétíthető részzel, melyet a bűnügyi fényképész sötétkamra gyanánt használhat. Egyébként a kocsi típusára befolyást gyakorol az alkalmazás helye is, mert más lesz a követelmény egy csak városokban és más egy vidéken is alkalmazható kocsival szemben.

Ezután a rövid, de szükségesnek tartott bevezetés után rátérek a gépkocsira máházott helyszínelő felszerelés részletes ismertetésére. A felszerelés összeállításánál szintén irányadó az, hogy a kocsit hol akarjuk alkalmazni. Egy kizárólag városok belterületén működni hivatott jármű felszerelésében sok olyan tárgy mutatkozhatik feleslegesnek, melynek egy vidéken alkalmazandó, gyakran emberlakta helyektől nagyobb távolságokra működni hivatott helyszínelő kocsiról nem szabad hiányozni. A felszerelés összeállítását annak a gon-

dolatnak kell áthatni, hogy egy ilyen gépkocsin mindennek rajta kell lennie, amire a helyszínelőknek munkájuk közben egyáltalán szükségük lehet. Sohase szabad arra számítani, hogy ezt vagy azt a tárgyat úgyis kölcsön lehet majd kapni a helyszínen, mert rendszerint éppen akkor nem fogunk azokhoz hozzájutni, mikor a legnagyobb szükségünk lenne rájuk. A felszerelés legyen tehát teljes, ne számítsunk sohase idegen kisegítésre. Egyes felszerelési tárgyak hiánya a helyszíni teendők egy részét lehetetlenné tehetik, vagy legalább is késleltetik azokat. A helyszínelés igen nehéz észmunkát képez, az azt végzőktől oly nagyfokú gondolatösszpontosítást, beleélést kíván, hogy nem szabad annak zökkenésmentes lefolytatását kicsinyes és aprólékos gondokkal zavarni.

Az alábbiakban most már rátérek egy olyan helyszínelő gépkocsi felszerelésének részletes ismertetésére, mely nemcsak városok belterületén, hanem anyaállomásától távol, a vidéken is hivatott működni.

I. *Daktyloszkopiai felszerelés.* A helyszínelést végzőket az egyes bűnesetek három daktyloszkopiai feladat megoldása elé állíthatják: a helyszínen létező ujjnyomok felkutatása, előhívása és rögzítése, személyekről vagy holtakról ujjnyomat felvétele és végül az ujjnyomok összehasonlítása. Ennek megfelelően a felszerelésnek a következőket kell tartalmaznia:

Dobozok argenterat és indigó porral, úgynevezett tündérhaj ecsetek, egy csomag vatta a már előhívott ujjnyom barázdáinak finomabb kitisztítására, több iv folie papír az ujjnyomat rögzítésére, az ívek szétdarabolásához szükséges olló. Ujjnyomfelvételhez: 1 tubus ujjnyomat festék, zinklemez, gummi henger, ujjnyomatlapon; a felvétel előtt a kéz megtisztításához: szappan, körömkefe, egy üvegce terpentín és egy törülköző.

A szolgálatom olyan volt, hogy állandóan portyáznom kellett a mély völgyekben és a kútszerű szakadékok fenekén, elrejtetten éldegélő falvak között. Örökösen a hegyeket bújtam. Egyik havasra fel, a másíkról le: ez volt a programom, ha ugyan programnak nevezhető az ilyen szakadatlan és szüntelenküli hegymászás, amely a síkvidéki ember előtt nemcsak teljesen céltalan és felesleges, hanem érthetetlen szenvedély is. Nekem azonban, aki már gyermekkoromban szerettem a hegyóriásokat, életszükséglet és ragyogó boldogság volt. Azért is kértem ilyen beosztást. Büszkeség töltött el: minél több hegy-istent a lábaim alá hajtani, minél számosabb furcsa és egzotikusan csendülő kömonstrum-nevet a látoltak közé skatulyázni... A karcsi Matterhorntól és a szélesen ellapuló Jungfrautól kezdve csaknem minden havast megmásztam, az oroszlánsörényes kúpú Glärnischig és a ravasz Mythenig. Minthogy kezdtem már kifogyni a havasok névsorában található nevekből, a Bernina-csoportra vetettem magamat.

A Diavolezza-hütte környéke! Van-e ember, aki e helyhez hasonló szépséget látott volna? Ami vadság, komorság, ridegség és borzalmasság csak található egy svájci havason, ezt mind fellelhetjük a Diavolezzán. A világ legsikerültebb, pazar kezekkel elrendezett panorámáinak egyik legfelségesbbjét találja meg ott az ember. Örök hó és örök jég hazájában állunk és az ördögi szépség láttán, minden elragadtatás vagy bámulat, ami szavakban akar kitörni, elnémul. Ördögien szép az a hely, de hiszen a neve is mutatja.

Természetesen egymagamban vágtam neki a Berninának. Négyezer méternyi magasságnak hatalmas útja állott előttem. A csúcsról aztán, ha elértem, tovább, tovább; átvágva a Morteratsch-glecseren, a Piz-Palü ormára.

Remek, szép idő mosolygott rám. Vidám, ragyogó, ózónos reggel. A nap enyhén sütött, sugarai éppen elegendő erősek voltak ahhoz, hogy a havason lebegő hűs léghő enyhére melegítsék. A havasok gerincei és ormai, mint valami művészi üvegfestmény, tisztán és átlátszó színekben pompáztak előtttem. Olyan éles kontúrokkal rajzolódtak ki az ólmosan szürke színű égen, mint az ablakra akasztott színes üvegekben hegyek, házak, fák, sziklák éles körvonalai. A szűzfehér, szemcsésre fagyott hótakaró alól helyel-közzel komoran és félelmetgerjesztően tűntek elő a rozsdabarna sziklatömbök. És körülöttem csend, isteni csend, amelyet még csak egy-egy havasi patakocská durúzsolása se zavart meg. Csupán szeges cipőim alatt csikordultak meg a ködarabok.

Késő délután már a hüttében ittam a kitűnő klubtztát, amelyet az öreg ör nagy buzgalommal és szakértelemmel készített el. Kivülém még härman voltak a kis faépület egyetlen szobájában, valami angol népség, amilyenbe minden négyzetméteren belebotlik az ember halvét földön. Úgyet se vettem rájuk, hanem vacsora után nyomban lefeküdtem.

Hajnali három óra tájban már talpon voltam. A szemeim mintegy megszokásnak engedelmeskedve nyíltak fel, amikor odakünn a havasok világában oszladozni kezdett az éjszaka homályos, párás szürkésege. Felkeltem, mert — életemben nem tudom hányadszor — meg akartam nézni a havasok csodáját, a hajnalpirkadást, amikor a nap győzelmesen, méltóságteljes lassúsággal felemelkedik valamely havas váll mögül... Az Alpenglühen nevű alpesi csodát látni kelteni fel, ahogy a havas lakója nevezi a nap reggeli üdvözlését, amely csak a ragyogóan tiszta, ködmentes levegőben mutatkozik, évente alig egy-néhányszor.

Összehasonlításához 1—2 drb. daktyloszkópiai achromatikus nagyítólencse keretállványba foglalva, végül célszerű, ha a daktyloszkópus részére a felszerelés egy laboratóriumi fehér vászonköpenyt is tartalmaz.

II. *Fényképezési felszerelés.* Ennek a felszerelésnek részletes ismertetése a cikk kereteit meghaladná. Röviden megemlítem, hogy szükség van egy nagy 13 × 18-as vagy 18 × 24-es méretű, hosszú kihúzatú fényképezőgépre egy olyan állvánnyal, mely a felülről való felvételeket is lehetővé teszi. A gépnek pillanatzárral is ellátva kell lennie. Ezzel a géppel készülnek a helyszíni felvételek. A helyszíni felvételek nem mindenkor lesznek napvilág mellett készíthetők, ezért a felszerelésnek egy villanó készüléket is kell tartalmaznia, mely a felvételekhez szükséges mesterséges fényt szolgáltatja. Szükség van továbbá lemezekre, másolópapírosokra, valamint egy teljes laboratóriumi felszerelésre, mely a felvételek előhívására és másolatok készítésére szükséges (vegyszerek, desztillált víz, borszesz, tálak, lemezszáritóbak, másolókeretek, vörös lámpa stb.). — Helyszíni ujjnyomok lefényképezésére külön erre a célra épített gép szolgál. Ennek a fényképezőgépnek a belsejében van elhelyezve az a fényforrás, mely a felvételhez szükséges fényt szolgáltatja. Pl. falakon, szekrények belsejében stb. levő ujjnyomra a fényképész egyszerűen ráilleszti a gépet, működésbe hozza az elsütőkészüléket és az ujjnyom már meg is van örökítve.

Nem tudom, hogy előfordul-e az ilyen gépkocsik felszerelésében az úgynevezett detektiv-kamara. Ez egy észrevétlen felvételek eszközzésére alkalmas gép, melylyel lefényképezhetünk valakit, anélkül, hogy az illetőről tudna. Véleményem szerint a nyomozás érdekeit csak előmozdithatná pl. egy olyan felvétel, melyen a gyanúsítottak az arcjátéka az áldozat hullájával való

szembesítés (tetemrehívás) pillanatában meg van örökítve.

III. *Optikai felszerelés.* A szem teljesítőképességét nagyítólencsék használata megsokszorozza. A helyszínelésnél apró, gyakran parányi méretű jelenségek felfedezése, a már felfedezettek behatóbb vizsgálata az egész nyomozásra gyakran nagy befolyással lehet. A felszerelésnek tehát tartalmazni kell ilyen optikai segédeszközöket, még pedig: 1—2 drb. nagyobb felületek átvizsgálására szolgáló nyeles nagyítólencsét 2—4-szeres nagyítással, 1—2 erősebb (8—12-szeres) nagyítólencsét finom részletek megfigyelésére. A daktyloszkópiai nagyítókról már előzőleg megemlékeztem. Nem hiányozhat a felszerelésből egy 6—8-szoros nagyítású jó távcső sem, mely a szabadban történő helyszíneléseknél tehet kitűnő szolgálatokat.

Olyan gépkocsik felszerelésének, melyekkel rendszerint képzett mikroszkópus (törvényszéki orvos) is kiszáll, tartalmazni kell egy mikroszkópot is. Nagyon alkalmasak erre a célra az úgynevezett utazó mikroszkopok, melyek amellet, hogy a megkívánt legnagyobb nagyítást is megengedik, összes szükséges tartozékaikkal együtt egy igen kis helyet elfoglaló dobozba vannak csomagolva. Azt hiszem, nem vitás a helyszínen azonnal foganatosítható mikroszkópiai vizsgálat nagy előnye a csak később, szakértői laboratóriumokban történő vizsgálattal szemben. Ez egyrészt időmegtakarítást jelent, másrészt elkerülhetővé teszi a csomagolást és szállítást a vizsgálat előtt, ami igen fontos, mert a csomagolás és szállítás nem ritkán igen káros hatással van a vizsgálatra szánt anyag használhatóságára.

IV. *Helyszíni rajzok készítésére szolgáló felszerelés.* A helyszín, a helyszín környékének, a helyszínen talált egyes részleteknek egyik mindenkor alkalmazandó

Egyszerre feltűnt kelet felől valami halvány rózsás pir, mint ártatlan leányarcon a pirulás. Keskeny csík — mélységesen sötétkék alapon citromsárga, alig ujjnyi sáv — hullott a hegyvilág komor óriásaira s a természet láthatatlan kezei csodálatos színjátékba kezdtek.

Halk, metszően hideg szellő dudorászott. És egyszerre felemelkedett a lángoló vörös arany nap tisztán kibontakozó, élesrajzú korongja. Mint valami gigászi diadalmi jelvény magasodott fel, amelyet láthatatlan fonállal sebesen húznak felfelé. Fény, élet, elevenség ömlött el most mindenben. Aranyfényben ragyogtak a csúcsok, a hó azonban gyenge rózsaszínből pompázott, egyes helyeken pedig kéken csillogott. Káprázatos, megdöbbenítő szépség terült el körülöttem, valahol üde és fátyolosított madárhang pityegése is csörrent s minden szikla és marék hó a Teremtő dicsőségét hirdette.

Ebben a pillanatban lihegve állott meg mellettem egy emberi alak. A tegnap esti angolok egyike lehet, — gondoltam — és legkevésbé sem zavartattam magamat. De a következő pillanatban észre kellett vennem őt, mert darabos nyelven néhány hangos elragadtatás-szót kiáltott belé az alvó csendbe. Bosszús tekintettel fordultam feléje. Ebben a percben legjobban szerettem volna, ha megsemmisül, füstként eloszolva a pirosuló fényességben, amiért káprázatos hangulatomból kizökkentett.

De megriadva, megijedve bámultam rája.

Az angol szavak kiáltója és hangulatom elriasztója csodás szépség volt. Amint ott állott kipirultan, erősen csillogó szemekkel, ajkai mosolyra nyílván és szinte önkívületi állapotban, a gyönyörűségtől és a csodálattól érthetetlen szavakat mormolva, — igazán nem tudtam volna dönteni, ha azt mond-

ják: boruljak le a legszebb látvány előtt, hogy — melyik előtt boruljak le? Mert szép volt a rózsaszínű hó és az aranyfolyamu havas csúcsa, de az angol leány is szép volt, sőt még talán sokkal szebb emezeknél.

Szótlanul bámultam percekig.

Szőke, dús haja aranykoronaként övezte fehér homlokát s most a felkelő nap első sugaraiban a folyékony arany élénk csillámlásával csillogott. Alakja karcsú és lenge volt, nemes, tiszta és szelíd vonalú. Arcának halvány bőre rózsás színben pompázott, amint a hó szinte reflexszerűen adta vissza. Elragadó, bájos, csodálatos volt.

Ő némán, diadalmasan és élvezettel tűrte a hódolatot.

Később láttam, hogy a szép angol hölgy útnak ered a Morteratsch felé, egyedül, míg a másik két angol, akiket a hozzátartozóinak sejtettem, a Pizzo di Verona felé vette az útját. A hölgy nagy gyakorlatra valló lépésekkel haladt és csakhamar eltűnt.

Sokáig maradtam ezután még a hűtében. A hajnalban látott csodás kép és az utána következő meglepő felfedezés miatt csak alig-alig tudtam magamhoz térni és amikor ez végre meg is történt, már messze járhatott a bájos missz. Mindegy, ez nem határoz, gondoltam, azért utána megyek. De amíg ezt ilyen bizonyossággal elhatároztam, addig hosszú órák múltak el. Tusakodtam magammal: menjek-e, ne menjek?

Ugyancsak a nyakamba kellett szednem a lábamat, ha azt akartam, hogy még elérjem. Egyedül van, senki a havasok komor arculatján kívül nem láthat bennünket, — ez a gondolat villanyozott folyton. Erőt is ez adott, amikor elindultam azon az úton, amelyen a hölgyet eltűnni láttam.

rögzítési módja a rajz. Az ehhez szükséges felszerelésnek a következőket kell tartalmazni: különböző keménységű ironok, színes ironok, radirgummi, körzőkészlet, tus, tustoll és ecset, iránytű, lépésmérő, lapos és háromszög vonalzó, az illető terület részletes térképe, vázlatomb és pausz vagy oleáta papiros. A rajztömbök közül azok felelnek meg legjobban a célnak, melyek lapjai miliméteres kockabeosztással vannak ellátva. Az ilyen rajzpapír igen megkönnyíti a munkát. A felsorolt tárgyak bővebb magyarázatra nem szorulnak, így csak a lépésmérőt ismertetem pár szóval abból kiindulva, hogy ezt egyes olvasóim talán nem ismerik. Ez a műszer külsőleg egy zsebórához hasonlít. Lényege az, hogy egy belsejében elhelyezett szerkezet segítségével megolvassa a mozgó ember lépéseinek számát és az eredményt egy mutató segítségével az óralapon mutatja. Ha tehát le kell lépnünk egy párezer lépéses távolságot, akkor szükségtelen, hogy lépéseinket magunk számoljuk a lelépés alatt. A műszert egyszerűen felakasztjuk zubbonyzsebünk fedőjére, elindulunk és célhoz érve egyszerűen leolvassuk róla, hogy hány lépést tettünk meg.

V. Láb- és egyéb nyomok rögzítéséhez szükséges felszerelés. A lábnyomok rögzítése lefényképezés, le-mérés, leírás, lerajzolás vagy kiöntés által történhetik. Itt csak a kiöntéshez szükséges anyagokat és eszközöket említem meg, a többi eljárásokhoz szükséges eszközöket már más helyen megemlítettem. Kifogástalan gipsz zárt tartályban, stearin, asztalos enyv, a felsoroltakhoz szükséges edények, borszeszlámpa a felmelegítéshez, szűrle vagy itatóspapír, borszesz, olaj, benzin, terpentín, sellakk, merevítő pálcikák. A felsoroltak rendeltetésének részletes ismertetését ezen eljárások közismert volta miatt mellőzöm. Kényes, ki nem önthető lábnyomok egy üveg vagy cellit (átlátszó hajlékony anyag) és

egy viaszceruza segítségével pontosan átvihetők pausz vagy oleáta papírra.

Lábnyomok összehasonlítására a felszerelés a következő egyszerű eszközt tartalmazhatja: egy 20×40 cm. méretű, téglalakú faráma, melyen milliméter beosztással ellátott húrok vannak kifeszítve. Ha ezt a keretet a nyomra ráhelyezzük, a méretek pontosan leolvashatók.

Vérnyomok felkutatásánál a villamos zseblámpa tesz igen jó szolgálatokat. Meszes falon levő vérnyomok rögzítése egy arabmézgával bekent üveglap segítségével történik. Az elmondott eljárásokhoz szükséges eszközöket a felszerelésnek tartalmaznia kell.

Nem hiányozhat a felszerelésből egy olyan készlet sem, amely elégett, megszenesedett papirosok megőrzésére és olvashatóvá tételére szolgál. Ehhez tartoznak: pauszpapír vagy cellit, arabmézga, glicerin, borszesz, sellakk, vérlúgsó és pár darab üveglap. Az eljárást helyszüke miatt itt nem írhatom le.

VI. Tárgyak lemintázásához szükséges felszerelés. A helyszíni szemléknél igen gyakran szükség van arra, hogy egyes részletek lemintázás segítségével rögzíttessenek. Eszközök, fegyverek nyomainak nagyobb tárgyakon, hullák egyes részeinek, különböző élettelen tárgyaknak lemintázása sok esetben kívánatos. Pl. a tettes beleharapott egy almába, vagy áldozata testébe, — itt fogainak nyoma mintázható le. Lehet egy hulla arca a felismerhetetlenségig széjjelverve, ebben az esetben nincs kizárva, hogy fogsorának, vagy pl. nyomorék kezének lemintázása a személyazonosság megállapításához segédkezet fog nyújtani. Mintázó anyagul sok mindenfélét lehet használni, így gipszet, viaszt, szappant, pecsétviaszt stb. Vannak erre a célra külön keverékek, pl.: 100 rész kaucsuk, 20 rész kén, 40 rész magnezia, 40 rész aranykén (Goldschwefel) és 40 rész

Mit beszéljek az útról? Egészen egyszerű hegymászó út volt, amelyre legfeljebb az a körülmény emlékeztet engem is, hogy a gyors menet következtében csakhamar alaposan kifáradtam. De később, amikor higgadtabban még egyszer megmásztam a Berninát, beláttam, hogy a legrettenetesebb, legnyaktörőbb utat tettem meg akkor, még pedig játszi könnyedséggel. Csakhamar eltűnt azonban minden fáradságom, amikor a messzeségben egyszerre megpillantottam egy női turistát. Ő az, ő az, — állapítottam meg lelkendezve, amikor távcsövem segítségével megállapítottam, hogy zöld nadrág és kék zubbony van rajta. Ő az! Éppen egy veszedelmes ponton mászott felfelé. Tisztán láttam, amikor jégcsákánya hegye alatt a sziklák szikrákat vetettek.

At kellett még haladnom a glecseren. Elöttem nyújtózkodott piszkos-zölden és hűs hidegséget ömlesztett maga körül a természet csodás szeszélyének egyik érdekessége: a glecser, amely hosszú, széles jégfolyam gyanánt, de lassan-lassan halad lefelé medrében, míg a hegyoldal lábánál megolvad és jegesvizü csacsogó hegyipatakocskák képében rohan tova, míg Rajnává, Inn-né, Arve-vá vagy Addá-vá lesz. Jégpiramisok, jéglapok, és jégtuskók hevernek a glecseren, egymáson nagy össze-visszaságban, mindenünnen patakok és vízerek folydogálnak és az apró, piciny vízesések finom cseppjei a szivárvány színeiben játszanak. A glecseren átjutni komoly életveszedelem nélkül nem lehet. Hatalmas jégtömbök, szeszélyesen össze-vissza dobált jégkolosszusok, furcsa türemlések, repedések, láthatatlan gödrök és szakadékok teszik járhatatlanná jeges testét és még a gyakorlott hegymászó is nagyot fohászkodva kezdi meg az átkelést a glecser jégpáncélján.

De én nem gondoltam semmi veszélyre. Elöttem láttam

néhány száz méternyi távolságban a csodás szépségű angol hölgyet, amint erőteljes mozdulatokkal kapaszkodva törtet felfelé a Piz-Palü gerincén.

Nekivágtam a glecsernek és úgy siklottam át rajta, mintha csak valami sima korcsolyapályán vágtam volna keresztül. Ahá, gondoltam, a szerelem csodás ereje vezérelt és oltalmazott a jégszakadékok közepette.

De egyszerre meghűlt bennem a vér. Sikoltást hallottam és amint az angol hölgy felé néztem, a következőket láttam: az angol leány a lábai alól elvesztette a szikla fokát és csüngve maradt a függőleges sziklafalon... Kezei görcsös szorítással markolták a jégcsákány nyelét s az szerencsére egy jó ponton akadt meg, ahonnan ki nem csúszhatott.

A helyzet kétségbeejtő és reménytelen volt. A leány ott függött előttem a sziklafalon, közöttünk pedig vagy háromszáz méternyi távolság és hozzá még nem is rendes talajon, hanem meredek sziklafalon... Ha a hölgy keze csak egy pillanatra is elernyed vagy elfárad, kész a legrettenetesebb katasztrófa: a szemeim előtt zuhan le a sziklafalról s csupán véres roncs lesz a másébe illő szépségű leányból.

Belefújtam a turistasipomba és amikor a sziklák között élesen felrikkantó visszhang elfakult és elhalt, felkiáltottam hozzá, hogy tartsa magát, amíg lehet; jövök már a segítségére. És valóban megindultam magam is a nyaktörő úton felfelé, minden lépéssel közelebb jutva ahhoz a lehetőséghez, hogy izgatottságomban eltévesztsem a lépést és lezuhanok, mielőtt kiszabadíthatnám a leányt borzalmas helyzetéből.

Hihetetlen küzdelmek árán végre elérkeztem a leányhoz. A kimerülés akkor már erőt vett rajta és a kezei erősen reszkettek a fáradságtól. Körülkötöttem a kötelemmel a derekát,

köszénszurok. Magam részéről a legtökéletesebbnek tartom a dr. Poller-féle mintázó anyagokat, (negativanyag a »Negocoll«, pozitivanyag a »Hominit« és »Celerit«). A negocollal élő és holt ember testének bármely része, valamint bármely élettelen tárgy lemintázható. A felszereléshez tartozhat tehát egy ilyen Poller-féle lemintázó készlet, mely 1—2 kg. negativanyagból, 2—3 doboz pozitivanyagból, továbbá az eljáráshoz legszükségesebb edényekből, ecsetekből és fémműszerekből állhat. Az eljárás ismertetése egy rövid cikk keretében nem lehetséges.

Nagyobb lapos felületeken látható elváltozások előnyösen mintázhatók le papirossal, az úgynevezett »Abklatsch« eljárás segítségével. Ehhez szürle papir, arabmézga és egy kefe szükséges. A szürlepapirt vízbe mártva ráborítjuk a lemintázandó felületre, azután azt a kefével verjük. Ahol szakad, először újabb vízbemártott szürlepapirokat teszünk fel, később ezeket arabmézgával bekent szürlepapirokkal pótoljuk. Midőn a lemintázandó felület már seholye látszik ki, bevárjuk a teljes megszáradást, azután a kész mintát levesszük és tekercs alakjában megőrizhetjük.

VII. *Bűnjelek kezeléséhez és szakszerű csomagolásához szükséges felszerelés.* Igen értékes bűnjelek megsemmisülhetnek vagy hasznavehetetlenné válhatnak a nem megfelelő csomagolás vagy a megőrzés helytelen módja miatt. Itt is szakértelemre és megfelelő felszerelésre van szükség. Ilyen lehet az alábbi: több üveg úgynevezett kémcső gummidugóval kisebb és kényes anyagok, mint pl.: köpet, orrváladék, hajszál, melyhez valami szag tapad stb., megőrzésére. Becsiszolt üveg-dugós, szélesszájú, különböző nagyságú üvegek, amelyekbe nedves, nagyobb mennyiségű anyagok csomagolhatók, pl.: bélsár, hányadék, méhmagzat, hullarészek stb. Különböző nagyságú papir- és bádóg vagy alumi-

asztán a lábai alatt bevágtam a sziklába a jégcsákányt — és a hölgy meg volt mentve.

Ujra a glecser mellett állottam. Oda tártunk vissza. És ez volt a szerencsém. Mert máshonnét rögtön lezuhantam volna. Olyan nagy volt a rémületem és a meglepetésem, amikor a nő arcába tekintettem.

Káprázat játszott volna velem reggel, az Alpenglühen bűvös fénye mellett, hogy a leányt olyan csodás szépségűnek láttam? Vagy talán rémületében egyszerűen megvénült és megcsúnyult?!

Alighanem egyik se esett meg, ellenben a hiba bennem rejlett. A hajnalpirkadás mesés szépségei vették el a látásom józanságát és ott, a természet káprázatos szépségeitől megbűvölve, szépnek láttam a mellettem álló nőt is... Pedig oly csúnya volt szegény, oly csúnya, amilyen csak egy angol spínster lehet, aki a fejét már hegymászásra adja...

Az arca égővörös, a szemei vízzínűek, a kezei és lábai férfiasak, a formái — formátlanok és nini: a haja szinte undorítóan vörhenyes. És én ezt néztem szépnek?

Elfojtott dühvel és felháborodással háritottam el köszönőáradatát és aztán, a világ minden kincséért se nézve az arcába, elköszöntem tőle... Fújva, átkozódva, felsülve indultam vissza, át a glecseren...

Akkor jutottam tudatára egy igazságnak. Az elragadtatásunk éppen olyan, mint az élet. Dús, gazdag a kínálat, tele marékkal unszol mindent, de amikor megnézzük a portékát, csupa ócskaságot, hamis sallangot tapintanak mohó kezeink.

nium dobozok, száraz anyagok csomagolására, pl.: föld, liszt, tüzesetnél égési maradványok stb. Orvosságos üvegek folyadékok megőrzésére, pl.: véres víz, vizelet, mérgek stb., tölcsérek a folyadékoknak az üvegbe való betöltéséhez és pergament papir az edényeknek légmentes lezárásához. Bankjegyragasztó, kartonpapir hajszálak csomagolására; igen sima finom levélboríték és selyempapir apró anyagok, pl.: körömalatti piszok, zsebek portartalma, kis mennyiségű falomladék stb. megőrzésére. Csipeszek, ecsetek az apróbb, kényesebb anyagok megfogására vagy besepresére, papírvatta a csomagolásnál való tömítésre, végül különböző vastagságú zsinegek, csomagolópapíros, varrókészlet és biztosító tűk.

VIII. *Mérőeszközök.* Tudjuk, hogy a helyszín rögzítésénél igen fontos szerepe van a le mérésnek. A méreteknél pontosaknak kell lenni, pár centiméteres, sőt néha pár milliméteres tévedés veszélyeztetheti a nyomozás érdekeit. Ennek megfelelően a felszerelés tartalmaz: 20—25 méteres mérőszallagot, több mérőlécet (Zollstock), vízszintmérőt, mérőönt, egy kis helyet foglaló súlymérleget, egy literes mércézett edényt ürmértéknek, továbbá egy tolómértéket és egy mikrométert. A tolómérték tizedmilliméter pontossággal mér tárgyak (pl. rúd) átmérőjét, lemezek vastagságát, edények belvilágát és mélységét. A mikrométer lemezek vastagságának, vékonyabb rúdszerű tárgyak átmérőjének századmilliméter pontossággal való mérésére szolgál.

IX. *Szerszámkészlet.* A helyszínelő gépkocsinak minden előre nem látható esetre gondolva egy teljes szerszámkészlettel kell ellátva lennie. A készlet körülbelül a következőket tartalmazhatja: hosszúnyelű ásó, lapát, csákány, fejsze, kalapács, különböző fogók, fa- és fémfűrész, fa- és fémfúró (amerikaner), üvegvágó gyémánt, lemez- és drótvágó olló, egy jó zsebkés dugóhúzóval, véső, reszelő, csavarhúzó, feszítőrúd, tolvajkulcsok, egy csomag vegyes szeg és egy tekercs kötődrot.

Gyakran előfordul, hogy helyszíneléseknél kútakba, pincékbe, üregekbe, barlangokba le kell ereszkedni, erre a célra szolgál egy 15—20 méter hosszú erős kötél.

X. *Világítóeszközök.* Sok esetben a helyszínelő gépkocsi már a sötétség beállta után érkezik a helyszínre, vagy bár nappal ér oda, de a helyszíneknek vannak egyes sötét, a nap által meg nem világított részei, pl. pince, stb. Erre az eshetőségre számítva a helyszínelő gépkocsi a következő világítóeszközöket viheti magával: egy nagy, legalább 50 négyzetméter terület intenzív bevilágítására alkalmas villany fényszórót állvánnyal, golyós csukló fejjel és hordozható akkumulátorral. Ez a szabadban való éjjeli helyszínelést hivatott lehetővé tenni. A felszereléshez tartozik még egy darab akkumulátoros kézi fényszórólámpa, továbbá több rendes villamos zseblámpa, sötét helyiségekben való működéshez. Végül arra számítva, hogy a villamos világítóeszközök felmondhatják a szolgálatot, célszerű, ha egy carbidlámpa, gyertya és gyufa is van a kocsin.

XI. *Egészségügyi felszerelés.* A helyszínelő gépkocsit érheti baleset, okozhat balesetet útközben, de előfordulhat az is, hogy helyszínelés közben a helyszínelő személyzetet is érheti valami baj. Ezekkel az eshetőségekkel számolva: a gépkocsira egy mentőszekrény

Rákóczi kuruc seregében használatos volt a »stuc«-nak nevezett vontsövű rövid puská, amellyel minden gyalog századnak 10 embere fel volt szerelve és kiképezve. Különbösen ellenséges tisztek lelövésére alkalmazták ezeket,

Kormányzó Úr Öfőméltósága nevenapját bensőséges szeretettel és tisztelettel ünnepelte meg az ország december 6-án.

van felszerelve. Célszerű ezenkívül, ha a kocsin egy zsebgyógyszertár is van.

XII. *Irodai felszerelés, nyomtatványok, könyvek.* A helyszínelés írásbeli munkával is jár, ezért a helyszínelő gépkocsik egy teljes irodai berendezést is visznek magukkal, beleértve egy hordozható írógépet is. Ezenkívül el kell látva lenni a kocsinak a szükséges nyomtatványokkal, utasításokkal, büntetőtörvényekkel, egy naptárral és egy érvényes menetrenddel is.

XIII. *Híradó felszerelés.* Modern helyszínelő gépkocsik egy kis rádió felvevő készülékkel, egy vezetékes távbeszélő készülékkel (utóbbival az állami vezetékekbe bárhol bekapcsolhat), továbbá egy kerékpárral is el vannak látva. A felsorolt eszközök rendeltetése és előnyei, azt hiszem, nem igényelnek közelebbi megvilágítást.

XIV. *Egyéb felszerelés.* A helyszínelő gépkocsi nem minden esetben fogja a helyszínt teljesen megközelíthetni. Gyakran elő fog fordulni, hogy pl. hegyek közt, erdőségekben fekvő helyszínek nagy távolságokra lesznek attól a ponttól, ameddig a kocsi el tudott jutni. A helyszínelés sok kényes munkával jár, mint írás, rajzolás, mintázás, csomagolás, melyeket az időjárási viszonyok egy szabadban fekvő helyszínnél nagy mértékben akadályozhatnak. Ezért célszerű, ha a kocsi egy úgy-

nevezett vadászsátrat visz magával, mely összes tartozékaival együtt egy, asztallá átalakítható bőröndbe van csomagolva. Két-három darab vadász szék egészíti még ki ezt a felszerelést. Az eddig felsoroltakon kívül a kocsin több bilincsnek, egy jól járó órának és egy tűzoltó készüléknek is kell lenni.

Az I.—XIV-ig felsorolt egész felszerelés rendeltetés szerint csoportosítva, a legkisebb helyfoglalás követelményének szem előtt tartása mellett több bőröndbe van csomagolva. A bőröndök vagy a gépkocsi málfartáján, vagy az ülések alatt, vagy mindkét helyen nyerne elhelyezést. Az egyes bőröndök belülről a felszerelések befogadására, a közismert utazókészletek mintájára, betétekkel vannak berendezve.

Vannak olyan felszerelési tárgyak, melyek több célt szolgálnak, az ilyeneket ennek megfelelően több helyen említettem meg (pl. arabmézga, szesz, stb.), természetes, hogy ezek a felszerelésben csak egyszer szerepelnek.

Azt hiszem, kézenfekvő, hogy az a helyszínelés, melyet ilyen modern és tökéletes technikai felszerelés igénybevétele mellett foganatosítanak, reményt nyújt a sikerre, de csak akkor, ha a felszerelést kezelő helyszínelő személyzet elméleti és gyakorlati felkészültsége legalább is megüti a felszerelés minőségének mérvét.

Tájékozódás a terepen.

Irta: HAZAI IMRE százados.

A csendőr szolgálati idejének túlnyomó részét a terepen tölti, amely így ténykedésének állandó környezetét képezi.

Az örskörletnek beható és részletekre kiterjedő terepismerte az eredményes portyázás elengedhetetlen feltétele; ennek megszerzése tisztán idő és figyelem kérdése. Egyeseknél a bejárt terület emlékezetbevívása rövidebb, másoknál hosszabb időt igényel.

Számtalan esetet tudnánk felsorolni, amikor még általánosságban ismert terepen is a gyors tájékozódásra igen nagy szükség van. Vonatkozik ez természetesen fokozott mértékben arra az esetre, mikor ismeretlen terepen kell tájékozódunk. Pusztán a terepismeret még nem jelenti a teljes tájékozódó képességet, mivel ehhez még szükség van a távolságok megbízható becslésére és a térkép ügyes olvasására is.

A tájékozódásra például a következő esetekben lehet szükség:

a) a járőr ismeretlen vidéken teljesít szolgálatot és az erős hófúvásban eltéved; a járőrvezető meg akarja állapítani a járőr álláspontját;

b) a járőr éjjel elért egy ismert pontot (útkeresztezés), ahonnan el akar jutni egy nem ismert erdős hegyháton át a tulsó völgyben fekvő ponthoz (vizi malom). A járőr meg akarja állapítani az odavezető irányt;

c) a járőr büntettesek üldözése közben elérte az országhatárt képező folyót, melyet azok átléptek, majd kb. 3—4. km. után eltűntek egy erdőben. A jelentéshez szükség van a tettesek által idegen területen bejárt tereprész fekvésének pontos megjelölésére.

d) a járőr ismert vidéken portyázik s meg akarja állapítani a térképen, hogy pontosan hol van.

A tájékozódás történhetik: a) látás útján, b) tudakozás segélyével, c) térkép felhasználásával.

Minden segédeszköz nélkül (térkép, delejtű), tisztán látás útján a tájékozódás csak az esetben képzelhető el, ha a terepet részleteiben ismerjük és a látási, megvilágítási viszonyok kedvezőek.

A tudakozódás rendszerint gyors eredményre vezet, de magában rejti azt a veszélyt, hogy a felvilágosítást adó megteveszti a csendőrt. Ennek elejét vehetjük, ha öregekhez, nőkhez, gyermekekhez fordulunk felvilágosításért, akik már ösztönösen is helyes választ adnak a kérdésre.

Nyomozásnál, vagy harctéri szolgálatban a tájékozódásnak ez a módja mindenestre kellő óvatosságot kíván, a kérdést tehát mindig úgy kell feltenni, hogy a kérdezett az ügyesen mellékkérdések közé kevert tulajdonképeni főkérdés fontosságát ne vegye észre.

Tájékozódásnál első teendők a világtájak megállapítása, ami többféle módon történhetik:

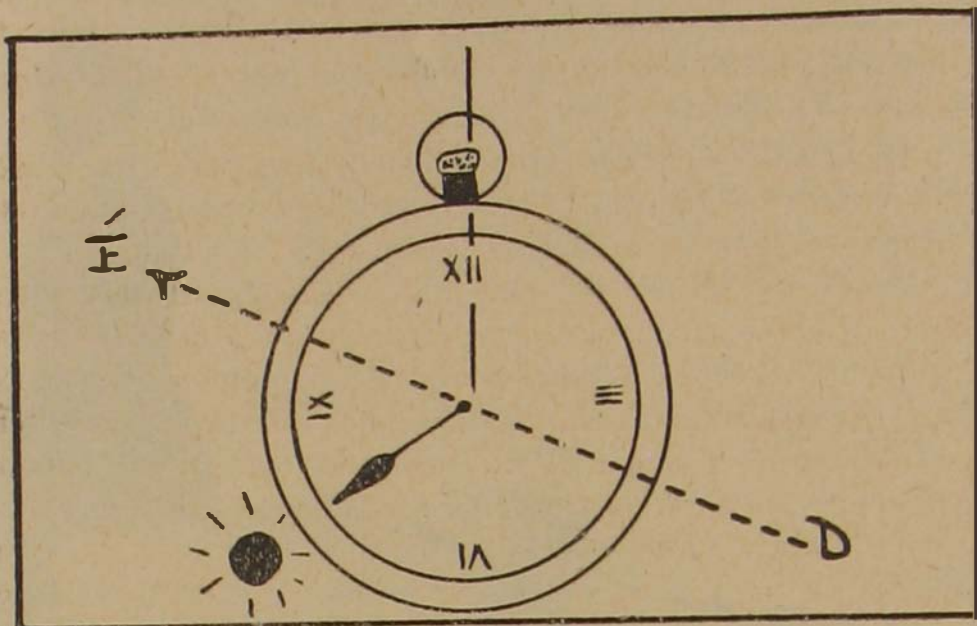
a) A *delejtű* használata mindenki előtt ismeretes; ez a leggyorsabb és legbiztosabb tájékozódási mód.

b) A *nap állása* után olyképen állapítjuk meg a világtájakat, hogy elővesszük a zsebórát és a kis mutatóval pontosan a nap irányába fordulunk. A kis mutató és a XII-es számjegy által bezárt szöget felező egyenes mutatja az Észak-Dél irányt (1. ábra).

c) A *sarkcsillag és a göncöl csillagzat* segélyével: Ha szembefordulunk a sarkcsillaggal, akkor pontosan Észak felé nézünk (a sarkcsillagot a leggyorsabban úgy találjuk meg, hogy megkeressük a nagy göncöl csillagzatot s annak két hátsó csillaga alatt bezárt távolságot kb. ötször a meghosszabbított egyenes vonalban lemérjük).

d) *Erdőben, sziklás területen* a fák törzse és a sziklák oldala a déli oldalon általában sima, míg az északi oldalon erősen mohos.

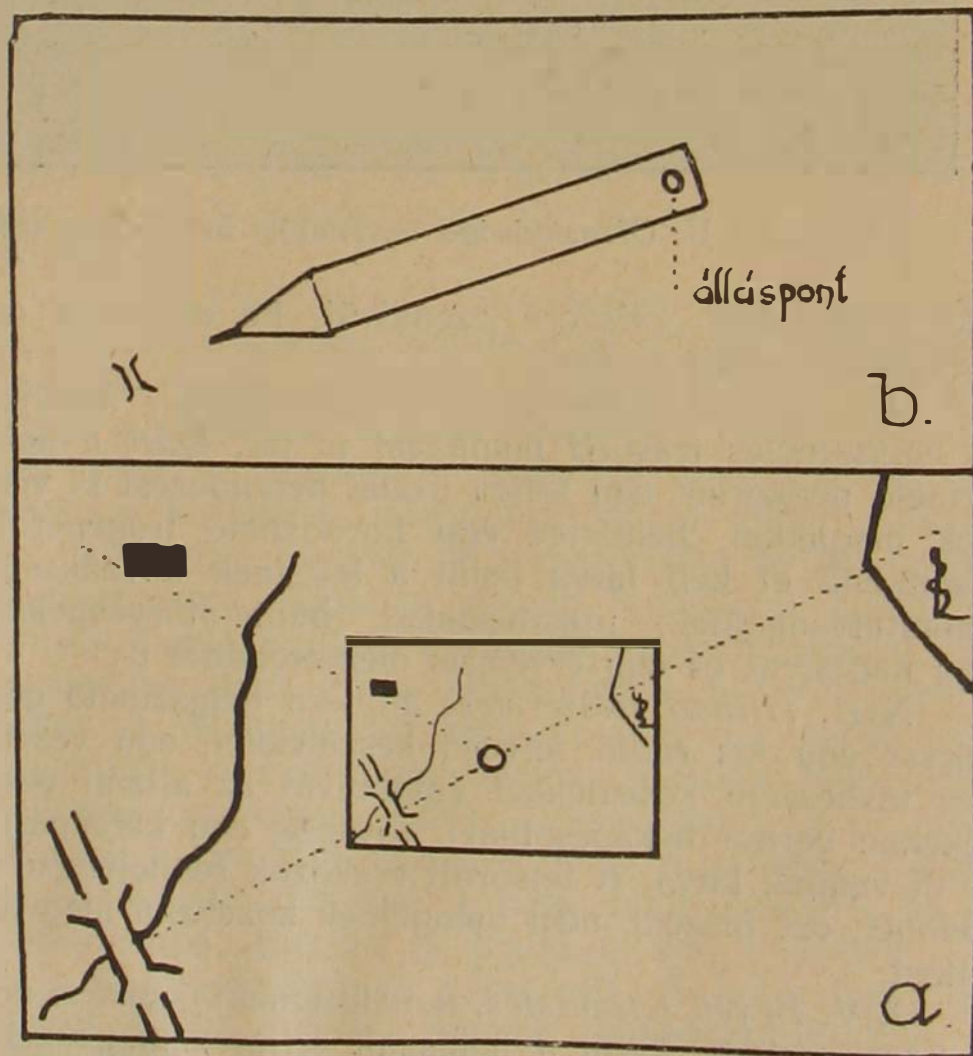
Ha a felsorolt módok valamelyikével a világtájakat megállapítottuk, következik a térképnek nagyban betájékozása. Ez abból áll, hogy a térképet vízszintesen tartva, vagy a földre letéve addig forgatjuk, míg a térkép É-i szélé pontosan arra nem esik, amerre a terepen É. van. (Támpontul ehhez

1. ábra.

meg kell említenünk, hogy a térképeken az összes helységnevek Nyugat-Kelet irányúak.) A pontos betájékozáshoz oly tereppontokat keresünk, melyek a térképen könnyen megtalálhatók és a terepen annyira jellegzetesen helyezkednek el, hogy azok megtalálásánál tévedés nem fordulhat elő. (Ilyenek lehetnek: útkeresztezés, vasúti vonal, hegykúp, híd stb.) Oly tereppontokat, melyek idők folyamán változnak, vagy el is tűnhetnek a terepen — pl. taliga út — kerülni kell.

Síkságon, erdős terepen, vagyis általában ott, ahol alkalmas tereppont nehezen található, vagy esetleg teljesen hiányzik, oly helyet keressünk a tájékozódásra, mely a környező terepből kiemelkedik. A betájékozáshoz szükséges tereppont

2. ábra.

megválasztásánál minden kétséget kizáróan meg kell állapítanunk, hogy az tényleg azonos-e azzal, melyet a térképen már megtaláltunk. Ennél a műveletnél feltétlenül szükség van a részletes összehasonlításra a térkép adatai és a terepen látottak között.

Igy például, ha a választott tereppont egy hid, akkor szemügyre vesszük annak környékét. Látjuk, hogy a patak a hidtól keletre kb. 3000 m-re éles szög alatt északnak fordul, itt kezdődik egy erdő, melynek szegélye nyugat-keleti irányban húzódik. Ha az itt felsorolt módon a terep mindeme részleteit a térképen is felismertük, akkor a tévedés ki van zárva. Következő teendők a térkép pontos betájékoztása. (2. ábra.)

A példában tárgyalt esetben nagyon megkönnyíti a tájékozódást az a körülmény, hogy álláspontunkon keresztül halad a szülő sarkát és a hidat összekötő képzelte egyenes.

Most egy ceruzát a vízszintesen elhelyezett térképlapra fektetünk olyképen, hogy az álláspontunkról a hid felé mutasson (2/b. ábra). Ezután a térképet az el nem mozdított ceruzával együtt addig fordítjuk, míg a ceruza hegye a terepen levő hidra nem mutat. Ebben az esetben az álláspontunk, a térképen és a terepen levő hid egy egyenesbe esnek.

Az előbb vázolt eljárásra minden tájékozódásnál szükség van, a lényeg és a végrehajtás mindig ugyanaz, csupán a terep változik. A tájékozódással kapcsolatban 4 gyakorlati esetet soroltunk föl, vegyük ezeket egyenként:

A)-hoz: Első dolgunk legyen eltenni a térképet, mivel az ezen való keresgélés csak fölösleges idővesztést jelent. Elsősorban afölött döntünk, hogy kérdezősködés segítségével állapítsuk-e meg álláspontunkat, vagy külső segítség nélkül. Az első esetben gyorsan eredményre jutunk, mert elég, ha egy folyó, helység stb. nevét megtudjuk. Ha azonban a kérdezősködést kerülni akarjuk, vagy pedig arra nem nyílik lehetőségünk, akkor az előttünk elterülő tájat vesszük szemügyre s azon igyekszünk jellegzetes részeket találni (erdő, műút, vasút stb.). Ennek az alapján adott esetben megállapíthatjuk a terep jellegét, azon belül a szembeötlő tereppontokat s utóbbiaknak a távolsági adatait.

Ezeknek a megfigyeléseknek a rögzítése után elővesszük a térképet s most a terepen látottakat megkeressük azon. Ha ez megtörtént, a világtájak megállapítása, a térkép betájékoztása és az álláspont meghatározása az előbb elmondottak alapján történik.

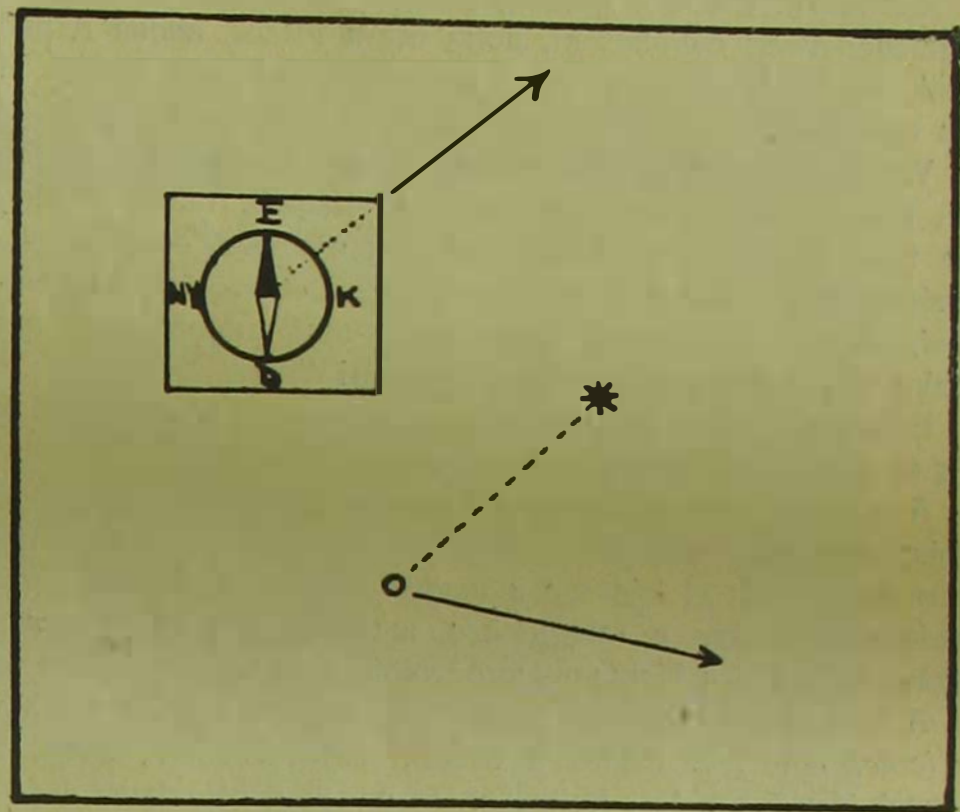
B)-hez. Teljesen borult, csillagtalan időben a delejtűt nélkülöző járőr ilyen helyzetben kénytelen rábízni magát az ösztönszerű tájékozódásra, ami mindig bizonytalan és a végrehajtásnál tetemes idővesztést jelent.

Akár a delejtű, akár pedig a sarkcsillag segítségével a járőrvezető meghatározza: merre fekszik Észak s ennek alapján a térképet betájékoztassa, majd a térképen az állásponttól egyenest húz ahhoz a ponthoz, ahová jutni akar. Ha most az egyenes meghosszabbításába fektetjük a ceruzát, ez mutatja a betartandó irányt. A térképet ebben a helyzetben tartani, vagy útközben többször betájékozni nem lehet, ezért pontosan meg kell jelölni a betartandó irányt. Ennek az ellenőrzése kétféle módon történik. Ha van a járőrvezetőnek delejtűje, akkor azt időnkint előveszi, bejártssa annak mutatóját északra (3. ábra) s megállapítja, merre van K-É-K s ebben az irányban tovább folytatja az útját.

Amennyiben ennél az ellenőrzésnél pontosan jár el és a betartandó irány hossza csak 1—2 km., a szándékolt pont környékén 200—300 m. körzetben fogja a járőr a menetcélt elérni.

Ha a csendőrnek nincs delejtűje, iránymutatónak a sarkcsillagot használja olyképpen, hogy az ismert pontról való indulás előtt egyik karját teljesen kinyújtja, beirányozza a menetirányba, másik karját pedig a sarkcsillagra (3. ábra). Ez által két karjával egy szöget zár be, melynek nagyságát megjegyzi magának. Ha most menetközben a járőr ellenőrizni akarja, hogy betartja-e a helyes útvonalat, nem kell mást tenni, mint az előbbi pár pillanatot igénylő eljárást megismételni.

Nagyban megkönnyíti ilyen esetben a tájékozódást, ha a betartandó irány mentén a terepidomokat (völgy, gerinc stb.), emlékeztünkbe vesszük. Menetközben ezeknek a felismerése a terepen mindig értékes támpontul szolgál. (Például az erdő szélétől kb. 500 méterre a terep emelkedik, azután

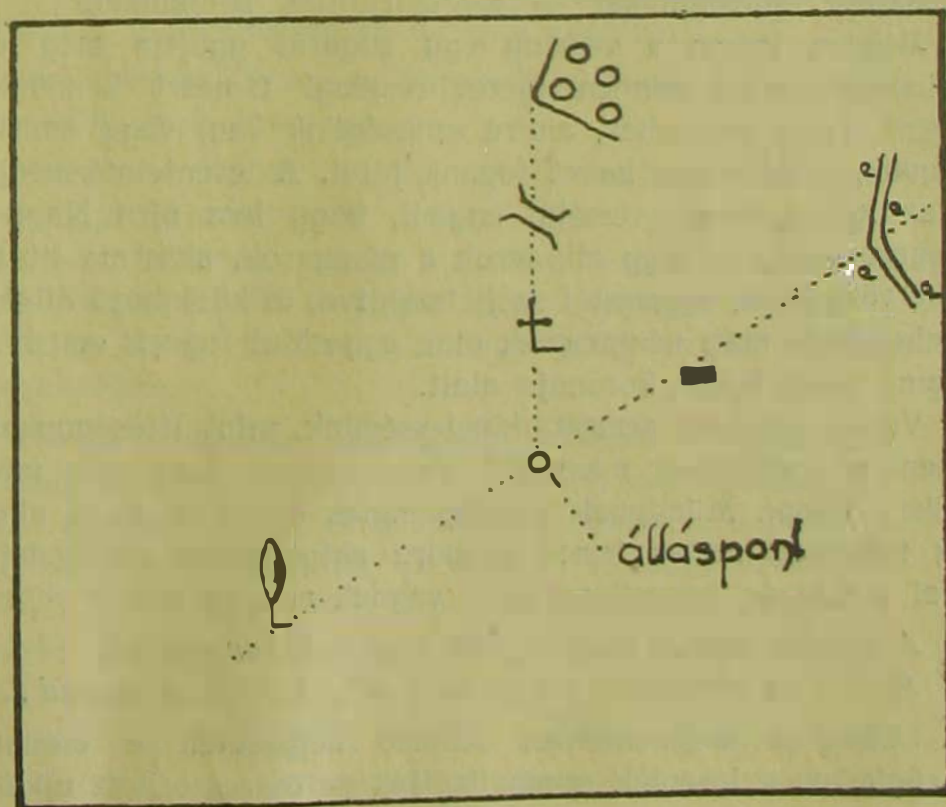
3. ábra

egy gerinc jön, majd innen kb. 600 m. után egy völgybe érünk.)

C)-hez. Ebben az esetben a térképet először nagyban, azután pontosan betájékoztassuk. Ezután szemügyre véve a terepet, megkeressük azon a jellegzetes részeket. A terepen látott részek távolságát összeegyeztetve a térkép adataival, pontosan megállapíthatjuk az egyes pontok helyzetét a térképen is.

Ebben az esetben is úgy választjuk meg álláspontunkat, hogy az azt és a kérdéses pontot összekötő egyenes egy, a terepen könnyen felismerhető terepponton (pl. hid) menjen keresztül.

D)-hez. A térkép betájékoztása után oly tereptárgyakat

4. ábra

keresünk, melyek álláspontunkhoz viszonyítva, egy egyenesbe esnek (4. ábra).

Az így megtalált pontokat a térképen felkeressük és az irányvonalakat álláspontunk felé meghosszabbítjuk. Így álláspontunkat a terepen közelebből is meghatároztuk.

Levente.

Irta: Dr. BEÉR GYULA belügyminiszteri s. titkár.

A történeti Magyarországnak volt egy szállóigéje: »Extra Hungariam non est vita!« Magyarországon kívül nincs élet...

Öseinknek ebből a szállóigéjéből az a büszke öntudat és megelégedettség csendült ki, hogy ezt a földet, ahová Árpád apánk bevezette őket, a világ semmiféle más országával el nem cserélnék.

Vajjon elmondhatjuk-e ezt mi is, mai magyarok? Vajjon nem kell-e inkább azt kiáltanunk a világnak mind a négy tája felé, hogy: Intra Hungariam non est vita, — Magyarországon belül — *a mai Magyarországon, a trianoni Magyarországon belül!* — nincs élet, mert a mai magyar élet egy csonka test szálnalmas vergődése csupán!

Ebben a csonka testben azonban ép még a lélek! A lélek még él benne, élni akar, — és ép testben akar élni!

A magyar léleknek ez az élni akarása készítette a törvényhozást pár évvel ezelőtt arra, hogy életre hívja a leventeintézményt, hogy előkészítse a magyar ifjúságot a jövő nagy feladataira, azokra a feladatokra, amelyek a jövő Magyarországon, az újra Nagymagyarországban várnak rá.

A leventeintézménynek tehát az a célja, hogy *ép testben ép lelket neveljen.* Ennek a célnak az érdekében ápolja a leventeintézmény a test kultuszát és ennek a célnak az érdekében oktat fegyelemre, istenfélelemre és hazaszeretetre.

Mint minden új intézménynek, a leventeintézménynek is meg kellett küzdenie a kezdet nehézségeivel s mint minden magyar intézménynek, meg kellett küzdenie a magyar közönnel. Ma már azonban, — azt hisszük — túl van az első gyermekbetegségeken, ma már a saját lábán áll és halad előre mindig erőteljesebben, mindig biztosabban kitűzött nagy célja felé. Ez a cél pedig — mint mondtam — nem más, mint hogy az ép testű, egészséges magyar ifjúságból kialakítsa, kiformalja a fegyelmezett lelki, istenfélő és hazáját szerető, hazájáért élni, dolgozni, küzdeni, ha kell, meghalni is tudó magyar ifjúságot!

A leventeintézmény szent Igéret! Igérete egy szebb, boldogabb jövődönk, igérete annak, hogy elzettségünkől talpra fogunk állni és szétvetjük a prokresztusi ágyat, amelybe ellenségeink tizenegy évvel ezelőtt — kihasználva pillanatnyi ájultságunkat — beleszorítottak bennünket.

Minden ígéret a remény egy sugarát gyújtja meg a szívünkben, mert minden ígéret reményt támaszt bennünk aziránt, hogy valamihez, amire szükségünk van, vagy amire vágyunk, előbb-utóbb hozzá fogunk jutni. A leventeintézmény az az ígéret, amely remélni engedi, hogy lesz újra Nagymagyarország, — hogy mindazok a magyarok, akik ma itt a Duna völgyében, egymástól széjjelszakítva, öt különböző állam fennhatósága alatt kénytelenek élni, egyesülni fognak egyszer megint Szent István koronája alatt.

Van-e szentebb nemzeti kötelességünk, mint ifjúságunkat ebben a szellemben nevelni?! Van-e ennél fontosabb ma, amikor Tompa Mihálynak az elnyomatás korában írt és alig egy félszázad múlva ismét szomorú aktualitásra emelkedett sorai a valóság kegyetlenségével vágnak megint a lelkünkbe:

A sebzett vad a rengetegben kínjának hangot ad,

Magát az elnyomott magyarnak még kisírni se szabad...

Ebben a szégyenteljes, lealázó helyzetben a csonka országtesten a leventék szimbolizálják az összeszorított ajkat, az elnyomott sóhajt, az elfojtott könnyeket, az ökölbefeszített kezet, a töretlen nemzeti lélekben pedig ők a dac, a »csak-azértis!«. A leventék hirdetik ma nekünk az örök igazságot, amelyet Krisztus Urunk itt e földön az életével példázott, hogy a testet megölhetik, de a lelket nem lehet sirba tenni.

A borúra mindig megjön a derű s a természet rendje, hogy éjszaka után megvirradjon.

Ma még tart ez a magyar éjszaka! Talán így is kell ennek lennie...

Egyik nagy költőnk mondja, hogy »nekünk Mohács kell!« Kell, hogy az Isten ostora néha végigvágjon rajtunk, hogy újra egymásra találjunk, mi széthúzó, pártos magyarok...

Most is ilyen Mohács utáni időket élünk, amikor elhullott a nemzet színe-virága és elveszett a haza földjének kétharmad része. Hisszük, reméljük, hogy ez a második Mohács utáni korszak nem tarthat százötven esztendeig.

Hisszük, mert »ifjú szívekben élünk!« — a levente szívekben! A leventékben bízva, bennük reménykedve, őket látva, érezve hisszük és reméljük, hogy a magyar igazság a trianoni sírból leventezászlók szárnyán fog felszállani a Kárpátok csúcsaira...

Ettől a reménységtől élesztve, ettől a hittől megtöltve nézzük, szeressük, istápoljuk a leventeintézményt és akkor — szentül meg lehetünk győződve róla! — el fog jönni majd megint az az idő, amikor újra büszkén mondhatjuk: »Extra Hungariam non est vita!«

Az italmérési helyiségek rendszete és a csendőrségi szolgálat.

Irta: Dr. TÜREI-OSVÁTH ISTVÁN rendőrfogalmazó.

(Belejező közlemény).

Hiszen az egész kérdésben csak az vitás, hogy miként kell értelmezni a fogyasztóközönségtől elkülöníthető helyiség színpadszerű berendezését? Tudjuk azt nagyon jól, hogy az italmérő helyiség nem színház. Ez nem állandó előadások tartására van hivatva, így az itt esetlegesen alkalmazható színpad sem lehet színházszerű. A rendelkezés itt nem kíván színpadot, csupán színpadszerű berendezést. Vagyis legyen egy emelvény, vagy dobogó, két-három szabad kijáratú ajtó; legyen biztosítva a hallgató közönség kényelmes és veszélytelen elhelyezése. Értem az utóbbi körülmény alatt azt, hogy nem lehet az italmérési helyiségnek így elkülönített termében az ülőhelyeket úgy elhelyezni, hogy a mozgási szabadság gátoltassék.

E kérdéssel kapcsolatban meg kell emlékezni a rögtönzött táncokról is. A pénz elértéktelenedése idején az emberi könnyelműség nem ismert határt. Ezidőtájt jött szokásba, hogy italmérési helyiségekben, szállodák, éttermek helyiségeiben táncra perdültek a nappali órákban is. Ez a szokatlan helyzet — különösen, mert a táncok erkölcsi szempontból kifogásolhatók voltak — kiváltotta a közvélemény aggodalmát és ezért a belügyminiszter az 1926. évi 206.000. számú rendeletében (L. a Belügyi Közlöny 1927. évi évf. 257. lapján) kimondotta, hogy ilyen rögtönzött táncot csakis a jelentősebb idegenforgalmat lebonyolító szállodákban lehet engedélyezni, de itt is csak az esetben, ha a tánc céljaira rendészeti és tűzrendészeti szempontból kifogás alá nem eső helyiség áll rendelkezésre.

Az ilyen rögtönzött táncokon csakis 18 életéven felüli egyének vehetnek részt. A tánc délután 5 órától este fél 8-ig és fél 9-től éjféli 12 óráig tarthat. A táncok rendőri ellenőrzés alatt állanak. A felügyeleti, illetőleg ellenőrzési szolgálatot teljesítő hatósági közeg szolgálatának ellátása alatt különösen ügyeljen arra, hogy az ilyen tánc alkalmával egyúttal táncoktatás nem végezhető. A rögtönzött táncokon a jóízlésbe ütköző táncoknak, valamint a táncoknak a köz-erkölcsiség és a jóízlés követelményeinek meg nem felelő módon való táncolása tilos.

Aki engedély nélkül rögtönzött táncot rendez, vagy ilyen tánc megtartását engedély nélkül megtűri, kihágást követ el

Amerika légirendőrséget szervez. A repülésben kiképzett rendőrök repülőgépeket kapnak, hogy a bűnözőket gyorsabban és sikerebben üldözhessék. Az amerikai bűnözők világában különben a repülőgép használata már nem új dolog, sőt már — lopnak is repülőgépet.

és elzárás büntetéssel büntethető. Eljárásra a közigazgatási hatóság az illetékes.

A belügyminiszter évről-évre állapítja meg azokat a városokat és e városokban azt a számot, ahány helyen ilyen rögtönzött táncot lehet engedélyezni.

Az italmérési helyiségek igazgatási rendszeréhez tartozik a bor előállításának, kezelésének és forgalmának a szabályozásáról alkotott 1924. évi IX. t.-c. és e törvény módosításáról kiadott 1929. évi X. t.-c. alapján az italmérő helyiségekben ellenőrzés tárgyát kepező kisebb mulasztások megfigyelése. A borhamisítás és a hamisított bor forgalombahozatalát a közegészségügyi vonatkozásokban teszem részletesebben szóvá.

Az 1929. évi X. t.-c. 9. §-a értelmében mindazok, akik szeszesitalok kismértékben való forgalombahozatalával foglalkoznak (kereskedők, vendéglősök, korcsmárosok, kimérők stb.), kötelesek a pincéjükben, raktárukban vagy kimérő helyiségükben lévő italukat tartályukon — hordón, általában olyan edényen, amelyből a bort a közvetlen fogyasztás célját szolgáló edénybe kimérik —, minőségüket vagy fajtájukat feltüntető megjelöléssel ellátni.

E megjelölési kötelezettség kiterjed azokra az italmérésekre is, amelyek üzleti helyiséggel nem rendelkeznek, hanem csak alkalmi (vásári, búcsúi) árusításra vannak feljogosítva.

Beteg vagy hibás bort, kifejezetten beteg, vagy romlott bor megjelöléssel kell ellátni. (L. az 1924. évi IX. t.-c. 16. §-át.)

Ez a megjelölési kötelezettség vonatkozik a termelőre is, amennyiben borait pincéjéből, vagy raktárából kicsinyben forgalomba hozza.

Gyógyborokat, gyógyborkülönlegességeket csakis gyógy-

szertárakban és gyógyárúnagykereskedésekben szabad árúsítani. (L. az 1924. évi IX. t.-c. 35. §-át.)

E kihágások miatt pénzbüntetés kiszabásának van helye. Az eljárásra a közigazgatási hatóság illetékes.

A bortörvénnyel szorosan kapcsolatos a konyakra vonatkozó rendelkezések ismertetése.

Az 1926. évi 32.244. F. M. számú rendelet értelmében (L. a Belügyi Közlöny 1926. évi évf. 533. lapján) borpárlat az a szeszes folyadék, amely kizárólag természetes bornak lepárolása útján készül bizonyos ízesítő anyagok hozzáadásával. Ez az ital a rendelet életbelépte előtt »cognac« néven volt forgalomban.

Kötelezően kimondta az említett országos érvényű rendelet, hogy a forgalombahozott borpárlat, mint szeszesital, palackján a készítő nevét és telepének a helyét szembetűnően fel kell tüntetni. Borpárlatot az említett rendelet érvénybelépte óta (1926. évi július hó 1.) a francia »cognac« elnevezéssel nem szabad forgalomba hozni. Csakis magyar konyak jelzéssel.

Az 1926. évi 32.244. F. M. sz. rendelet 5. §-ának az a rendelkezése, hogy a forgalomba hozott borpárlat palackján a készítő nevét és telepének helyét szembetűnően fel kell tüntetni, a gyakorlatban számtalan félreértésre adott alkalmat. Vitássá vált ugyanis az a tény, hogy ilyen esetben a forgalombahozatal alatt mit kell érteni? Érvényben van-e, helyesebben kötelező-e a rendelkezés akkor is, ha a gyártás helyéről (gyártelepről) zárt palackokban forgalombahozott borpárlatról van szó, továbbá akkor is, ha az italmérő a borpárlatot, konyakot az italmérő helyiségében, kismérték-

ben való kimérés útján, a fogyasztóknak poharankint kimérve hozza forgalomba.

Az e kérdésben előállott bizonytalanságot megszüntette az 1928. évi 75.903. F. M. számú rendelet, amely egy konkrét ügyben hozott elvi jelentőségű döntéssel kimondta, hogy csakis a zárt palackokban szeszesitalként forgalomba kerülő borpárlat palackjain kell a készítő nevét és telepének helyét szembetűnően feltüntetni, ellenben a kismértékben való kimérés, poharazás céljaira szolgáló palacknak a fenti módon való kötelező megjelölése elrendelve nincs. Rendelkezett az említett magyarító rendelet arról is, hogy a konyak poharazás formájában való kimérés esetében milyen kötelezettség terheli az italmérőt. A konyaknál ugyanaz a helyzet, mint általában az égett szeszes italoknál. Meg kell jelölni felirattal a palack tartalmát. Fel kell tüntetni egy, a palackra ragasztott, erősített cédulán, hogy a palack konyakot tartalmaz. Ha ez a megjelölés az italmérő helyiség söntésében, a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló konyakos üvegen rajta van, akkor mulasztás az italmérőt e kérdésben nem terheli.

A konyakrendelet tilalmazott szakaszainak a megszegése kihágás, amely súlyos pénzbüntetéssel büntetendő. Az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Meg kell említenem még azt, hogy ezek a rendelkezések a konyakra vonatkozólag nemcsak a korlátlan italmérések — vendéglő, kávéház, korcsma stb.—, de a korlátozott italmérésekre is vonatkoznak. Be kell tehát tartani ezeket a rendelkezéseket minden olyan üzletben is — fűszerüzlet, szövetkezeti áruház — ahol borpárlatot (konyakot) akár poharankint helyben való elfogyasztásra, akár dugaszolt, zárt palackban továbbeladásra hoznak forgalomba.

Az ipari munka vasárnapi és Szent István-napi szüneteléséről alkotott 1921. évi 94.537. K. M. r. 6. §-a elrendeli, hogy a gyógyszeráraktól eltekintve — ahol a gyógycélokra rendelt égetett szeszesitalok az ez üzletek nyitvatartási ideje alatt szabadon árusíthatók — más üzletekben égetett szeszesitalokat, pálinkaféléket, különleges égetett (finomított) szeszesitalokat — rum, konyak, likört is ideértve — sem tisztán, sem keverve más italokkal nem szabad árusítani, vagy forgalombahozni.

Kivételként megengedi a rendelet, hogy vendéglőkben, kávéházakban, kávétermekben és cukrászdákban teahez rumot a szokásos mértékben ez időben is ki lehet szolgáltatni.

Ez a korlátozó rendelkezés vonatkozik azokra az üzletekre is, ahol (fűszer, csemegüzletek) korlátozott kimérés van. Itt sem szabad a munkaszüneti napokon égetett szeszesitalt kiszolgáltatni. Ez az indoka a kizárólagos pálinkamérések vasárnapi teljes zárvatartásának.

E tilalom megszegése kihágás. Pénzbüntetéssel büntethető. Az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A múltban több alkalommal vita tárgyát képezte, hogy a vasárnapi munkaszünet és ezzel kapcsolatosan az égetett szeszesitalok kiszolgáltatásának a tilalma tulajdonképpen mikor veszi kezdetét és meddig tart.

A legtöbb helyen és esetben ösztönszerűen úgy értelmezték a jogszabály rendelkezését, hogy a munkaszünet vasárnap reggelre virradó éjfél 12 órától hétfőn reggelre virradóra éjfél 12 óráig tart. Ez a felfogás téves.

Az ipari munka vasárnapi szüneteléséről rendelkező 1981. évi XIII. t.-c. 2. §-a szerint az ipari munka szünetelése legkésőbb vasárnap reggeli 6 órakor kezdődik és a megkezdéstől számított 24 órán át tart. Vagyis a munkaszüneti napot követő munkanap reggeli 6 órájáig. Reggeli 6 órán túl nem tarthat.

A kereskedelemügyi miniszter az e téren észlelhető bizonytalanság eloszlatása végett az 1925. évi 84.934. számú rendeletében elvi jelentőséggel kimondta, hogy az égetett szeszesitalok kiszolgáltatásának korlátozásánál a záróidőpont a mun-

kaszüneti napot követő munkanap reggeli 6 órája. Vagyis az égetett szeszesitalok kiszolgáltatása vasárnap reggeli 6 órától hétfőn reggeli 6 óráig, Szent István-napján reggeli 6 órától a következő nap reggeli 6 órájáig — a törvény által elrendelt 24 órás időtartamon át — van eltiltva. Ez alól egyedüli kivétel italmérésekben a szokásos tearum kiszolgáltatása.

Rá kell mutatnom arra is, hogy az égetett szeszesitalok árusításának, forgalombahozatalának ez a korlátozása vonatkozik az országos vásárokon árusító alkalmi árusókra is. Ott sem lehet vasárnap reggeli 6 órától kezdve hétfőn reggeli 6 óráig semmiféle égetett szeszesitalt árusítani vagy forgalombahozni. (L. az 1921. évi 94.537. K. M. r. 9. §-át és az 1926. évi 67.561. K. M. számú rendeletet.)

A csendőrségnek különösen országos vásárokon éber figyelemmel kell kísérni ezeket a rendelkezéseket.

Az italmérési helyiségekben ellenőrizni kell azt, hogy ki vannak-e függesztve ott mindazok a hirdetések, okmányok, amelyekre vonatkozólag ezt a kötelezettséget valamely jogszabály elrendelte. Minden ezirányú rendelkezés elsősorban közérdeket szolgál.

A kormányhatóságok — tudatában az italmérők sokirányú kötelezettségének — gondoskodni kívántak arról, hogy az italmérő helyiségben ezt az üzletágot komolyabban érintő határozmányok — figyelemztetésül — hirdetés formájában állandóan kifüggesztve tartassanak. Ez a rendelkezés kettős célt szolgál. Célja egyrészt az, hogy állandóan figyelmeztessze a jogosítottakat a kötelezettségekre, másrészt pedig szükség esetén a fogyasztóközönségnek felvilágosítással szolgálhasson.

Az alább felsorolt kötelező kifüggesztésekre vonatkozó rendelkezések be nem tartása büntetőjogi következményekkel jár. Így azoknak a csendőrség által gyakorolt ellenőrzése törvényes jogalappal bír.

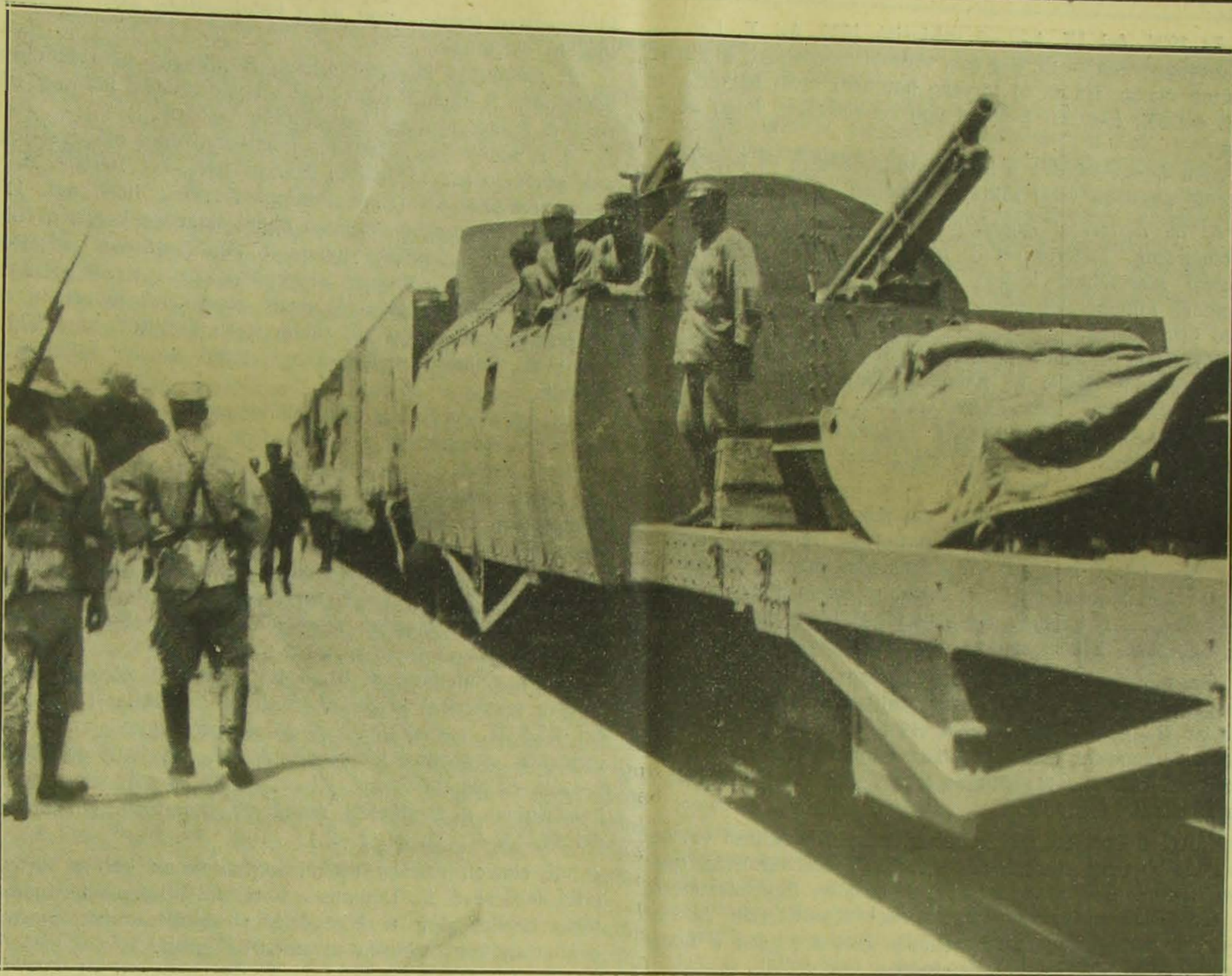
Az italmérési helyiségek időközönként megejtett ellenőrzése azt igazolja, hogy az italmérők nagy része még ma sincs tisztában a kötelezettségeivel. E téren a csendőrségnek is feladata a rendszeres felvilágosítás, a tudatlanok, a járatlanok megfelelő kioktatása.

Az ellenőrzés egyöntetűségének irányfonalául taxative felsorolom azokat a rendelkezéseket, amelyek az italmérőkre vonatkozólag e kérdésben kötelezettségeket állapítanak meg:

1. Az állami italmérési jövedékről alkotott 1921. évi IV. t.-c. 12. §-ának ötödik bekezdése rendelkezik arról, hogy az italmérési engedélyokmányt az üzlethelyiségben szembetűnő helyen mindenkor kifüggesztve kell tartani. Ezt az engedélyokmányt a területileg illetékes m. kir. pénzügyigazgatóság állítja ki. Ez az engedélyokmány pontos adatokat tartalmaz arra vonatkozólag, hogy a jogosítvány birtokosa milyen természetű foglalkozást űzhet. Az egyik ellenőrző okmánya tehát az alább ismertetendő külső megjelölésnek.

Az I. fokú iparhatóság (volt városi tanács, most polgármester és főszolgabíró) által kiadott iparigazolvány, ipar-engedély kötelező kifüggesztésére nincs jogszabály. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy az italmérő szakmához tartozó egyének az iparüzési jogosultságukat igazoló hatósági okiratot állandóan kéznél tartsák. Ez az okirat ugyanis a másik ellenőrző okmánya az italmérések külső, kötelező megjelölésének.

A XVII. század háborúiban a Magyar Szent Korona területéről toborzott könnyű lovas csapatok közül azokat, amelyek magyarokból állottak: *huszároknak* hívták; az ország különböző nemzetiségi vidékeiről származóknak pedig *Croaten* volt a neve, tekintet nélkül arra, hogy azok valóban horvátok, vagy pedig tótok, oláhok és más nemzetiségűek voltak. Eme helytelen elnevezés folytán a régi hadrendekből, lajstromokból és egyéb jegyzékekből úgy tűnik fel a dolog, mintha a horvátok több csapatot adtak volna, mint a magyarok, ami pedig nem felel meg a valóságnak.

A Kellog világbékepaktumot megkötötték, parádésan meg is ünnepelték az egész világon, aztán fokozottan láttak neki a fegyverkezésnek, sőt az orosz-kínai határon már el is dördültek az ágyúk: a szovjet betört kínai területre. Képünk a szovjet ellen harcoló orosz ellenforradalmi csapatok páncélvonatát ábrázolja.

Mindenesetre célszerű lenne, ha a kormányhatóságok az iparigazolvány vagy iparengedélynek az italmérési helyiségben való kifüggesztését kötelezővé tennék. Ezzel az intézkedéssel az ellenőrzést könnyítenék és gyorsítanák meg. Nem árt semmit a helyzetének az italmérő a mai helyzetben sem akkor, ha — bár ez nincs kötelezően előírva — az ipar üzésére jogosító okiratát az italmérési engedély mellett állandóan kifüggesztve tartja. Mint ahogy sok helyen ez meg is található. Így legalább az ellenőrzés során nem kell azt keresgetnie. Az okmány egyébként is hosszabb ideig megőrizhető bekeretezett formában s kifogástalan állapotban megmarad.

Egyébként is tapasztalati tényként leszögezhetem, hogy az italmérők nagy részének — bár teljesen jogszerűen üzi az iparát — de nincs meg birtokában az erre vonatkozó igazoló okmánya. Az iparüzés megkezdésekor ugyanis az iparhatóságtól kapott okiratot az italmérési engedély elnyerése iránt előterjesztett kérelem mellékleteként csatolni kell az iratokhoz, mint a törvényes előfeltétel igazolását. (L. az 1921. évi IV. t.-c. 8. §. hetedik bekezdését a Belügyi Közlöny 1921. évf. 408. oldalán.) Ez okmány hiányában nem tudják igazolni semmivel se azt, hogy milyen természetű ipar üzésére van jogosítványuk. Célszerű tehát az iparigazolvány vagy iparengedély másodpéldányának a megszerzése.

2. Kötelező minden italmérési helyiségben a bortörvény kivonatának a kifüggesztése.

Ez a kormányhatósági rendelkezés a közelmúltban arány-

lag rövid idő alatt két ízben is módosult, emiatt a kérdés sokfelé bizonytalanságot okozott.

A bor előállításának, kezelésének és forgalmának szabályozásáról és a borhamisítás tilalmazásáról alkotott 1924. évi IX. t.-c. 17. §-a úgy rendelkezett, hogy mindazokban a helyiségekben (pince, préház, erjesztő, kimérő, söntés), amelyek a bor kereskedelmi raktározására vagy forgalombahozatalára szolgálnak, szembeálló helyen és könnyen olvasható módon állandóan kifüggesztve kell tartani a bortörvény vonatkozó rendelkezéseinek azt a kivonatát, amelyet a földművelésügyi miniszter rendelettel állapít meg és hivatalos nyomtatványban rendszeresít.

Ez a törvénykivonat a komoly büntetőjogi következményeket tartalmazó bortörvénynek az italmérőket érintő minden fontosabb rendelkezését felöleli. Így adott esetekben megbízható felvilágosítást és tájékoztatást nyújt.

Ezt a rendelkezést módosította első ízben az 1926. évi 35.000. F. M. számú rendelet (L. a Belügyi Közlöny 1926. évi évf. 621. lapján). Ugyanis az ellenőrzésre hivatott hatóságok az ellenőrzésben nem követtek egyöntetű gyakorlatot. A most említett magyarázó rendelkezésnek tekinthető jogszabály kimondta, hogy a bortörvény kivonatának a pince, kamra, raktárhelyiségben stb. való külön kifüggesztése csakis akkor szükséges, ha a pince, kamra, raktár stb. a kimérés helyéül szolgáló és e célra használt helyiségektől teljesen elkülönítve, más házban fekszik. Egyébként a söntésbéli kifüggesztés elegendő.

Az 1924. évi IX. t.-c.-et módosító 1929. évi X. t.-c. — bortörvénynovella — 10. §-a még további módosítást, enyhítést léptetett életbe. Ez az új törvény hatályon kívül helyezte az 1924. évi IX. t.-c. 17. §-át és úgy rendelkezett, hogy kötelesek:

a) a borkereskedők a boraik raktározására és kezelésére szolgáló pincében vagy raktárhelyiségben,

b) az italmérési engedélyek tulajdonosai (vendéglősök, korcsmárosok, kimérők stb.) pedig a kimérő helyiségben (söntés) szembetűnő helyen és könnyen olvasható módon állandóan kifüggesztve tartani a bortörvény kivonatát tartalmazó hirdetményt.

Vagyis az italmérésekben a jelenleg érvényben levő jogállapot szerint csakis az italmérés söntésében kell a bortörvény kivonatot kifüggesztve tartani. Tehát csak abban a helyiségben, ahol a közvetlen fogyasztás céljait szolgáló kimérés történik. A pincében, raktárban, kamrában stb. ez a kifüggesztés nem kötelező.

Az 1929. évi X. t.-c. 1929. évi március hó 20-án lépett életbe. Jóllehet, a törvény végrehajtási rendelete ezideig még nem jelent meg, de az ellenőrzést már e jogszabály alapján kell foganatosítani. A felelős személy mulasztása kihágást képez. A kihágás pénzbüntetéssel büntethető. A kihágás elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Az ellenőrzésnél nem szabad szem elől téveszteni a magyar kormány az 1924. évi 7810. M. E. számú rendeletében (L. a Belügyi Közlöny 1924. évf. 790. lapján) lefektetett irányelvet, amelyben a közszolgálati alkalmazottaknak a felekkel szemben tanúsítandó lehető tapintatos eljárását és magatartását körvonalazza.

Mivel a bortörvény kivonat ki nem függesztése valóban csak kisebb mulasztásnak minősíthető jogszabálysértés, igyekezzék a csendőr a mulasztót első esetben figyelmeztetéssel és oktatással a hasonló mulasztástól visszatartani és csak rosszhiszeműség vagy megismétlődés esetén tegyen a felelős személy ellen kihágási feljelentést.

Az ezirányú ellenőrzésnél a lehetőség szerinti tapintatos eljárást és bánásmódot az említett 1926. évi 35.000. F. M. számú rendelet utasítás formájában rendeli el.

3. A népjóléti és munkaügyi minisztérium az 1927. évi 108.421. számú rendeletével (L. a Belügyi Közlöny 1927. évf. 1183. lapján) elrendelte az első segélynyújtás módjait és eszközeit feltüntető falitáblának az italmérő helyiségben kötelező kifüggesztését.

Az említett rendelkezés szerint ki kell függeszteni a falitáblát mindazokban az épületekben és helyiségekben, ahol állandóan több ember megfordul, illetőleg ahol az ott tartózkodó vagy jelenlévő több ember között különböző rendkívüli körülmények behatása folytán baleset, vagy rosszullet gyakrabban előfordulhat.

Kifejezetten felemlíti, felsorolja az említett rendelet az éttermeket, kávéházakat, mulatókat, korcsmákat, italméréseket is. Tehát ez a rendelkezés az italmérő szakma minden fajtájára egyformán kötelező.

A falitáblát a népjóléti minisztérium készítetteti el egységes mintában és a közigazgatási hatóságok útján lehet azokat beszerezni.

A falitáblát az előírás szerint jól látható helyen, sértetlen állapotban állandóan kifüggesztve kell tartani.

Az említett rendelet 2. §-a szerint a falitábla kifüggesztése nem kötelező azokban az éttermekben, kávéházakban, korcsmákban vagy más egyéb italmérésekben, amelyekben az üzem kisebb terjedelme azt indokoltá nem teszi. Az ilyen ügyekben felmerült vitás eseteknél az I. fokú iparhatóság (poigármester, főszolgabíró) dönt.

Az italmérési helyiségben tehát vagy a falitáblának kell

kifüggesztve lennie, vagy az e kötelezettség alóli felmentést igazoló okiratnak.

A mulasztás kihágást képez. A kihágás pénzbüntetéssel büntethető. A kihágás elbírálása a közigazgatási hatóság, mint rendőri büntetőbiróság hatáskörébe tartozik.

4. A zeneművek szinpadon kívüli nyilvános előadási jogának szabályozása tárgyában kiadott 1924. évi 168.809. B. M. számú rendelet — (L. a Belügyi Közlöny 1924. évf. 1179. lapján) — értelmében minden olyan italmérő helyiség tulajdonosa, ahol bármiféle hangszer alkalmazásával zenéltetés folyik, köteles a »Magyar Szövegírók, Zeneszerzők és Zene-műkiadók Szövetkezeté«-től nyert zeneművek nyilvános előadására jogosító, egy évi időtartamra kiállított engedélyokiratot az italmérő helyiségben feltűnő helyen kifüggesztve tartani.

Az egy évnél rövidebb időtartamra, esetleg csak egy alkalomra megszerzett engedély kifüggesztése kötelezően elrendelve nincs.

A most felsoroltakon kívül vannak olyan rendelkezések is, amelyeknek az italmérő helyiségekben kötelező kifüggesztése jogszabályban kimondva nincs, de a gyakorlati élet tapasztalatai azt igazolják, hogy az alkalmazásuk az üzlet vitelében célszerű. Különösen azért, mert ezeknek a rendelkezéseknek az ismételt megszegése veszélyeztetheti az italmérési jogsultságot.

Ilyen rendelkezések pl. a fiataikorú, 18 életéven aluliak részére szeszesital kiszolgáltatásának a tilalma (L. az 1927. évi XXXIII. t.-c.-et), a szándékos lerészegítés, vagy részeg egyénnek szeszesital kiszolgáltatása (L. az 1927. évi XXXIII. t.-c.-et és az 1879. évi XL. t.-c. 85. §-át), az italmérési helyiségben a rendészeti szabályok betartása. (L. az 1921. évi 94.453. B. M. sz. r.-et.)

E cimben néhány szóval foglalkoznom kell a korcsmai hitel kérdésével is. Ugyanis a korcsmai hitelezés tárgyában a többévtizedes, így a köztudatba begyökeresedett gyakorlat a közelmúltban teljesen új mederbe jutott.

Az uzsoráról és a káros hitelügyletekről alkotott 1883. évi XXV. t.-c. 26. §-a ugyanis úgy rendelkezett, hogy az italmérő helyiségben elfogyasztott szeszesitalok térítési árára vonatkozó rendelkezéseket minden italmérő helyiségben, a vendégek által könnyen látható helyen magyar nyelven és az illető helység nemzetiségi nyelvén is, állandóan kifüggesztve és olvasható állapotban kell tartani.

Ezeknek a rendelkezéseknek a lényege az volt, hogy az italmérési helyiségben kiszolgáltatott szeszesitalok térítési ára iránti követelések fejében a kir. bíróságok a megindított polgári per folyamán nem állapíthatnak meg korlátlan összeget. Még akkor sem, ha ez a követelés jogos.

Felhatalmazta a megemlített törvény a törvényhatóságokat, hogy az ily természetű követelés bíróilag megítélhető maximumát szabályrendeletben állapítsák meg. A törvényhatóságok ezt az összeget 8—16 békebeli koronában állapították meg, amely később ugyanilyen összegű pengővé módosult. Ez volt a régi, ma is még általánosan ismert rendszer. E törvényes rendelkezés alapján tartja kifüggesztve a korcsmai hitelezésre vonatkozó hirdetmény szövegét minden italmérő tulajdonos.

Az 1928. évi II. t.-c. azonban (amely 1928. évi január hó 1-én lépett hatályba) ezt a rendszert teljesen megváltoztatta.

Kimondta ez az új törvény, hogy az italmérő helyiségekben kiszolgáltatott szeszesitalok ára iránti követelést bíróság nem ítélt meg és ilyen követelést sem az adósnak, sem a jogutódának követelésébe nem lehet beszámítani. Vagyis a korcsmai hitelezésre vonatkozó hirdetmény kifüggesztve tartásának már nincs jelentősége. A korcsmai hitelezés a bíróságok által jogvédelemben nem részesíthető: így a régi

hirdetmények esetleg zavarólag is hathatnak a fogyasztóközönség előtt.

Rá kell azonban mutatnom arra, hogy ez az új rendelkezés csupán a *szeszesitalok ára* iránti követelésre vonatkozik. Az ételek vagy nem szeszesitalok tártitási ára most is rendesen követelhető a bíróságoknál.

II. Közegészségügyi ellenőrzés.

A szeszesitalok kímérésével foglalkozó üzletek engedélyesei sokirányú, szigorúan körülírt közegészségügyi követelmények lelkiismeretes megtartására vannak kötelezve.

Az egészségügyi rendszabályokat az 1922. évi 502. számú népjóléti és munkaügyi miniszteri rendelet tartalmazza. (L. a Belügyi Közlöny 1922. évf. 507. oldalán.)

E rendelet szerint az italmérések állandó orvosrendőri felügyelet alatt állanak. Az elsőfokú közegészségügyi hatóság (polgármester, főszolgabíró) az 1921. évi IV. t.-c. 8. §-a értelmében az italmérési engedélykérelem előterjesztésre adott véleményében köteles nyilatkozni arra vonatkozólag, hogy a kijelölt üzlethelyiség a közegészségügyi követelményeknek megfelel-e.

Az italmérési helyiségek közegészségügyi ellenőrzését a községi előjáróságok a községi orvossal, városokban a rendőrség a hatósági tiszti orvossal, Budapesten a kerületi előjáróságok a kerületi tiszti orvossal együttesen gyakorolják.

Az ellenőrzés és felügyelet vezérgondolata a tisztaság megkövetelése.

Az előírás szerint minden italmérés céljára szolgáló helyiséget és az azzal összefüggésben lévő udvarokat állandóan tisztán kell tartani. Az italmérő helyiség falait évente legalább egyszer ki kell meszolni, vagy festeni. Padlóját minden héten legalább egyszer fel kell sürolni. Magát a helyiséget pedig naponként legalább kétszer ki kell szellőztetni és ki kell seperi.

Minden italmérés céljára szolgáló helyiséget a látogatók használatára rendelt, könnyen megközelíthető külön árnyékszékkel kell ellátni, azt minden héten hatásosan fertőtleníteni. E célból fertőtlenítő szert köteles minden engedélyes állandóan készletben tartani.

Az italmérés söntésében az ivásra használt edények tisztántartására csapból folyó és közvetlen lefolyással ellátott vízszolgáltató berendezésnek kell lennie. Poharak, valamint más edények öblögetésére szolgáló víztartályok használata tilos.

Minden italmérés céljára szolgáló helyiségben a helyiség nagyságához képest kellő számú vízzel telt köpöcsészt kell alkalmazni, ezeket tartalmuk kiürítése mellett naponta ki kell mosni és tiszta vízzel ellátni.

A szeszesitalok minden tartályán — az alkoholtartalom %-okban való pontos feltüntetésével — az abban foglalt ital minőségét meg kell jelölni.

Fertőző betegségek elterjedése, vagy ennek veszélye esetén az italmérés céljára szolgáló helyiségeket, azok udvarait, az árnyékszékeket és emésztőgödröket a szokottnál gyakrabban, a felügyelet és ellenőrzésre jogosult hatóság által meghatározandó időközökben és módon kell tisztán tartani.

Tilos tisztátalanul kezelt, megromlott, vagy az egészségre és az életre közvetlen használat által veszélyessé válható, továbbá undortkeltő italneműeket — bort is — tartani és elárúsítani; valamint az emberi egészségre ártalmas anyagokból készült edényeket italok készítésére és tartására használni, ezeket az edényeket tisztátalanul kezelni, úgyszintén az italneműeket hamis név vagy hamis cím alatt forgalomba hozni.

Hamis név alatt árusított ital az, amelynek minősége és alkatrészei nem felelnek meg annak az elnevezésnek, amely alatt az illető italt forgalomba hozzák.

Hamis cím alatt árult szeszesital az, amelyet más terme-

lőnek vagy gyárosnak a neve alatt hoznak forgalomba, mint aki azt termelte.

Az italmérő azonban a saját neve alatt adhatja a szeszesitalt akkor is, ha nem saját termése az ital.

Tilos italmérő üzletekben az italokkal való bármiféle eljárásra, elbánásra, vagy a fogyasztók kiszolgálására olyan egyént alkalmazni, aki nyílt gümőkórban, bujakórban, vagy bármely másokat ragályozó, továbbá undortkeltő betegségben szenved. Ily betegség gyanúja esetén az italmérő, illetőleg üzletvezető az illetékes elsőfokú közegészségügyi hatóságot erről értesíteni köteles. Ez a hatóság a polgármester és a főszolgabíró. A közegészségügyi hatóság a gyanús alkalmazottat 48 órán belül a hatósági orvossal megvizsgáltatja. Ha a hatósági orvos az említett betegségek valamelyikét megállapítja, erről azonnal jelentést tesz a közegészségügyi hatóságnak. A közegészségügyi hatóság köteles az alkalmazott eltávolításáról gondoskodni.

Az 1922. évi 502. N. M. M. számú rendelet lehetővé teszi, hogy az italmérési helyiségekben talált: *a)* az emberi egészségre ártalmas szeszesitalokat, *b)* a szeszesitalok készítésére és tartására rendelt, az egészségre ártalmas anyagokból készült edényeket, *c)* tisztátalanul kezelt edényeket, *d)* anyagukra nézve gyanúsaknak tetsző italneműeket és edényeket az ellenőrzés alkalmával le lehet foglalni és gondoskodni arról, hogy ezek az anyagok és eszközök a forgalomból azonnal kivonassanak.

A lefoglalásról részletes jelentést kell tenni az ügyben eljáró hatóságoknak.

Komoly és figyelemreméltó rendelkezése az említett rendeletnek, hogy az esetben, ha az italmérő az ellenőrző közegészségügyi hatóság tagját vagy közegét bármely cselekvésével akadályozza abban, hogy az a rendszabályok pontos betartásáról bármikor meggyőződést szerezhessen és ha egészségre ártalmas italt, vagy szeszesitalt hamis név és cím alatt hoz forgalomba és ilyen kihágás miatt jogerősen elítélték, az italmérővel szemben az italmérési jog elvonásának van helye. A hozott jogerős határozatot az eljáró hatóság köteles közölni az illetékes pénzügyigazgatósággal.

Az említett egészségügyi rendszabályok megszegése kihágás, amely részben elzárás, részben pénzbüntetéssel büntethető.

A kihágás elbírálása a közigazgatási hatóság (városi büntetőbíró, főszolgabíró) hatáskörébe tartozik.

Nagy fontosságú közegészségügyi rendelkezéseket tartalmaz az italmérésekre vonatkozólag az 1924. évi IX. t.-c., amely a borhamisításról és a hamisított bor forgalombahozataláról rendelkezik.

Tudjuk azt, hogy a bor az italmérések legkeresettebb cikke, a legnagyobb fogyasztás ebből van és erre vonatkozólag az egészséges tiszta állapot és minőség elsőrendűen fontos.

Tilos a bortörvény 7. §-a értelmében a természetes bornak a meghamisítása vízzel, bármely nem borból előállított szeszszel, gyümölcscsel, gabonaneműekből készült keményítő, anyagokkal, cukorkivonatokkal (salicil) stb.

Tilos a bortörvény 8. §-a értelmében a bármiképpen meghamisított bort forgalombahozni.

A bortörvénynovella 42. §-a értelmében az italmérés jogosítottja vagy helyette a felügyelettel megbízott egyén a borhamisítással kapcsolatos mindennemű kihágásért büntetőjogi felelősséggel tartozik, ha a cselekményt az ő tudtával alkalmazottja vagy hozzátartozója követi el, úgyszintén, ha üzemenek köteles ellenőrzését szándékosan vagy súlyos gondatlanságból elmulasztja.

Az 1878. évi V. t.-c. 78. §-a értelmében hozzátartozónak kell tekinteni a fel- és lemenő ágbeli rokonokat és sógorokat, a testvéreket, unokatestvéreket és az ezeknél még közelebbi rokonokat, az örökbefogadó és tápszülőket, az

örökbefogadott és tápgyermekeket, a házastársakat, a jegyeseket, a testvérek házastársait és a házastárs testvéreit.

Súlyos rendelkezést tartalmaz a bortörvény a borhamisítás és a hamisított bor forgalombahozatala esetében azért is, mert a legsúlyosabb büntetésen kívül az ítélet kivonatát a terhelt költségére közhírré kell tenni a helyi hírlapokban és egy szaklapban és — ha elzárás büntetést állapított meg a rendőri büntetőbíróság — akkor az ítéletet jogerőre emelkedése után az italmérési jog elvonása iránt teendő lépések megtétele végett közölni kell az illetékes pénzügyigazgató-sággal.

Ily súlyos jogkövetkezményeket tartalmazó jogszabály rendelkezéseinek az ellenőrzése esetében természetesen fokozott gonddal és elővigyázattal kell eljárni minden egyes italmérési helyiség felülvizsgálatánál, nehogy bárki indokolatlanul legyen kénytelen elszemvedni a meghurcoltatásokat.

Jelentős rendelkezése a bortörvénynek az is, hogy a felelős italmérőnek a készletben talált vagy forgalombahozott hamisított bor egész mennyisége után meg kell fizetnie a természetes bor után járó állami boritaladót (L. az 1924. évi IX. t.-c. 49. §-át) és ha az eljárás folyamán a hamisított italt elkobozni nem lehetne, az elítéltet az állam földmívelésügyi tárcája javára oly összeg megfizetésére kell kötelezni, amely az elkobzás elől elvont ital forgalmi értékének megfelel.

A borhamisítási és általában a bortörvény rendelkezéseinek megszegésével kapcsolatos kihágások elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

III. Iparügyi ellenőrzés.

A fogadó (szálló, penzió), vendéglő (buffet), korcsma, kávéházi és kávémérési iparok, valamint a más elnevezés alatt azonos célt szolgáló iparok, amelyek ugyanazon személy által is csak azok mindegyikére elnyert iparigazolványok alapján gyakorolhatók. (L. az 1922. évi XII. t.-c. 62. §-át.)

Az említett iparok ellenőrzése körül nagy fontossága van az iparok üzletkörének a pontos megállapításának. Ez irányban ma még sokfelé nagy bizonytalanság uralkodik. Pedig a törvényes jogszabályok ezeknek az iparoknak az üzletkörét pontosan körülhatárolják.

Az 1922. évi XII. t.-c. végrehajtásaként kiadott 1923. évi 78.000 K. M. r. 129. §-a szerint fogadó, szálló, penzió (nők által üzemeltetett ipar) — iparnak azt az ipart kell tekinteni, amelynek célja embereknek a szükséges bútorzattal és egyéb berendezési tárgyakkal ellátott szobákban keresetszerű elhelyezése és az ezzel kapcsolatos kiszolgálás nyújtása.

Embereknek gyógyintézetekben, szanatóriumokban, oktató és nevelőintézetekben, internátusokban, emberbaráti intézetekben, menhelyekben, menedékházakban, inasotthonokban, legényotthonokban, úgynevezett munkásszállókban való elhelyezése, még ha keresetszerűen történik is, a fogadóipar gyakorlásának nem tekinthető.

Hasonlóképpen nem minősíthető a fogadóipar gyakorlásának egyes lakrészeknek bútorozva vagy bútorozatlanul hosszabb időre bérbe-, albérletbe adása. Fürdőhelyeken, nyaralóhelyeken, üdülőhelyeken épült villák szobáinak a fürdővendégek részére bérbeadása, valamint a csárdákban a szokásos szállásadás.

Az 1921. évi XXIII. t.-c. 15. §-a szerint korcsmák alatt olyan üzleteket kell érteni, amelyekben az iparhatóságtól a korcsmai ipar gyakorlására nyert iparendedély alapján hideg ételek, illetőleg — amennyiben a korcsmaüzletek valamely kis- vagy nagyközség, vagy valamely 20.000-nél kevesebb lakost számláló város területén vannak — hideg ételeken kívül villásreggelire, egyféle meleg húsétel, tojás és tojásból készült rántotta, továbbá mindennemű kolbászárú, ebédre és vacsorára pedig egyféle leves, egyféle főzelék egyféle

feltéttel, egyféle (főtt, vagy sült) hús és egyféle tészta szolgáltatható ki. Ha valamely 20.000, vagy annál több lakost számláló városban vendéglőipar gyakorlására jogosított egyén nem volna, az ottani korcsmárosokat a korcsmai iparendedély alapján meleg ételeknek a fentebb említett módon való kiszolgáltatására mindaddig feljogosítja, amíg az illető városban vendéglői iparendedély alapján üzemeltetett vendéglőüzlet nem létesül.

Ezekhez a korlátozásokhoz a korcsmárosok szigorúan alkalmazkodni kötelesek, mert amennyiben azokat meg nem tartják, amennyiben a felsorolt melegételeken kívül más melegételeket is kiszolgáltatnak, vagy olyan városokban, amelyekben ez a jog őket meg nem illeti, akár csak a felsorolt melegételeket szolgáltatják is ki, mint a vendéglői ipar jogosulatlan gyakorlói ellen a büntető eljárásnak van helye. A korcsmaipar képesítéshez kötve nincs.

Viszont az 1922. évi XII. t.-c. 14. §-a értelmében a fogadó (szálló, penzió) ipar, de ide nem értve a legfeljebb tíz vendégszobát fenntartó üzemeket, továbbá a vendéglő és kávéházi ipar iparendedély alapján gyakorolható, képesítéshez kötött iparok.

Az 1923. évi 78.000. K. M. számú rendelet 130. §-a értelmében vendéglőnek olyan üzletet kell tekinteni, amelyben hideg és meleg ételek a korcsmák üzletkörét meghaladó keretekben szolgáltathatók ki.

Sem a vendéglői, sem a korcsmaipar gyakorlásának nem tekinthető a fentebb, a szállodai ipar üzletkörénél már felsorolt intézetekben elhelyezetteknek nyújtott ellátás, a különböző vállalatok által az alkalmazottaknak nyújtott, továbbá a háztartással kapcsolatosan adott ételmezés és a kifőzések ipara.

A kifőzés olyan iparüzlet, amelyben egyeseknek rendszerint előzetes megállapodás alapján, meghatározott egységár mellett, nem egy-egy alkalommal, hanem huzamosabb időn át, meghatározott fogásokból álló ebédet, vacsorát szolgáltatnak ki. A kifőzés iparigazolvány alapján gyakorolható szabadipar. Képesítéshez kötve nincs. A penziókban szokásos ételkiszolgáltatást kifőzésnek kell minősíteni. (L. a 78.000. K. M. sz. r. 130. §. 4. bekezdését.)

Kávéháznak olyan üzletet kell tekinteni, amelyben kávé, csokoládét, kakaót, tejet, tejtermékeket, tejbefőttet, sajtot, teát, csáját, fagylaltot, jegeskávé, tojást és ebből készült ételeket, hideg és meleg hentesárút (sonkát, felvágottakat, kolbászt), egyéb hideg húsételeket, valamint konzervféléket, gyümölcsöt, mézet üdítő italokat és a felsorolt cikkekkel fogyasztani szokott cukrász- és péksüteményeket szolgáltatnak ki és amelyekben legalább egy tekeasztal állandóan a vendégek rendelkezésére áll.

A kizárólagos pálinkamérésekben az 1921. évi XXIII. t.-c. 15. §-a szerint élelmicikkeknek — akár az üzleti helyiségben, akár azon kívül történő fogyasztásra való kiszolgáltatása — és egyéb szeszesitaloknak, vagy alkoholmentes üdítőitaloknak kiszolgáltatása, vagy az azzal való kereskedés tilos. Erre a helyiségre a jogosítottak semmiféle más ipar gyakorlásához iparigazolványt nem nyerhetnek.

Az 1928. évi 93.608. K. M. számú rendelet 4. §-a értelmében (életbelépett 1925. november hó 1-én) a vendéglői és kávéházi iparokban főpincéri minőségben csak olyan egyén vehető alkalmazásba, aki az illető ipar önálló gyakorlásához megkívánt szakképzettséggel rendelkezik, vagy ennek hiányában igazolja, hogy legalább két éven át pincéri minőségben szakbavágó munkát végzett. Az a vendéglős vagy kávéházi iparos, aki az így előírt követelményekkel nem rendelkező egyént alkalmaz főpincérként, az említett rendelet alapján pénzbüntetéssel büntethető kihágást követ el. Az eljárás a közigazgatási hatóság (városi büntetőbíróság, főszolgabíró) hatáskörébe tartozik.

Az 1922. évi XII. t.-c. 56. §-a értelmében az iparos üzlethelyiségét annak külső részén cégtáblával megjelölni köteles. A cégtáblán fel kell tüntetni az üzlettulajdonos családi és utónevét olyképpen, hogy a felírás egyik része se legyen kevésbé szembeötlő, mint a többi. Ha az üzlettulajdonos férjezett vagy özvegy nő, a cégtáblán férje nevét köteles megfelelő toldással az előbb jelzett módon feltüntetni.

Egyesületek és társulatok az alapszabályukban megállapított nevüket kötelesek az előirt módon feltüntetni. Aki utakon, utcákon, tereken felállított bódében, sátorban, asztalon vagy a puszta földön üzi az iparát, ezen a helyen köteles a családi és utónevét feltüntető táblát szembetűnően elhelyezni.

Mivel különösen az italmérő helyiségeknél többfelé találunk ezirányban szabálytalanságot, figyelmet kell fordítani a külső megjelölésre. Az italmérő helyiség külsőleg alkalmazott, ajtóra, ablakra festett vagy utcai cégtáblán hirdetett megjelölésében a jogosítvány tulajdonosa köteles pontosan ugyanazt a megjelölést használni, amit az italmérési engedélye, esetleg az iparigazolványa tartalmaz. Tilos tehát minden olyan elnevezés vagy külső felírás alkalmazása, amely az engedélyokmányban megjelölt üzletágnak vagy foglalkozásnak meg nem felel. (L. az állami italmérési jövedékről szóló 1921. évi IV. t.-c. 12. §. utolsó bekezdését, megjelent a Belügyi Közlöny 1921. évi évf. 410. oldalán.)

Az 1921. évi IV. t.-c. végrehajtásaként kiadott 1921. évi 101.010. P. M. számú rendelet 12. §-ának II. rész, harmadik bekezdése értelmében (L. a Belügyi Közlöny 1921. évf. 1499. oldalán) az italmérő üzlethelyiség az engedélyokmány adataival összhangzásban álló módon, kívülről, vagyis az utcáról olvashatóan, az engedélyes, avagy az iparüző teljes nevének, cégének kitétele, valamint a kiszolgáltatható italnemek megnevezése mellett a kimérést, illetőleg a kismértékbeni elárúsítást vagy nagyban való eladást feltüntető felírással látandó el. Pl.: Bor, sör, pálinka stb. korlátlan, vagy korlátolt kimérése; vagy: bornak, sörnek, szesznek, saját termésű bornak, égetett szeszesitaloknak kismértékbeni elárúsítása stb.

Megengedi azonban a jogszabály azt, hogy az ismertebb vendéglők, kávéházak — amelyek cégfelírással különben is el vannak látva, — továbbá a zártkörű kimérési üzletek (kaszinók, körök), nem kötelesek külön az előbb megjelölt — italneműekre vonatkozó — külső megjelölést használni. Megengedi továbbá a rendelet azt is, hogy kisebb korcsmáknál, ahol a gyakorolt italmérés a szokásos jelvényekkel (forgács, kulacs) kívülről jelezve van, a fentebb említett külső megjelölés mellőzhető.

Kimondja ez a végrehajtási rendelet, hogy tilos az italmérő üzletek minden olyan elnevezése, illetőleg olyan külső felírással való megjelölése, amely az engedélyokmányban megjelölt üzletágnak vagy foglalkozásnak nem megfelelő s ennél fogva az ellenőrző közegek és a fogyasztóközönség megtévesztésére alkalmas.

Az italmérési helyiségek külső megjelölését tovább precizizozta az 1921. évi 93.118. K. M. számú rendelet (L. a Belügyi Közlöny 1921. évf. 2277. lapján). Magyarázó érvénnyel kimondta, hogy a korcsmáros nem használhatja megjelölésénél a vendéglő szót és megfordítva a vendéglős sem használhatja a »korcsma« felíratot.

Továbbá, hogy a buffet üzletek csak vendéglői iparra szóló iparengedély alapján lévén fenntarthatók, ezeket a helyiségeket vendéglőknek kell tekinteni. Az ilyen üzletek külső megjelölésére a tulajdonos a »buffet« szót csak a »vendéglő« szóval együtt használhatja.

Továbbá kimondta ez a rendelet, hogy a korcsmák, csemegekereskedések és más kereskedések külső megjelölésére a »buffet« szót használni nem lehet. Ugyiszintén tilos valamely vendéglő vagy kávéház megjelölésére a »bár« szót használni.

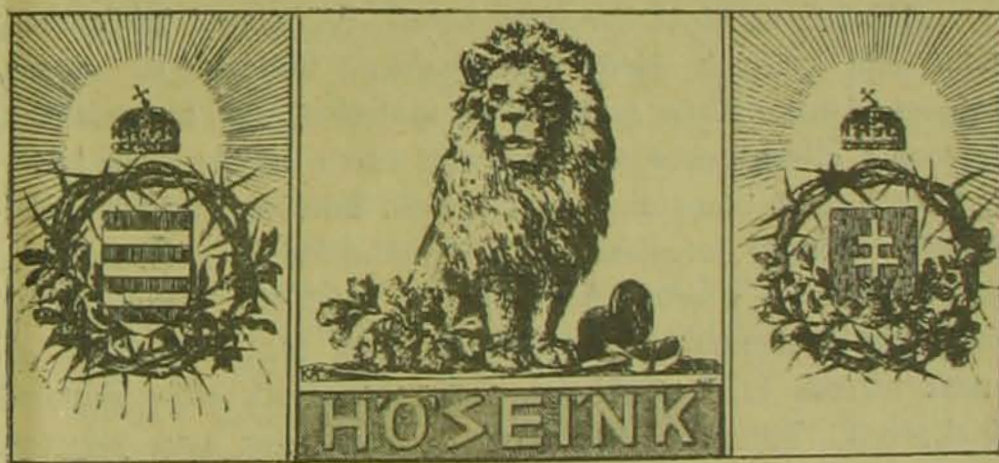
Az italmérési helyiségek külső megjelölése tárgyában az 1922. évi 78.000. K. M. r. (az új ipartörvény végrehajtási rendelete) 131. §-a is tartalmaz határozott rendelkezéseket. Ez a jogszabály már egyenes utasítást ad az iparhatóságok részére.

Kötelező érvénnyel elrendeli, hogy az italmérési szakmához tartozó iparágak gyakorlására jogosító, az iparhatóság által kiadott iparengedélyek szövegében az iparágat csak mint fogadó (szálló), illetőleg panzió, vendéglő, korcsma, kávéházi, illetőleg kávémérési ipart szabad megjelölni. Az üzlethelyiségek tulajdonosai a külső megjelölésre más elnevezést is használhatnak, amennyiben az a megtévesztésre nem alkalmas.

Mivel sokfelé az ismertetett rendelkezések ellenére az italmérő szakmák tagjai üzlethelyiségeiken a részükre engedélyezett és az általuk ilyenformán jogszerűen gyakorolt ipart külsőleg vagy egyáltalán nem jelölik meg, vagy más iparra szóló elnevezést használtak, — ami az ellenőrzés megtévesztésére is történhetik — a kereskedelmügyi miniszter az 1926. évi 60.186. számú rendeletével (L. a Belügyi Közlöny 1926. évf. 380. lapon) a fentebb ismertetett 1922. évi 78.000. K. M. r. 131. §-ában foglaltak megszegését kihágássá nyilvánította. A kihágás pénzbüntetéssel büntethető. Az elbírálás a közigazgatási hatóság (városi büntetőbíró, főszolgabíró) hatáskörébe tartozik.

A csendőrségnek tehát az italmérési üzletek külső megjelölésére is ügyelnie kell. A külső felíratot össze kell egyeztetni a két ellenőrző okmánnyal, az iparigazolvánnyal, illetve iparengedéllyel és a pénzügyigazgatóság által kiadott italmérési engedéllyel.

Ezekben volt szándékom egybefoglalni azokat a szerte-szórta taláható jogszabályokat, amelyeket az italmérési helyiségek ellenőrzésénél a csendőrségi szolgálatban nem lehet figyelmen kívül hagyni.

BÖRCSÖK SÁNDOR tiszthelyettes.

Önként jelentkezett csapatszolgálatra. Első ízben — 1916 évben — a kolozsvári 21. honvéd gyalogezrednél teljesített szolgálatot s részt vett a bucsaci ütközetben, mely alkalommal a *bronz vitézségi éremmel* tüntették ki.

1917. évben a nagyszebeni 23. honvéd gyalogezredhez helyezték át, amelynek kötelékében, mint raj- és szakaszparancsnok, résztvett az ezred minden ütközetében, mind az orosz, mind pedig az olasz fronton. Egyike volt az ezred legvitézebb alisztjeinek s kötelességtudásban annyira ment, hogy az utolsó két évben szabadságon is alig volt.

A 2. osztályú *ezüst vitézségi éremmel* 1917-ben tüntették ki. Ez év májusában ugyanis, mint tábori őrsparancsnok, másodmagával éjnek idején az ellenség előretolt drótakadályához küszölt s a figyelőt ellenséges puska- és géppuskarú dacára magával hozta. A fogoly orosz az ezredparancsnokságnak csapatteste zrejéről, állásáról és hangulatáról igen értékes adatokat szolgáltatott.

Az ezred hosszabb pihenője alkalmával, mint tábori csendőr tette magát nélkülözhetetlenné s érdemei elismerésül a *koronás ezüst érdemkereszttel* tüntették ki.

201. **Kérdés.** *Mi a csempészet pontos meghatározása? Csempészetnek kell-e minősíteni például cukor behozatalát a vámközegek elkerülésével és vám megfizetése nélkül?*

Válasz. Csempészetten értjük általában az áruforgalomnak olyan közvetítését, amely az állami hatóságok felállította korlátozások vagy tilalmak kijátszásával létesül s büntetőjogi következményekkel jár. Csempészet tehát létesülhet a bel-földi áruforgalomban is.

A csempészet törvényszerű fogalmát egyébként a vámjog szabályozásáról szóló 1924:XIX. t.-c. II. fejezetében a vámjövedéki kihágások büntetésének szabályozásában találjuk meg. A törvény ugyan nem adja a csempészet minden képzeltető esetet felölelő általános fogalmát, de részletesen felsorolja azokat az eseteket, amelyeket csempészetnek tekint. Ez alapon általában azt mondhatjuk, hogy csempész az, aki áruforgalmat más államokkal a vámigazgatás, illetőleg a vámőrség közegeinek tudomása nélkül bonyolít le s ezzel megsérti a vámjövedék biztonságát. Vámjövedék az államnak az a joga, hogy az állam közgazdaságának más államok közgazdaságával lebonyolított áruforgalma után az állam vámot szedhet. Így például csempészet az, ha valaki vámköteles árut a megvámolás előtt szándékosan elvon azzal, hogy az árut vámhivatal elé nem állítja, vagy azt ebből a célból fogatatosított különös előkészülettel vagy másnemű fondorlattal eltitkolja.

A vámtarifáról szóló 1924:XXI. t. cikkben vannak felsorolva azok az árúk, amelyek után a honi területre behozatalkor vámot kell fizetni. A magyar vámtarifának e törvény szerint 974 tétele van. E tételek alatt sorakoznak azok a különböző tárgyak (árúk), amelyek után a tételekben meghatározott vám jár. A tiszta cukor, vagy cukorkészítmény után a gyártmány milyensége szerint métermázsánsként 26, 45 és 200 aranykorona vám jár.

Aki a vámtarifában felsorolt árúk bármelyikét a vám-
közégek elkerülésével fondorlatosan hozza be külföldről a
magyar állam területére s így a vámfizetés alól magát ki-
vonja, csempészkést követ el.

Mindebből tehát az is következik, hogy a csendőrség a vámközegek által ilyen csempészen tettenért és átadott idegen honos egyénüket a Szut. 64. pontja alapján a 18. alpont értelmében köteles átvenni s a tényleirással együtt megfelelően továbbítani.

202. **Kérdés.** Szabad-e a saját területen megsebzett vadat idegen területen tovább üzni? Szabad-e a saját területen megsebzett s idegen területen elhullt vadat a megsebző vadásznak az idegen területre átmenve birtokba venni?

Válasz. A vadászati törvény 17. §-a szerint a sebzett vadat idegen területen üzni nem szabad. Következik egyébként ez a szabály abból, hogy a vadászati üzem területileg korlátozva lévén, e terület határain túl semmiféle vadászati cselekményt foganatosítani nem szabad. A terület határán túl leeső sebzett szárnyas, a sebesülésével még átmenni tudó

1918-ban az olasz harctérre került. Az asiagói útközetben, mint egy erősebb járőr parancsnoka, tüntette ki magát. Ugyanis június 10-én felderítő szolgálatban egy szakadékból felvonuló ellenséges osztagokat vett észre, amelyeknek közlekedéséről saját csapataink nem tudtak. Börcsök Sándor észlelteiről azonnal jelentést tett s egyidejűen az ellenséget is megtámadta — s erős tüzzel annyira lekötötte, hogy a szűk völgyben előnyomulásukat folytatni nem tudták. Közben az olasz tüzérek is beavatkoztak, hogy csapataik előnyomulását biztosítsák. Börcsök mindennek dacára egész nap kitartott s így lehetővé vált, hogy éjjel tartalékcsoportaink minden veszteség nélkül felvonulhattak.

E kiváló ténykedéséért az I. osztályú vitézségi érmmel tüntették ki.

. Volt ezredsegédtisztjük, Adám Dezső alezredes azt írja róla:

»Börcsök törzsörrmester (akkor alörrmester) egyike volt az ezred legkiválóbb altisztjeinek, aki — mint vitéz katona, ha kellett, vagy mint megbízható tábori csendőr, ha szükség volt rája —, minden körülmények között megállta a helyét.«

A hétéves háború (1756—1763) legvéresebb csatája a Prága mellett 1757. május 6-án vívott csata volt, amely az osztrákok vereségével végződött. Ennek a seregnek 60.000 emberből 412 tiszt és 12.912 katonája volt a vesztesége, míg az ellenséges porosz hadsereg 63.000 főnyi harcosából 340 tiszt és 12.069 katonát veszített. A győztes II. Frigyes porosz király így panaszzkodott: »A prágai csata az évszázad leggyilkosabb csatája volt; a porosz sereg tartóoszlopai roskadtak benne össze. Sok régi tiszt és katonája ment tönkre, a kiknek pótlására ebben a véres és kegyetlen háborúban nincs alkalom. Magának Schwerin tábornagynak halála fölér 10.000 embernyi veszteséggel.

és ott összeeső vad uratlan marad mindaddig, amíg az illető terület vadászati jogosítottja hatalmába nem ejti. Az ilyen vad kiadása iránt a megsebesítő vadásznak követelési joga nincs. Egyedül abban az esetben, ha az elejtett vagy megsebzett vadat a vadász már saját területén birtokba vette s ezzel rajta tulajdont létesített és valamely véletlenség folytán az így már nem uratlan vad a szomszédba kerül (áthurcolja a kutya vagy valamely ragadozó, esetleg tolvaj), szabad a tulajdonos vadásznak fegyvere hátrahagyásával a határt a vad visszahozatala végett átlépnie. Ez a cselekmény tehát nem »vadlűzés«, hanem egyszerűen a megszerzett és fennálló tulajdonjog gyakorlása. Sebzetten átjutó és kimúló vadakról a szomszéd terület jogosítottját értesíteni szokás, hogy a vad kárbaa vesztésének elejét vegyék.

Az érdekelt szomszédos vadászati jogosultak egyébként ezt a sok sűrlődásra okot adó kérdést egymásközt meg-egyeztetve, tetszés szerint rendezhetik.

Ha azonban ily rendezés nélkül valaki idegen vadászterületre lép az általa megsebzett s idegen területen elhullt vad birtokbavétele végett, a vadászati törvény 26. §-ába ütköző kihágást követi el. Ez a kihágás tudvalevőleg már azzal is el van követve, ha valaki idegen vadászterületen vadászfegyverrel megjelenik.

203. Kérdés. *Milyenek lehetnek a Szut. 446. pontjában említett azok a közszolgálati célokat szolgáló tárgyak, amelyek nélkül a közszolgálatot ellátni nem lehet s amelyeknek őrizetbevételét mellőzni kell?*

Válasz. Valamelyik állami anyakönyvvezető vezette születési és házassági anyakönyvekben hamisítást követtek el. Nyilvánvaló, hogy a könyvek lefoglalásával az anyakönyvi hivatal működése megbénulna. A könyveket tehát nem szabad őrizetbe venni, hanem a hamisítás miatt gyanús lapokról másolatot kell venni. Ez a nyomozás célját egyelőre nem veszélyezteti, ha pedig később az eredeti lapok újabb megtekintésére vagy megvizsgálására lesz szükség, azok ügyis rendelkezésre állanak. Valamely vasútállomás távirókészülékét rosszhiszeműleg megrongálták. A készülék őrizetbevétele természetesen itt is mellőzendő s meg kell elégedni a rongálás pontos és szakszerű megállapításával. Ilyen az eset továbbá, ha valamely iskolában a tanítás nélkülözhetetlen eszközei lennének bűnjelként tekinthetők stb.

204. Kérdés. *Csendőrségi pihenőszoba magánlak-e a Btk. 330. §-a szempontjából?*

Válasz. Magánlaksértés valamely magánlakással rendelkező természetes vagy jogi személy ama jogának megsértése, hogy e lakást egyedül ő birtokolhatja s az abba való bemenetelből vagy bennmaradásból bárkit tetszése szerint ki zárhat.

Ilyen értelemben tehát a csendőrségi pihenőszoba is magánlak s aki oda jogtalanul behatol, elkövetheti a magánlaksértést.

205. Kérdés. *Bűnvádi eljárás alapja lehet-e az a jelentés, amelyet becsületsértés miatt az apa tesz, hogy 10 éves fiát egy másik 13 éves gyermek jellelte és becsmérlő szavakkal szidalmazta s jeljelentésében két 12 évét még be nem töltött gyermekekre hivatkozik tanúul?*

Válasz. Annak, hogy az atya panaszát érdemi döntés alá vegye a bíróság, semmiféle jogi akadálya nincsen.

Becsületsértést gyermek ellenében is el lehet követni s a 13 éves gyermek már bűnvádi felelősségre vonható, arra pedig semmiféle tilalom nincs, hogy gyermek, bármily zsenge korú legyen is, tanúként szerepeljen.

Meg kell jegyezni különben, hogy a büntetőjogi gyermekkor a 12. életévvel megszűnik; a 13 éves gyanúsított már fiataalkorú s hogy a tanút 14. életévének betöltése előtt vallomására megeskelní nem lehet.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Amikor a káros mindent elkövet, hogy a tettes kézre ne kerüljön.

Írta és nyomozta: BARANYAI JÁNOS tiszthelyettes (Bonyhád).

1925 Szilveszter-napján 18—19 óra között ismeretlen tettes Magyar Róbert*) 57 éves, nőtlen, bonyhádi lakos házi-szolga záratlan szobájából többrendbeli felső- és alsóruhát lopott el, a kár összege mintegy 3 millió koronára rugott. Az őr a lopásról magától a károستól értesült, aki személyesen jött az őrre.

A panasz vétele után Nagy Pál II. csendőrt magam mellé véve, a helyszínre siettem és ott az alábbiakat állapítottam meg:

Magyarnak egy kis földszintes szobája volt, mely az egyik bonyhádi korcsma udvarára nyílt. A szoba tözsomszédságában volt a lóistálló. A korcsma meglehetősen forgalmas volt, a korcsmahelyiségben és úgyszintén annak udvarán is sokan megfordultak, de ott nyom vagy olyan egyén, aki valamilyen felvilágosítást tudott volna adni a lopásról, nem volt található. A panaszos maga is csak annyit tudott előadni, hogy a fentjelzett időben templomban volt, sejtelve sincs róla, ki lehetett a tettes.

Az volt tehát az egyedüli adat — az se a tettesre —, hogy káros este 18—19 óra között a templomban volt. Ezen kellett tehát elindulnom. Meg kellett tudnom, hogy a templom előtt, az istentisztelet alatt stb., stb., kikkel találkozott, mert egészen természetesnek látszott, hogy a lopást csak olyan valaki követhette el, aki vele ismeretségben állott és akinek tudomása lehetett arról is, hogy este istentiszteletet meggy hallgatni.

A bevezetett nyomozás során azonban hamarosan megállapítottuk, hogy nevezett nem volt a templomban, mert az istentisztelet ideje alatt többen látták beszélgetni a bonyhádi artézikut mellett fiatal legényekkel, akik oda vízért szoktak járni. Bizalmas úton arról is tudomást szereztünk, hogy a káros természetellenes hajlamú, szívesen időzik fiatal legények társaságában, be szokta hívni azokat szobájába s bort, szivart, cigarettát ad nekik. Ez a megállapítás arra szolgáltatott gyanút, hogy beteges hajlamú és a vendégül látott fiatalemberekkel fajtalankodik. Magyar Róbert mindezt tagadta, megmaradt azon állítása mellett, hogy a kérdéses időben templomban volt, hogy hozzá nem jár senki, majd később egyszerűen minden felvilágosítást megtagadott.

S. Gy. korcsmáros a kikérdezése alkalmával elmondotta nekünk, hogy homályosan emlékszik, hogy december 24-én az estéli órákban egy előtte ismeretlen, pirosarcú fiatalember behajtott a korcsma udvarára, bekötött az istállóba két nehéz-fajta lovat, a korcsmába azonban nem tért be és az istálló-

*) A sérlett és gyanúsított nevet megváltoztattuk. Szerk.

pénzt is a háziszolgának kellett fizetnie. Magyar tagadta, hogy a lovakat hajtó fiatalembert látta, vagy az neki istálló-pénzt fizetett volna.

Ezekután az volt a véleményem, hogy a lopást csakis olyan egyén követhette el, aki a kározt ismeri, akit ez valamilyen ok miatt nem akar megnevezni, — minden valószínűség szerint az a bizonyos piroscsi, lovakat hajtó egyén.

Elhatároztam, hogy ezt az ismeretlen egyént fel fogjuk kutatni. Megkerestem mindazon szomszédos őrsöket, melyeknek körletében lökereskedők laknak, hogy kutassanak utána, vajjon nem talál-e ezek között olyan valakit, aki a kérdéses időben Bonyhádon keresztülhajtott, — aki ott esetleg meg is halt.

Mágocon B. S. ottani lökereskedőtől sikerült annyit megtudni, hogy ő hajtotta a két lovat Bonyhádon keresztül, Csokor László 26 éves nőtlen, pécsi születésű lóhajcsárral, aki Bonyhádon töltötte az éjszakát és istállópenz fejében neki egy pengőt számolt el.

B. lökereskedő azt is mondta, hogy Csokor hajcsár december 29-én azzal távozott el tőle, hogy ruha után kell néznie, mert a rajtalévő már elszakadozott és férgekkel teli volt.

Tovább mentünk ezen a nyomon és megállapítottuk, hogy Csokornak Högyészén van egy nőismerőse, akit sűrűn szokott meglátogatni. Ettől a nőtől megtudtuk, hogy Csokor 30-án nála volt s 31-én a délutáni órákban azzal távozott el tőle, hogy Bonyhádon keresztül Pécsre megy. Ebből alaposan lehetett következtetni, hogy Csokor 31-én Bonyhádon tartózkodott, — most már nem kellett más, mint Csokor felkutatása.

Ezekután a rendelkezésre álló adatok alapján a személyleírás közlése mellett több rendőrkapitányság és őrs megkeresett és a pécsi rendőrség útján megállapított, hogy Csokor Lászlónak Marócsa községhez tartozó felsőlegencei téglagyárban rokonai vannak, valószínűleg azoknál tartózkodik.

Ennek az adatnak tudomásulvétele után a bonyhádi őrs megkeresést intézett a sellyei őrshöz, melynek egyik járőre Csokor László gyanúsítottat a felsőlegencei téglagyárnál elfogta. Megtalálta nála az ellopott ruhaneműt és ezen ruhákkal együtt a bonyhádi őrsnek átadta. Nevezett a lopás elkövetését minden teketória nélkül beismerte és annak előzményeit, valamint végrehajtását a következőképpen adta elő:

Mikor december 24-én Bonyhádon keresztülhajtottak és ő ott a lovakkal meghalt, a háziszolga behívta szobájába, jó vacsorával, borral vendégelte meg, mindenféleképpen kedveskedett neki, végül is beavatta őt a férfiak közötti fajtalankodás titkaiba, arra kérve őt, hogy maradjon nála és háljon ott. Ő (Csokor) ezt visszautasította. A háziszolga azonban tovább unszolta őt, megmutatta ruháit, fehérneműjét. Látva a sok fehérneműt és ruházatot, egy pár harisnyát kért a háziszolgától. Ez megígérte neki, hogy szívesen ad, de csak akkor, ha nála hál. Végül is beleegyezett, ott maradt a szolgánál. Másnap reggel, amidőn eltávozott, két pár harisnyát kapott, istállópenzt nem fizetett és Magyar arra kérte, hogy többször is keresse fel.

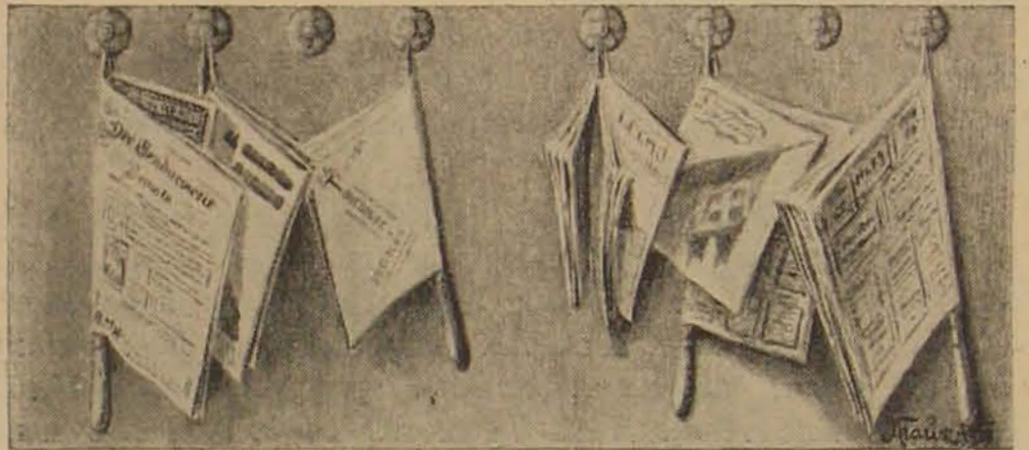
Mágocsra érkezése után elhatározta, hogy Bonyhádra újra visszatér és a károztól ruhát fog kicsalni, ha pedig ez nem sikerülne, úgy alkalmas időben lopni fog tőle. December 31-én az esti órákban érkezett Bonyhádra és egyenesen Magyar szobájába ment. Magyar szobája nyitva volt, de nem volt bent senki. Belülről magára zárta az ajtót, az összes ott található ruházatot összeszedte, berakta egy zsákba és a zsákot vállára vetve, onnan észrevétlenül távozott. Ezt a műveletet egészen nyugodtan hajtotta végre, mert ő is látta Magyar az ártézi kútnál a legényekkel beszélgetni, — Magyar azonban nem vette őt észre.

Csokornál a járőr az ellopott ruházatnak csak egy kevés részét találta meg, a többire nézve azt adta elő, hogy azokat

a bátaszéki vasuti állomáson ismeretlen egyéneknek eladta. A járőr azonban nem elégedett meg ezzel, figyelmzettette Csokort, hogy a nyomozást tovább folytatják, amíg minden holmi elő nem kerül. Csokornak ez nem volt ingére és elvezette a járőrt a legencei téglagyár környékén lakó azon általa jól ismert egyénekhez, akiknek a ruhaféléket elárúsította. A zsák is előkerült és most a járőr a zsák ruhával Bonyhádra kísérte Csokort. Az ellopott holmit a körcsma udvarán kiöntötte a gyanúsítottal a zsákba. Ez alkalommal már ott jelen volt a káros Magyar Róbert is, aki azonban az ellopott ruhákat nem akarta magáénak ismerni és most is tagadta, hogy a fiatalembert valaha is látta volna.

A bűnjelket csak akkor ismerte el sajátjának, amikor S. Gy. körcsmáros ott a helyszínen rákiabált, hogy mire való ez a komédia, — azt a nagy kabátot is ő vette neki, hát persze, hogy az övé ez a zsák kiöntött ruha.

Csokor Lászlót a szekszárdi kir. ügyészségnek adtuk át, — a lopásért egy évi fogházat kapott. Magyar Róbert a fő tárgyalás megtartása előtt szégyenérzetében felakasztotta magát.

LAPSZEMLE.

(Spanyolország.) *Revista Tecnica de la Guardia Civil.* 1929. évf. 237. szám.

Alfonzo spanyol király nagy kitüntetésben részesítette a spanyol csendőrséget: folyó évi október 4-én a testületnek adományozta a legfelsőbb polgári rendjelet a következő rendelet kíséretében: »A csendőrség kötelékébe tartozó egyéneknek tűzvédeknél, áradásoknál és hajótöröttek mentése közben véghezvitt számtalan önfeláldozó emberbaráti és hősiestette és szolgálata elismerése jeléül a polgári jótékonsági rend nagykeresztjét fekete és fehér jelvénnel a Csendőrtestületnek adományozom.« — A jótékonsági rendnek különböző osztályai vannak, melyek szerint a jelvények színe változik. A fekete-fehér jelvény saját életveszéllyel véghezvitt tettekért jár.

Az előbbi füzetben valaki felvetette azt a kérdést, hogy kit illet meg neve előtt a »Don« (úr) cím. A lap úgy magyarázza a kissé zavaros ügyet, hogy azt illeti a Don cím, aki a jótékonsági rend lovagja lett.

José Pastor (Hozé Pasztor) őrnagy folytatja magyarázatait a kriminológiában szükséges ujjlenyomatok fényképezésének technikájáról. A folytatás a különös körülmények között való fényképezéssel foglalkozik, amikor pl. egy átlátszó üvegdarabon két ujjlenyomat van egymással szemben, — tárgyalja továbbá a kamara (fényképezőgép) nélküli fényképezést is.

Osuna (Ozuna) alezredes befejezi hosszú elbeszélését az »El Jardinito«-ban (el hardinito) történt bűnesetről. Emlékszünk, hogy a gyilkos a bikaviadalt nézte, míg a csendőrök megszállták az összes kijáratokat. Sokáig kellett várni, míg a viadaloknak vége szakadt és a közönség kifelé kezdett tördulni. A legutolsók között jött a kereszt. Paredes (Parédesz) hadnagy hozzálépett és nevéen szólította. — Mit kíván? — kérdezte a gyilkos. — Én semmit, de csendőreim letartóztattak egy levélhordót, aki magára hivatkozik, hogy jótáll érte. — Ily módon sikerült a gyilkost feltűnés nélkül bekísérni, különben a nép meglincselte volna, ha kitudódik, hogy ötszörös gyilkos. A kihallgatásnál az államügyész azt kérdezte tőle: — Hogyan volt képes pénzért őt embert

meggyilkolni? — Magát is megöltem volna, ha akkor az utamba kerül, — felelte cinikusan a gyilkos. Halálra ítélték.

A spanyol csendőrségnek saját akadémiája van, ahol a zászlós rendfokozatra készítenek elő bizonyos számú törzsaltisztet, vagy azok hijján alsóbb rendű altiszteket képeznek ki parancsnoki, adminisztrációs és csendőrségi tiszti szolgálatra. Az 1927-ben tartott első tanfolyam igen jó eredménnyel végződött.

Egy alhadnagy a vendéglők, kávéházak stb. éjjeli zárórájáról ír. Törvény szerint ott, ahol nincs helyi rendőrség, a csendőrség köteles a hatóság által az étkező- és ivóhelyiségeknek előírt nyitási és zárórák betartására ügyelni.

Egy, a kérdés rovatban felvetett kérdésre, hogy mely fajta törvényellenes cselekedeteket kell a katonai igazságszolgáltatásnak feljelenteni, a lap felsorolja a katonai perrendtartásnak fenntartott összes büntetendő cselekményeket.

Többször merültek fel nézeteltérések a csendőrség által beszédett pénzbírságok hovaforrásáról. A lap közli a véleménye szerint azok elosztására legalkalmasabb módot. A befolyt összegek következőleg volnának felosztandók: Az államnak 50, jótékonyági célokra 25, árvák kollégiumának 9, sebesült alapra 8, az önjárat vezetőjének és a másodcsendőrnek ruhaalapjára 4—4%, — összesen 100%.

Spanyolországban eddig az úgynevezett »cédula personal« (egyéni cédula) fénykép nélkül volt az általánosan bevezetett személyazonossági okmány. Sokan még ezt sem hordták maguknál. A miniszterelnök most elrendelte az arcképes igazolvány általánosan kötelező hordását.

A közlekedési csendőrség által beszédett pénzbírságok hovaforrását illetően a kormányrendeletek nem egységesek. A lap hát különféle rendelkezést sorol fel és egységes eljárást követel.

A lakások és csendőrlaktanyák szellőzését illetően egy kormányrendeletet idéz a lap, mely szerint emberi lakások éjjel-nappal állandó összeköttetésben legyenek a külső levegővel, nyitott balkonajtók vagy ablakok útján. Mivel ez nem mindenütt lehetséges, Ignacio Gárate százados egy segédeszközt ajánl, melynek segítségével állandóan frissíteni lehet a szobák levegőjét. Nem kell egyebet tenni, mint a szobákból egy egyszerű csövet (pl. kályhacsövet vezetni a szabadba. A külső vége nyitott, a belső pedig szeleppel legyen ellátva, hogy a friss, illetve hideg levegő betódulását tetszés szerint lehessen szabályozni.

Madrid kerület képviselőtestülete külön kerületi és halászi őrséget kíván felállítani. A lap annyiból tartja megokoltnak az eszmét, mert vannak az országban oly területek is, ahol egyes községek 30 km. távolságra esnek a csendőrségtől. De ebben az esetben is, ha a tervbevett őrségek nem is terhelnék az állam számláját, a lap inkább a csendőrség szaporítását tartja helyesebbnek.

A lap csak idő kérdésének tartja a csendőrség ellátását autókkal, ami logikus következménye az országúton fenn tartandó rendnek. Ha a csendőrséget a forgalmi rend fenn tartásával megbízták, meg kell adni a hozzá szükséges gyors mozgási lehetőséget is. Az erre vonatkozó cikk részletesen kifejti az autós önjáratok előnyeit. Ha Spanyolország 60.000 kilométert kitevő úthálózatának ellenőrzésére naponta 5397 önjárat, vagyis 10.794 ember szükséges, ugyanazt a munkát 1349 autó 4047 emberrel képes elvégezni. (Folyt. köv.)

A nyílt rovatban *Hinojosa* (Inohóza) százados megdicséri a maroccai csendőr különítményben szolgáló Clemente Nacalón nevű csendőrt, aki évekkal ezelőtt megszánt egy kis bennszülött árva fiút, hazaküldte szülei házához Spanyolországba, ahol a kis Ben Mohamed el Mészakból kitűnő autó- és repülőgépmechanikus lett.

Narciso Cobos Flores (Narcizó Kóboosz Flóresz) arról ír, hogy a csendőrségi szolgálati utasítás minden egyes rendelkezése mély megfontolás tárgyát kell, hogy képezze. A rendőri felügyelet alatt álló személyeket pl. nem elég szemmel tartani és minden gyanús cselekedetüket a hatóságnak jelenteni, hanem ügykezni kell rájuk erkölcsi befolyást is gyakorolni, őket tisztességes életmódra serkenteni és ilyen irányú törekvéseikben támogatni; ez az eljárás a csendőrség tiszteltetelmű intézményéhez a legméltóbb.

—o—

(Ausztria.) Der Gendarmeriebeamte.

107. szám.

»Illetménykérdések.« Ausztria új kancellárja hivatalbalépésekor ígéretet tett a csendőrszakegyesülés előtt tisztelgő kiküldötteinek, hogy az elődjei által már összeállított állami költségvetést átrevideálja, azután nyilatkozni fog, hogy mennyiben tud a csendőrség anyagi helyzetén javítani.

A kancellár az ígéretét nagyon hamar beváltotta, mert alig telt el két hét s a csendőr szakegyesülés kiküldötteit október 23-án már magához kérte, hogy közölje velük elhatározását, illetve terveit. Ezek szerint a kancellár a folyó évre augusztus 1-i hatállyal 2%-os lakbérpótlék kifizetését és a december 1-én esedékes külön fizetés 100%-os fel-emelését határozta el, míg a jövő évre újabb lakbérpótlék kifizetését, a külön fizetés további 100%-os emelését, a fizetési fokozatokban való előmozdítás kedvező megváltoztatását, sok gyermekes családfők részére tanulmányi segély rendszerezését, végül a nyugdíjasok helyzetének a javítását vette tervbe.

A szakegyesülés (az osztrák csendőrök politikamentes jóléti intézménye) munkáját figyelemmel kísérve megállapítható, hogy ritka szívóssággal, de fegyelmetten küzd tagjainak az anyagi érdekeiért s legtöbb esetben, ha hosszabb idő múltán is, de eredménnyel.

»A központi altiszti iskola időtartamának meghosszabbítása.« Az osztrák csendőrségnek ezt az »örsparancsnokképző tanfolyamát« a múlt évi 10 hónappal szemben az idén 12 hónapban állapították meg s most röviddel a befejezése előtt — 14 hónapra akarják meghosszabbítani. A lap a hallgatók elkedvetlenedésének ad hangot, mert — úgy mond — néhány évvel ezelőtt a 4—6 hónapos tanfolyamból is jó örsparancsnoki sarj került ki. Az idai, már eleve 12 hónapra felemelt kiképzésnek 14 hónapra való meghosszabbítását sem a tananyag megnövekedése, sem egyéb elfogadható indokok nem teszik szükségessé. Ez az intézkedés sak a munkakedv csökkenését vonná maga után, mert a nőknek ilyen hosszú különélése a családjuktól már túl sok gondot okoz s az iskola elhelyezése se megfelelő egy ilyen hosszú ott-tartózkodásra.

Egy lapzárta után érkezett hírből megtudjuk, hogy az őrsök minden csendőr után 20 Schillinget kapnak letétbe, abból a célból, hogy szükség esetén megfelelő utazási előleg álljon rendelkezésre.

—o—

(Németország.) Der Gendarm.

32. szám.

A »Der Gendarm« egy, a »Polizei«-től átvett cikket közöl, amelyben *Dr. Kurt Hoffmann* rendőrségi egészségügyi tanácsos az alkoholélvezetnek a közlekedési balesetekre gyakorolt befolyásáról értekezik. Ha egy jármű — pl. egy autó — vezetője ittas, nemcsak saját maga életét veszélyezteti, hanem az általa vezetett jármű utasainak életét is, sőt mindenkiét, aki vele az úttesten szembe kerül. A berlini rendőrség megállapításai szerint a közlekedési balesetek jelentős százalékát az ittaság okozta. Érdekes ennél a százalékszámnál, hogy a járművezetők által okozott balesetek (ittas járművezetők) száma csak feleannyi, mint a gyalogjáróké, — ez arra a folytonos oktatásra és figyelmeztetésre vezethető vissza, amelyben a járművezetők részesülnek, mielőtt autóra ülnek, hogy tartózkodjanak az alkoholfogyasztástól, aminek hiánya a gyalogos egyéneknek a kétszeres százalékszámában mutatkozik. Az alkohol elsősorban az agyra és idegekre hat. Érdekes kísérleteket végeztek Berlinben arra nézve, hogy bizonyos behatásokra hogyan reagálnak józan, kismértékben, középokban és erősen ittas egyének. A kísérletek kétséget kizárólag bebizonyították, hogy az ittas egyéneknek — az ittaság foka szerint — nehezen, lassan működnek az agy- és idegszálak. A közlekedési baleset bekövetkezése vagy elkerülése olykor egy métertől, egy tizedmásodperctől függ, elképzelhető hát, mily nagy befolyása van az alkoholélvezetnek a balesetekre. A látóképeség, a színmegkülönböztetés képessége, érzékelés, hallás és szaglás, mind befolyásoltatnak. Az író azzal foglalkozik azután cikkében, hogy balesetek alkalmával miként lehet megállapítani, hogy a jármű vezetője vagy általában azok, akiket baleset ért, ittasok voltak-e vagy sem. Sokszor a laikus is meg fogja tudni állapítani az ittaságot, annak általánosan ismert külső jelenségeiről, sokszor azonban, különösen akkor, ha az illető eszméletlen állapotban van, vagy meghalt, az ittaság megállapítására elkerülhetetlen egy behatóbb vizsgálat, amit csak orvos végezhet. A cikkíró azzal a szomorú megállapítással zárja sorait, hogy a statisztika szerint Németországban az alkohol — különösen a sör — fogyasztás növekedett s ezzel együtt karöltve növekszik az autóbalesetek szaporodásának valószínűsége is, nem is beszélve a járműveknek egy növekvő nagy tömegéről, ami természetesen ugyanekkor hozzájárul a szerencsétlenségek számának növeléséhez.

Más cikkek: Rendőri jog öt oldalon. A porosz állami kormányzat felépítése és tagozódása. Mit kell tudni a közlekedési rendőrtisztviselőnek a hernyószerkezetű járművekről? Személyi hírek.

KÖNYVISMERTETÉS.

Harcászati Tapasztalatok. *Irta: Németh József ny. vkszf. őrnagy.* (Budapest, Stephaneum nyomda és könyvkiadó R. T. 1929.) Tizenegy éve múlt, hogy a nagy háború befejeződött, és 15 éve, hogy tapasztalatlanul, sok jóindulattal, bátorsággal, kötelességtudással vonultak csapataink harcba. Sok derék katonánk — aránytalanul sok — már az első ütközetekben életével fizette meg, hogy nem voltak haditapasztalataink s bár azt hittük, hogy békében mindenre kiképeztük katonáinkat, nagyon hamarosan kitűnt, hogy a kiképzés hiányos volt, nem számolt a háború minden tényezőjével.

A kitűnő szerző művében arra törekszik, hogy a világháború tanulságait érzékeltesse az olvasóval, mert hiszen mindjobban előtérbe nyomul az a nemzedék, amelyik nem volt a háborúban, amelyiknek nincsenek saját tapasztalatai. Szemléltető módon adja elő tapasztalatait, hogy azokat az ifjabb nemzedék megszívlelje s adott esetben ne kövesse el ugyanazokat a hibákat, amelyeket hadseregünk a világháború előtt és alatt elkövetett s amelyeket annyi vérrel kellett megfizetnünk. A mű különösen az alsó- és középvezetéssel foglalkozik. Folytonosan felhívja figyelmünket azokra a hibákra, melyeket e téren a háborúban elkövettek.

A háborús tapasztalatokat sok neves nagy mű örökölte meg, melyek a világháború politikai, gazdasági, hadászati, hadműveleti eseményeivel foglalkoznak, de a harcászat részletes eredményei, ama kis részletek, amelyektől a csapatok jóléte és elsősorban élete is függött, ezideig nem érdekelték még katonai íróinkat.

A szerző, aki a 2. hegyidandárnak volt a vezérkari tisztje, művének I. fejezetében egy harccsoport sikeres támadását ideiglenes védelemre berendezkedett ellenséggel szemben teszi szóvá. Felemlíti a Drina-menti eseményeket 1914 szeptember 9. és 16-a között. Itt mindenekelőtt szembe-tűnik, hogy a dandárnak oly helyen kellett volna átgázolnia a folyón, ahol az nem volt lehetséges, mert a szemrevételezés és átkelés közti időben a folyó megáradt és 50—60 cm-t emelkedve, az átkelés meghiúsult. És hiába jelentette a dandár ezt a körülményt, a hadosztály csak akkor tágitott első parancsától, midőn kiküldött vezérkari tisztje a dandár jelentését megerősítette. Kardinális hibája volt a hadvezetőségünknek, hogy az alantos parancsnokságoknak nem hittek, hanem messze hátul, a térképek mellett, másként ítélték meg a helyzeteket, mint azok, akik ezeknek a helyzeteknek valóságos szereplői voltak.

A szerző felemlíti, hogy vezetésünk hibája volt az, hogy mindenáron eredményt akart elérni, tekintet nélkül az áldozatokra, nehogy a szomszéd megelőzzön. Mindenesetre vannak helyzetek, amelyekben kimélet nélkül kell vért áldozni, de a művében felemlített események ezt bizonyára nem követelték.

A közbeeső vezetőnek nem szabad a parancsok továbbítási gépezetévé válnia, hanem a kapott utasítást a helyzet tényezői által megadott viszonyokba kell illesztenie.

Feltűnő a harc- és közelfelderítés hiányossága, ez, de

még a távolfelderítés is, általában gyenge oldala volt hadseregünknek a háború egész tartama alatt.

A II. fejezet az üldözéssel foglalkozik. A szerbiai harc-téren 1914 szeptember 12-től 15-i napokban. Míg a III. fejezet ugyanezen dandárnak a működését tárgyalja a visszacsapás alkalmával.

A szerző leszűri a vezető szempontjából a tapasztalatokat, felemlítve, hogy neki az ellenség sajátosságát, erkölcsi erejét, felszerelését ismernie kell. Ez nagy mértékben befolyásolja a harceljárást. A szerbeknek pl. repülőik nem voltak, aránylag kevés tűzérséggel, de kitűnő gyalogsággal rendelkeztek. A támadásnak és védelemnek tehát egész más-képen kellett lejátszódnia, mint az olaszok ellen vívott harcokban, ahol a helyzet ennek fordítottja volt: fölényes, kiváló tűzerek és repülők, gyenge gyalogság. A parancsnoknak nem szabad részletekbe avatkoznia, különben csak zavart okoz, mert mire az ilyen rendelkezés a zászlóaljhoz leér, a helyzet egészen megváltozott.

Érdekesen tárgyalja a szerző észleleteit a jelentésekre vonatkozólag. Felhívja a parancsnokok tartózkodási helyének fontosságára a figyelmet, mert amilyen nagy baj volt, különösen a háború elején, hogy a hadosztályparancsnokok sok km-re visszamaradtak, az ütközetet vezetni nem tudták, épp oly hibának bizonyult, ha a rajvonalon tartózkodva a zászlóaljparancsnok szerepét játszották.

Felhívja a figyelmet a figyelő szolgálat, a híradás hibáira; az elérendő manet vagy támadási célokat túlságosan messze tűzték ki, a kiterjedések úgy a védelemben, mint a támadásban túl nagyok voltak, különösen ha az állományvesztésekkel nem számoltak és 5 zászlóaljjal rendelkeztek, holott a dandár puskásainak száma alig néhány száz volt. A leírt harcoknak azonban legnagyobb tanulságát abban szűrhetjük le, hogy úgy a támadásban, mint a védelemben nem volt súlypontunk.

A mű többször hivatkozik a tábori csendőrség szolgálatára, azoknak konkrét alkalmazását többször említi fel.

A IV. fejezet az állásharcot tárgyalja. A 2. hegyidandár küzdelmét a doberdói fennsíkron 1915 tavaszán. Itt vörös fonalként ötlík a szemünkbe, hogy a magasabb vezetés nem volt tisztában, hol akarja tulajdonképpen a döntő ellenállást kifejteni. Minden parancs, utasítás a präwaldi védelmi vonalra mutatott, a mozgó erőknek lehetőleg érintetlenül kellett volna ide eljutni, hogy a döntő harcot felvegyék. Azonban az olaszok tapogatózó magatartása következtében az alparancsnokok az első, tulajdonképpen csak futólagos védelmi vonalat választották nagyon helyes harci érzéssel fővédelmi vonalnak s tulajdonképpen nekik köszönhető, hogy az olaszok támadását ezen az első, tulajdonképpen csak futólagos vonalon sikerült hónapokon át megakasztani. Igaz, hogy később, a magasabb hadvezetés is úgy döntött, hogy az első vonalon fejtse ki csapataink az ellenállást, de ha az alparancsnokok ezen utasításra vártak volna, akkor 2 hét múlt volna el, amelyet nem lehetett volna kipótolni.

Feltűnő volt, hogy az egész tűzérseget védő-alkörletekre osztották fel. Az adott viszonyok között azonban ezen rendszabály azon nagy előnyt rejtette magában, hogy a gyalogság tüztámogatására vonatkozó kívánságait a tűzérseggel azonnal teljesíthette s így az összműködés jobban volt biztosítva.

Érdekesen sorolja fel a szerző észrevételeit a műszaki munkák ellátását illetően is.

Az V. fejezet »Felváltások a védelemben« a speciális harcok ezen érdekes tapasztalatairól számol be.

A középső és felső vezetés itt azt a hibát követte el, hogy a végrehajtásra többször nem hagyott elegendő időt. Különben felsorolja a szerző mindazon mulasztásokat,

hiányokat, amelyek káros hatással voltak ezen a harctéren. De azt is látjuk, hogy milyen nehezen szokik le a csapat oly harceljárásról, melyet a háború előbbi fázisaiban más terepviszonyok között, más harctéren megtanult és helyesnek talált. Itt főleg arra kell rámutatnom, hogy az olasz harctéren is az első állást sűrű rajvonalakkal szállották meg és soká tartott, míg a mélységbe való tagozást megtanulták és alkalmazták.

A VI. fejezet végül a 2. hegyidandár visszavonulását tárgyalja 1914 decemberében Szerbiában.

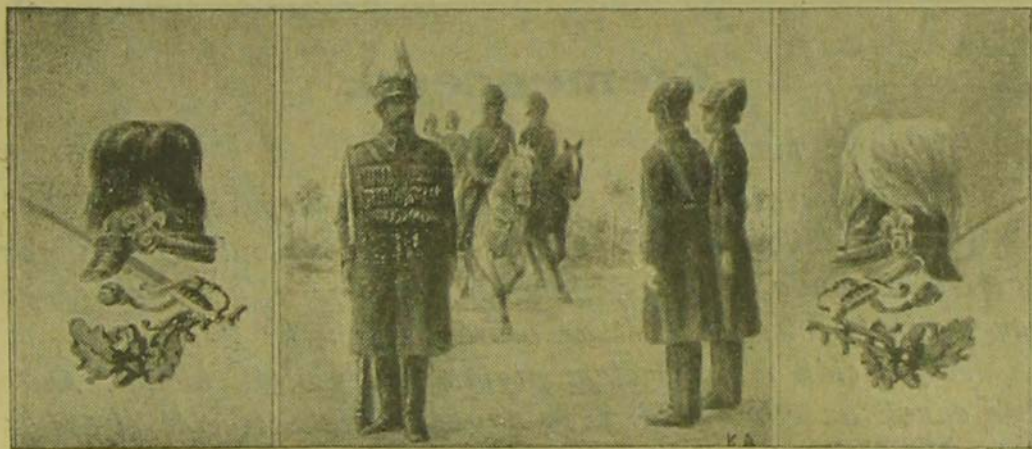
Tudvalévőleg a visszavonulás mindig a legnehezebb taktikai feladatok egyike; jó ideg, helyes érzék és biztos szem kell ahhoz, hogy azt idejekorán rendelje el a parancsnok.

1914-ben e téren is súlyos mulasztások történtek, mert tudva, hogy az általános helyzet a balkáni hadsereg hátravetését követeli, mégis a középső, sőt a felső vezetés is azt rendelte el, hogy »a birtokunkban lévő állás még továbbra is 2 napig tartandó, stb.«

Ilyen rendelkezésnek csak akkor lett volna célja, ha a megerősítések beérkezte várható lett volna vagy ha időt kellett volna nyerni, hogy más csapatok egy bizonyos célt elérjenek, azonban ez a jelen helyzetben mind nem volt helytálló; itt csak a hamisan felfogott presztizs miatt vesztette el sok ember egészen hiába az életét.

A kitünően megírt könyv gondolkodásra készteti az olvasót. Aki a világháborút végigharcolta, a maga tapasztalatait látja benne határozott és bátor formába öntve, a háborút nem járt fiatalok pedig különösen sokat tanulhatnak belőle.

S - j.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK.

A francia csendőrség.

(16. közlemény.)

136. §. Ha súlyos bizonyítékok vannak a terhelt ellen, a csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint igazságügyi rendészeti tisztek kötelesek azt letartóztatni; ha a terhelt nincs jelen, annak előállítása végett rendeletet adnak ki. Ez a rendelet elővezetési rendelet és abban pontosan le kell írni a terheltet, hogy tévedés ne fordulhasson elő s a letartóztatás foganatosítható legyen.

A feljelentés vagy panasz egymagában még nem lehet ok elővezetési rendelet kibocsátására olyan egyénnel szemben, akinek lakása van. Nem kell letartóztatni azt, aki jelen van, a távollévő ellen elővezetési rendeletet csak abban az esetben lehet kibocsátani, ha bűnössége mellett nyomós gyanúok merültek fel.

Ha a terhelt távol van, az elővezetési rendeletben az illető letartóztatását s a vizsgálóbíróhoz, illetve a köztársasági ügyészhez való elővezetését kell elrendelni. A törvény nem hatalmazza fel az igazságügyi rendészeti tiszteket arra, hogy a nyomozást a tettenérés pillanata után is folytathassák.

Ami a csavargókat és rovottmúltú egyéneket illeti, ezeknek letartóztatására vagy ellenük elővezetési rendelet kibocsátására a feljelentés vagy panasz elegendő.

137. §. Csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint igazságügyi rendészeti tisztek, kötelesek az eléjük vezetett terheltet azonnal kikérdezni.

IV. Alfejezet.

A nyomozásnál követendő formásgokról.

138. §. Valahányszor a csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint igazságügyi rendészeti tisztek a 125. és az azt követő szakaszok eseteiben eljárnak, szolgálati ténykedésüknél a helység rendőrbiztosának, annak hiányában a községi előljárónak vagy helyettesének és azok távollétében két, ugyanabban a községben lakó polgári egyénnek jelen kell lennie.

Tanúk jelenléte nélkül jegyzőkönyvet felvenni nem szabad.

A jegyzőkönyv minden oldalát alá kell írniok s alá kell iratniok a tanúként szereplő egyénekekkel is; ha utóbbiak írni nem tudnak, vagy az aláírást megtagadnak, ezt a jegyzőkönyvben meg kell említeni.

139. §. Ha olyan büntettről van szó, amelynek megállapítása különleges ismereteket kíván meg, mint például: betörés, súlyos sebesülés, erőszakos halál stb., a csendőrtiszteknek és őrsparancsnokoknak, ha mint igazságügyi rendészeti tisztek járnak el, kötelességük olyan egyének véleményét kikérni, akik mesterségüknél vagy hivatásuknál fogva az eset természetéről és körülményeiről szakszerű felvilágosítást tudnak adni. Ezeket meg kell esketni arra nézve, hogy becsületesen és lelkiismeretesen nyilvánítanak véleményt. Semmiféle fent leírt rendszabályt nem szabad figyelmen kívül hagyniok és gondosan össze kell gyűjteniok azokat a bizonyítékokat, amelyek az igazság felderítésére alkalmasak.

140. §. Ha a csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint igazságügyi rendészeti tisztek valamely házban elkövetett bűntett vagy vétség felderítésére hivatnak fel, a házkutatást és a nyomozást épp úgy meg kell ejteniok, mint tettenkapás esetében, azzal a különbséggel, hogy nem szükséges, hogy a szóbanforgó bűncselekmény olyan legyen, amelyet fenyítő vagy meggyalázó büntetéssel törölnak meg, elégséges, ha a cselekmény csak javító büntetést von maga után.

141. §. A csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint igazságügyi rendészeti tisztek nemcsak a háztulajdonos, de a főbérlő, vagy valamely lakosztály bérlőjének a megkeresését is teljesíteni kötelesek.

142. §. Ha olyankor, amikor a csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint igazságügyi rendészeti tisztek igazságügyi rendészeti tiszteik elvégzésében mint a köztársasági ügyész kisegítő igazságügyi rendészeti tisztviselői szerepelnek, az ügyész a tettenkapás eselében vagy a ház fejének kívánságára folytatott nyomozás során a helyszínen megjelenik, a további eljárást ő folytatja le.

A köztársaság ügyésze azonban a csendőrtiszteket és az őrsparancsnokokat, mint igazságügyi rendészeti tiszteket a nyomozó cselekmények folytatásával ilyen esetben is megbízhatja, illetőleg, ha a nyomozást ő kezdte meg, egyes nyomozati cselekmények végzésére azokat felhatalmazhatja.

143. §. Ha a csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint igazságügyi rendészeti tisztek tettenkapás esetében, vagy a házzal rendelkező felkérésére nyomoztak és a nyomozást befejezték, kötelesek a felvett jegyzőkönyvet s egyéb iratokat, valamint a bűnjelül szolgáló tárgyakat a köztársaság ügyészének azonnal megküldeni és azt egyidejűen értesíteni, hogy a tárgyak épségben tartására és megőrzésére minő intézkedéseket tettek.

144. §. Csendőrtisztek és őrsparancsnokok, ha mint igazságügyi rendészeti tisztek járnak el, eme tennivalóik végzésé-

ben a törvény szerint, a fellebbezési törvényszékekhez beosztott főügyészek felügyelete alá vannak helyezve.

II. FEJEZET.

Tisztekről, rangosztályba nem sorolt, valamint 1., 2. és 3. osztályú őrsvezetőkről, nemkülönb az őrsparancsnokokról, mint a katonai törvényszékeknek működő igazságügyi rendészeti tisztekről.

145. §. A csendőrtisztek és őrsparancsnokok, mint katonai igazságügyi rendészeti tisztek ilyen minőségükben kötelesek a katonai büntető törvény rendelkezései szerint eljárni.

146. §. A hadi törvényszék előadó tisztjei a csendőrtisztekhez és őrsparancsnokokhoz, tanúk kikérdezése, adatok gyűjtése és a katonai igazságügyi rendszerttel kapcsolatos teendők végzése végett megkereséseket intézhetnek.

IV- CÍM.

*A csendőrség különleges szolgálatáról.
Bevezető rendelkezések.*

147. §. A megyei csendőrség szolgálata rendes és rendkívüli szolgálatra tagozódik.

Rendes szolgálat az, amit naponta vagy meghatározott időközökben végez anélkül, hogy aziránt akár az igazságügyi rendészeti tisztek, akár a különböző hatóságok által megkerestetnék.

Rendkívüli szolgálat az, amelyet csak felhívások vagy megkeresések alapján lehet teljesíteni.

148. §. Ugy az egyiknek, mint a másiknak főcélja a felügyeleti körlet minden pontján biztosítani az igazságügyi, közigazgatási és katonai rendszert zavartalan működését.

I. FEJEZET.

Az őrsök rendes szolgálata.

I. Alfejezet.

Igazságügyi és közigazgatási rendszert.

149. §. Az őrsök rendes és szokásos tennivalója, hogy a nekik kiutalt körlet minden helyére, az ország- és a mellékutakra, községekbe, tanyákra és majorokba, valamint az erdőkbe körjáratot vagy járőröket küldjenek ki.

150. §. A községekben havonként és pedig nappal kétszer, éjjel egyszer meg kell jelenni s azokat minden irányban le kell portyázni.

151. §. Az őrsvezetők és csendőrök portyázás közben arra törekedjenek, hogy tudomásul vegyék azokat a büntetteket és vétségeket, amiket időközben az általuk érintett községekben elkövettek. Eziránt rendszerint a községi elöljárónál és annak helyettesénél s ha alkalmuk van rá, a mezőőröknél, erdőőröknél, vámőröknél, adószedőknél, levélhordóknál, útkapároknál, zsilipeseknél, folyamőröknél stb. érdeklődjenek.

Ezek az alkalmazottak különben nemzetvédelmi szempontból a rendőrbiztosnak kisegítő közegei.

152. §. Igyekezzenek a bűncselekményt elkövetők nevét, személyleírását, tartózkodási vagy lakóhelyét megállapítani: jegyzőkönyvbe veszik a tanúk által önként tett nyilatkozatokat s azt azokkal aláíratták, de az aláírásra azokat nem kényszeríthetik.

A gonosztevők megtalálása végett a nyomozást azonnal bevezetik és ha szükséges, azokat a törvény nevében letartóztatják.

153. §. Ezeknek az egyéneknek személyazonosságát is megállapítják. Erre nem elegendő az azok által esetleg viselt egyenruha, vagy felmutatott igazolvány, hanem kérdéseket kell hozzájuk intézni nevük, foglalkozásuk vagy hivatásuk, életfenntartási eszközeik, katonai viszonyaik, tartózkodási helyük stb. felől. Ezek közül elfogják azokat, akik büntett, vétség vagy csavargásban válnak gyanúsakká és jegyzőkönyvet vesznek fel; ellenben azonnal szabadon bocsátják

azokat, akik csavargóknak voltak megjelölve, ha kilétük felől elfogadható felvilágosítást tudnak adni és személyazonosságukat valamely bizonyítvánnyal vagy személyazonossági igazolvánnyal igazolni tudják.

A letartóztatási jegyzőkönyvben meg kell említeni, hogy a terheltek közvetlenül őrizetbevételük után a legalaposabban meg lettek-e motozva (nök nő útján). A náluk talált iratokat és egyéb tárgyakat jegyzékbe kell foglalni. A jegyzőkönyvet és a jegyzéket az elfogottakkal, valamint az elfogás színhelyéhez legközelebb lakó 2 polgári egyénnel, mint tanúval alá kell íratni. Ha ezek valamelyike írni nem tudna, vagy az aláírást megtagadná, ezt meg kell említeni. Ezután az őrsvezetők és csendőrök a terhelteket a köztársasági ügyész elé vezetik s annak az őrizetbe vett iratokkal és tárgyakkal együtt átadják.

Ez az igazságügyi rendészeti tiszt, ha szükséges, megjelöli azt a hatóságot, ahová bizonyos terhelteket kell kísérni.

(Folytatjuk.)

Clemenceau.

A Tigris meghalt.

Izzó hazaszeretetével, vasenergiájával megmentette Franciaországot akkor, amikor annak helyzete hasonlóan válságos volt, mint anno 1914. szeptember, amikor Kluck hadserege jenyegető közelségébe ért az ország szívének: Párisnak.

A franciák a »győzelem atyját« gyászolják benne. Amikor ennek az elhunyt 88 éves aggastyánnak tetemét elföldelték, Franciaország valamennyi helyőrségében megdördültek az ágyúk.

A háború befejezése óta már több, mint egy évtized elmúlt és mi hajlandók lennénk talán elfelejtetni, hogy egy évtizeddel ezelőtt, mint ellenségek állottunk szemben a franciákkal, — hiszen a magyar lélek, a magyar szív nem az állandó gyűlöletre, nem az állandó bosszú gondolatára van berendezkedve —, hajlandók lennénk talán mi is az elhunyt Clemenceauban a »nagy« halottat tisztelni, hisz a háborúban a saját hazája védelmében kifejtett csodálatos erőkiajtése valóban megérdemli az internacionális tiszteletet. Sajnos, nem tehetjük, nem állhatunk a gyászolók, az érdemeit méltatók sorába, — nem tehetjük ezt azért, mert ránk nézve monsieur George Clemenceau meghalt már akkor, amikor Trianonban egy szerencsétlen vérző nenizetnek békedelegációját éppen olyan könyörtelenséggel fogadta, éppen olyan rideg gyűlölettel bánt el vele, mint fronton a kézigránát dobásra emelő ellenséggel — természetparancsolta szükségszerűségből — szokás.

Ismételjük: ránk nézve Clemenceau ettől az időtől kezdve megszűnt, mint »nagyság« létezni, sőt olyannyira megszűnt, hogy nevét se tudtuk kiejteni egy bizonyos — reá nézve nem hízogó — érzés nélkül.

A francia nép a győzelem atyját gyászolja, — mi hiába akarnók, nem tudunk másvalakit látni benne, mint a trianoni béke főfő-szósólóját.

A vasenergia és mindent legázoló erély csak addig érdemlik meg a csodálatot, a tiszteletet, amíg magas eszmék — mint aminő a hazaszeretet — annak megteremtői. Abban a pillanatban, amikor valaki ereje s korlátlan hatalma tudatában önzését, bosszúvágyát kielégítené — energiáját, erélyét az igazságtalanság szolgálatába állítja, abban a pillanatban lezuhan az eszményi magas Piedesztálról a — Sárba.

Ez azonban nemcsak a magyar álláspont.

Clemenceau valóban halhatatlan nevet — értjük alatta a föld minden népének tiszteletét megérdemlő nevet — szerezhetett volna magának, ha 1918. novemberében az aktív politikától visszavonul, — még inkább pedig akkor, hogyha a háborúban tanúsított vasenergiáját és kérlelhetetlenségét oly tulajdonságok váltják fel, amelyek sokkal inkább illettek volna ahhoz az időhöz, amikor a srappellek sivítását megint pacsirtadal váltotta fel...

Azt hittük akkor, hogy a békét az Igazságosság fogja diktálni.

Tévedés volt.

A békét Clemenceau diktálta...

—o—

Kormányzó úr Öföméltósága nevenapja. Nagy örömmel és bensőséges szeretettel ünnepelte meg az ország december hatodikát, a kormányzó úr Öföméltósága nevenapját. Az ünneplések élén természetesen mindenütt a m. kir. honvédség és csendőrség állott, kifejezésül annak a mélységes hódolatnak és törhetetlen hűségnek, amellyel Legfelsőbb Hadura mögé sorakozik. Az ország mai nehéz helyzetére való tekintettel az ünnepségek — Öföméltósága legmagasabb óhajára — csupán hálaadó istentiszteletekre szorítkoztak, a szokásos katonai díszkivonulások elmaradtak. Budapesten valamennyi vallásfelekezet templomában ünnepi istentisztelet volt, amelyen a honvédség és a csendőrség egész tisztikara és legénysége teljes számban megjelent. Az istentiszteletek után valamennyi csapattestnél a tiszti- és altisztikarok díszében vettek részt. A budapesti csendőrlaktanyában megtartott tiszti díszében Soltész Imre ezredes, az altiszti társalgó díszében pedig Marsálek János őrnagy éltették Öföméltóságát. A laktanyák egész napon át fel voltak lobogózva, az őrségek pedig díszben teljesítettek szolgálatot.

Dicséretetek. A belügyminiszter úr a zalaegerszegi osztály állományába tartozó Krecsmár Lajos alhadnagynak és Megyesi János tiszthelyettesnek nyugállományba helyezése alkalmából a közbiztonsági szolgálat terén hosszú időn át odaadó buzgalommal teljesített eredményes és hasznos szolgálataiért dicsérő elismerését fejezte ki.

A m. kir. csendőrség felügyelője a zalaegerszegi osztály állományába tartozó Gelencsér Mihály alhadnagynak 31 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, különféle beosztásokban, a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett igen eredményes tevékenységéért, alárendeltjeinek hazafias szellemben való neveléséért és vezetéséért, továbbá Millei István tiszthelyettesnek 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen őrsparancsnoki minőségben, a közbiztonsági szolgálatban kifejtett eredményes működéséért, alárendeltjeinek helyes neveléséért és továbbképzéséért dicsérő elismerését fejezte ki.

A szombathelyi csendőr kerület parancsnoka a zalaegerszegi osztály állományába tartozó Németh Kálmán III. őrmestert és a szombathelyi osztály állományába tartozó Cs. Nagy Károly csendőrt a szombathelyi kincstári csendőrlaktanya iskolaépületének rendbehozatalánál különös ismereteinek érvényrejuttatásával négy hónapon át tanúsított, az átlagot jóval túlhaladó szorgalommal kifejtett eredményes tevékenységéért nyilvánosan megdicsérte.

A debreceni csendőr kerület parancsnoka vitéz Németh András őrmestert, mert kormányzó úr Öföméltósága magas személyének biztosításával járó igen fontos és nehéz szolgálatot fáradhatatlanul, kiváló szorgalommal, lelkiismeretesen és eredményesen már három ízben teljesített; Czene György őrmestert, mert kormányzó úr Öföméltósága magas személyének biztosításával járó igen fontos és nehéz szolgálatot fáradhatatlanul, kiváló szorgalommal, lelkiismeretesen és eredményesen már négy ízben teljesített, dicsérő okirattal látta el; míg Szondi István csendőrt, mert kormányzó úr Öföméltósága magas személyének biztosításával járó igen fontos és nehéz szolgálatot fáradhatatlanul, kiváló szorgalommal, lelkiismeretesen és eredményesen már két ízben teljesített; Hamza Gábor őrmestert, mert kormányzó úr Öföméltósága magas személyének biztosításával járó igen fontos és nehéz szolgálatot három éven át példás magatartással, kiváló buzgalommal, hűséggel és éberséggel teljesített, nyilvánosan megdicsérte.

Közlekedési kihágások. Dr. Elthes Gyulának »Közlekedési Kis Kodex«-e a napokban jelenik meg. A kodex magában foglalja az úttörvény hatályon kívül nem helyezett részét is és így teljes anyagot hoz tömör összeállításban. Zsebben hordható. A kodexet lapunk legközelebbi számában ismertetjük. Megrendelhető a szerzőnél: Budapest, Szentkirályi-utca 35., III. 8. Befizetési lapot küld. Ara: portómentesen 1 pengő 20 fillér.

Ingyenes sitanfolyamokat rendez Bregenzben Bilgeri György szolgálaton kívüli ezredes, csupán az alpesi egyesületek céljaira kell esetleg csekélyebb összeget adományozni. A tanfolyamok folyó évi december hó 7-én kezdődnek s folytatólagosan tartanak jövő évi június 4-ig. Hasonló díjtalan tanfolyamok folynak decembertől jövő év márciusáig Seefeldben (Jenewein Károly) és Iglsben, Innsbruck mellett (Biedermann Albert), továbbá: Dr. H. Kunzmann (Zürich, Marktstrasse 4.) rendezésében: Oberibergben (Svájc). Egy-egy tanfolyam egy hétig tart. Résztvehetnek teljesen kezdők és igen jól sielők egyaránt, utóbbiak a kiképzés későbbi folyamába jól beilleszkedhetnek. Bilgeri-tanfolyamokra két héttel előbb kell jelentkezni. Közelebbi felvilágosítást levélben szívesen adunk.

A közlekedés címmel közlekedési jogi, társadalmi és gazdasági havi folyóirat lépett a nyilvánosság elé, november 21-én kiadott 1. számával. Dr. Kontz Endre belügyminisztériumi miniszteri tanácsos szerkeszti, felelős kiadó Székér András ny. belügyminisztériumi miniszteri tanácsos. A motoros járművek óriási arányú szaporodása mindjobban előtérbe hozza a közlekedés kérdését. Hazánkban mindenkor problémája volt a közlekedés, manapság azonban már égetően sürgőssé és sok szempontból is nagyon fontossá vált a kérdéssel való foglalkozás és a lehetőség határáig — a rendezés is. »A közlekedés« c. folyóirat mintegy összekötő kapocs lesz ezen a téren a hatóságok és a nagyközönség között. Felöleli a gyalogos közlekedéstől kezdve a légi forgalomig a közlekedés egész területét, helyet ad mindenki számára, aki a közlekedésről megszívlelésre érdemes adatokkal, javaslatokkal rendelkezik. A lap külseje, egész kiállítása jó nyomdamunka, tartalma változatos és kiváló közlekedésügyi ismeretterjesztő. Terjedelme 20 oldal. Előfizetési ára egész évre 18.— P, felévre 10.— P, negyedévre 6.— P. Egyes szám ára 1.50 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Honvéd-utca 10. II. emelet.

Őrsparancsnoki kinevezések. A budapesti csendőr kerület parancsnoka Miklós Márton, Györi Boldizsár, Bimbó István és Buják Márton tiszthelyetteseket őrsparancsnokokká kinevezte.

A »Várok« kerékpártámaszt, amelyről legutóbbi számunkban képet közöltünk, újabb értesülésein szerint a »Pécsi Fém- és Lakatosárúgyárban« Pécs, Felsőmalom-utca 13. sz. alatt lehet megrendelni.

Előléptek: A budapesti csendőr kerületben törzsörmes-terré: *Dániel Ferenc, Glázer Gyula, Erdélyi Béla, Griffel Mihály, Zimre József, Disznós Ferenc, Pászka János és Király Mihály* örmesterek; örmesterré: *Székely Sándor, Puskás Mihály, Kovács Mátyás, Lukács Lajos, Nagy István III., Fekete Imre, Janik Imre és Urbán Sándor* csendőrök. — A szegedi csendőr kerületben törzsörmes-terré: *Manus János* örmester; örmesterré: *Tóth István III. és Angyal Ferenc* csendőrök.

Házasságot kötöttek: *Meczner Agoston* százados *Hell Margit* úrnővel Balassagyarmaton, továbbá: a budapesti csendőr kerületben: *vitéz Besenyei Mihály* törzsörmester *Besenyei Máriával* Hevesen, *Ács Domokos* tiszthelyettes *Szekeress Margittal* Egyekén, *Melis Ferenc* örmester *Fazekas Máriával* Tiszaföldváron, *Antal József* örmester *Kiss Annával* Jászdózsán, *Székely Domokos* tiszthelyettes *Varga Katalinnal* Pestszentlőrincen, *Sáfár Lajos* örmester *Stibrányi Irmával* Nagybörzsönyben; a szegedi csendőr kerületben: *Jultos István* örmester *Sarkadi Juliannával* Békéssámszonban.

Bordos Lajos csendőrt kéri *Turi János* osztópáni örsbeli örmester, hogy címét sürgősen közölje vele.

Örsfőzőnő éves bizonyítványokkal állást keres. Címe: Budapest, Rózsa-utca 73., I. em. 10.

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. A lapunkban megjelent közlemények tulajdonjogát fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad utánnyomatni. — **Kéziratokat nem adunk vissza.** A közleményeket kérjük az ívnek csak az egyik oldalára, félhasábosan és írógéppel vagy könnyen olvasható írással írni. Kéziratok sorsáról csak a szerkesztői üzenetek között adunk választ, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. — **A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levelet nem írunk.** Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert az azonos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. Ha jelige nincsen megjelölve, az érdekelt nevének kezdőbetűit és az állomáshelyét használjuk jelige gyanánt. Közérdekű kérdésekre a „Csendőr Lekszikon” rovatban válaszolunk. Előfizetni csak legalább félévre lehet. A csendőrség tényleges és nyugállományu legénységi egyénei az előfizetési ár felét fizetik. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — **A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Nemzeti Hitelintézet Budapest-krisztinavárosi fiókjának (Budapest I., Krisztina körút 141) 1672. számú csekk számlájára befizetni, a csekkre pedig feljegyezni, hogy a befizetés a Csendőrségi Lapok javára történt.** — **A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám”.**

illeti, megnyugtathatjuk önöket, hogy az tényleg az említett előkelő és hazafias társaság kezdeményezésére és annak munkája nyomán jelent meg s megegyezése van a könyvkiadó céggel, hogy bizonyos magyar nyelvű példányszám eladása után egy-egy angol nyelvű példányt bocsát az említett társaság rendelkezésére. Ezek az angol nyelvű példányok azután kijutnak Angliába olyan emberek kezébe, akiknek a világpolitika irányításában szerepük van. De ha a könyvkiadó cég utazója azt állítja, hogy a könyvnek a teljes jövedelme irreredenta célokat szolgál, akkor nem mond igazat. Ezzel félre akarja vezetni a vásárlókat. Ilyet nem is szabad elhinni, hiszen a Külügyi Társaságnak nincsen pénze ilyen drága könyv kiadására, arra pedig nem akad vállalat, hogy haszon nélkül adjon ki könyvet. A hamis hazafiasság jelszavaival dolgozó utazókkal tehát érdemük szerint kell elbánni s amellett be kell jelenteni az ilyen eseteket a Magyar Külügyi Társaságnak (Budapest, Országház-tér, XI. kapu). Mindamellett nem kell megbánniuk, hogy a könyvet megvették, mert már eddig is sok angol nyelvű példány került külföldre s így ennek az akciónak kétségtelenül megvan az irreredenta tartalma és célja. Ami aztán általában az ügynököket, utazókat illeti, maguk az örsök a hibásak, ha fölösleges vásárlásokba beugranak, mert hiszen a Szut. 126. pontja elrendeli, hogy ügynököknek nem szabad megengedni, hogy a laktanyában megrendeléseket gyűjtsenek. Ha az örsök az utasításnak ezt a rendelkezését — ami egyébként éppen úgy kötelező, mint akármelyik más rendelkezése — betartják, akkor egy csapásra megszabadulnak az ügynököktől és sok szükségtelen pénzkiadástól.

M. Gy. 27. Lapozzák fel a Szut.-ban a 15., 15/a, és a 16. mellékleteket; a többieknek van igazuk.

Vaskapu. Az örsparancsnok módot találhat arra, hogy a közigazdálkodás vezetőjének legyen annyi szabadideje, ami a bevásárlásokhoz szükséges. Természetes dolog, hogy ha a gazdálkodás vezetőjének olyan magánügye támad, amit csak eltávozás keretében tud elintézni, az eltávozási engedélyt meg kell neki adni, ha a szolgálati viszonyok azt megengedik. Nem lehet azt tőle megtagadni, csak azért, mert a közigazdálkodás érdekében időközönként szabadidőt kér az örsparancsnoktól. Ami aztán önnek azt az okoskodását illeti, hogy az örsparancsnok valótlanul ír, amikor azt írja, hogy magánügyben ad eltávozási engedélyt, amikor a közigazdálkodásról van szó, ez az okoskodás téves. A közigazdálkodás ügyei nem közügyek, mint ön felfogja, hanem magánügyek, legfeljebb azt mondhatjuk, hogy több ember közös magánügyei.

Hóvirág. A nőtlen legénység fűtési átalánya tekintetében folyó évi 32. számunkban »Jön a tél« jelige alatt mi már megmondottuk a véleményünket, olvassa el. A kérdést különben már kedvezően rendezték is, az erre vonatkozó rendelet rövidesen megjelenik.

Vitatkozók, 1526. 1. Ha egyébként minden feltételnek megfelel, okl. születőnöt csendőr altiszt feleségül vehet. Ezt a foglalkozását, mint a csendőr altiszt felesége is folytathatja, mert ez a foglalkozás nem sorozható a Szut. 84. pontjában tiltott foglalkozások közé. Hogy aztán egyénileg az illető születőnő megfelel-e a követelményeknek, azt a kivizsgáló előjáró állapítja meg, mi nem ismerjük a körülményeket, nem szólhatunk hozzá. 2. Altishti kard nincsen, hanem csak gyalog csendőr és lovas csendőr kard és természetesen gyalog tiszti, illetve lovas tiszti kard. Ön valószínűleg az altisztek által is viselhető gyalog tiszti kardra gondol. Beszerezheti több cégnél, hirdetéseink között is talál ilyen céget.

Papod. Allamrendőrségi detektivnek nem vennék fel akkor sem, ha volna hely, ami pedig nincsen. Ehhez legalább érettségi bizonyítványt követelnek. Egyéb polgári állásra beadhatja a pályázatát, illetve kérvényét, mielőtt leszerel, szolgálati úton is, annak a hatóságnak címezve, amelyik a felvétel kérdésében döntésre hivatott. De hol van ilyen állás?

Nagyvárada. A kincstár a fogcsináltatás, illetve fogjavítás költségeit nem téríti vissza se a honvédségnél, se nálunk. A csendőrség tagjainak is rendelkezésére állanak a honvéd egyes dandárparancsnokságok székhelyein üzemben tartott katonai fogászati ambulatóriumok, amelyekben olcsó árakon dolgoznak. Akik más állomáshelyeken teljesítenek szolgálatot, azok csak esetleges vezénylés, avagy szabadság keretében juthatnak hozzá ehhez az ambulatóriumi kezeléshez, vagy pedig kénytelenek állomáshelyükön magánrendelőben a maguk költségén a fogaikat rendbehozatni.

Kezdő versfaragó. Sok igaz magyar halt már meg a hazáért, aki nemcsak, hogy nem írt, de talán nem is olvasott soha verset. Maradjon meg jó magyarnak, de a verselést hagyja másoknak, akiknek több idejük s talán tehetségük is van hozzá.

Visszahozzuk Nagymagyarországot. Egy kicsit alakítottunk a jeligéjünkön, amelynek ugyanez a tartalma, de mégis másként hangzik. Ami a Magyar Külügyi Társaság szerkesztésében megjelent »Igazságot Magyarországnak« c. könyvet

D.-háza. 1. Csak azt viselhet, ami kifejezetten, vagyis külön megnevezve, rendszeresítve van. 2. Szolgálati úton az előjáró kerületi parancsnoksághoz címezve kell felterjeszteni. 3. A nyugdíjába igen, de a vámőrségi kötelezőjébe nem számítják be a csendőrségi szolgálati idejét. Különben se értjük, miért érdekli ez a kérdés, hiszen, ha valaki a csendőrségtől a vámőrséghez lép át, nem azért megy oda, hogy onnan mielőbb leszereljen, hanem azért, mert ott látja a jövőjét könnyebbnek. 4. Ha leszerelése előtt beadott kérvénye alapján közvetlenül kerül át a vámőrséghez, a rendfokozatát megtartja. Nagy kérdés azonban, hogy amikor az átvételét kéri, éppen akkor van-e létszámhiány. Szerencse és persze nagyrészt minősítés dolga. 5. Örmesteri rendfokozathoz van kötve a vámőrségnél a nősülési kérvény beadása. Ahhoz pedig, hogy örmester legyen, legalább öt évi szolgálattal kell rendelkeznie. Korhatár nincs megállapítva, a többi feltételek pedig lényegében azonosak a csendőrségekkel.

Tavaszi. Még nem helyezték hatályon kívül, igénybe veheti.

J. K. nyugdíjas. Ha özvegyen marad a feleség s igazolni tudja, hogy a különélés nem az ő hibája folytán következett be, akkor özvegyi nyugdíjat folyósítanak neki. Az ilyen eseteket külön-külön bírálják el a belügyminisztériumban, az özvegynek tehát a belügyminiszter úrhoz (VI. b. osztály) kell a kérvényét felterjesztenie. Ha esetleg a különváltan élő feleség tartásdíjat kap, ez már megfelelő igazolása lehetne annak, hogy a különélés a férj hibája miatt keletkezett. De lehet ezt másként is igazolni: tanúkkal, levelekkel stb.

Vitatkozó volt csendőr örmester. Önnek van igaza.

Quo vadis? 1. Ha a járőr szolgálati lap alapján vált vasuti jegyet, a kalauznak nemcsak joga, de hivatali kötelessége is, hogy a jegyváltás alapjául szolgáló okmányt megnézze. A szolgálati lapba avatatlanoknak betekintést nyerni ugyan nem szabad, ez azonban olyan eset, hogy a szolgálati lap felmutatását megtagadni nem lehet. 2. Folyó évi december 31-én. 3. A jövő évben ez a kérdés előreláthatólag kedvező rendezést nyer, könnyűnek azonban akkor se lehet majd mondani a helyzetet. 4. Ha a kerületi parancsnokság e tekintetben nem látta szükségesnek azt, hogy intézkedjék, akkor nem lehet kérni. 5. A fenntartási pótlékot akkor kérjük, amikor a közigazgatás tagjainak száma háromra, illetve annál is kevesebbre apadt.

Lits. Szívesen elküldöttük, nem jár érte semmi.

B. G. A folyamőrséghez a csendőrségtől úgy átjutni, hogy az átlépő a rendfokozatát megtartsa, nem lehet. Akármilyen rendfokozattal szerel le valaki a csendőrségtől, a folyamőrség csak rendfokozat nélkülinek veszi fel, úgy, mint a többi toborzottat. Ha szolgálati úton kéri az átvételét, esetleg átveszik közvetlenül is, ha véletlenül akkor létszámhiány van, de ha nincsen, akkor a legközelebbi toborzásig a felvételével várnia kell. A legközelebbi toborzás valószínűleg csak tavasszal lesz. Rendfokozattal a honvédséghez se lehet átlépni, ez vonatkozik természetesen a műszaki csapatokra is.

Vitatkozók. Vitájukat a ruhagazdálkodási utasítás 5. §. A) 1. pontja alapján nagyon könnyű lezárni: a szolgálati idő a fontos, ellenben mellékes az, hogy a kötelező lejárt előtt vagy annak lejártakor szerel-e le a csendőr.

Jásztelek. Ugy hisszük, hogy a jövő évben enyhülés áll be ezen a téren. De hogy önnek még akkor is kell várnia egy-két évet, az valószínű. Fiatalok mind a ketten, inkább várjanak, mintsem a biztos kenyeret bizonytalanért odahagyja, ha egyébként — mint írja — a testületben nagyon jól érzi magát. Polgári pályán elhelyezkedni aligha tud. Szívesen adnánk útbaigazítást e tekintetben, ha volna rá lehetőség. Nap-nap után jönnek hozzánk leszerelt csendőrök, hogy akármilyen állásba juttassuk be őket, de nem tudunk rajtuk segíteni.

Esztergom. Nyugállományúak ott tartózkodnak, ahol akarnak, akár külföldre is kimehetnek, ha persze útlevelük van. Illetményeiket azonban csak úgy folyósítják, ha igazolják, hogy a külföldi tartózkodásra feltétlen szükség van. A külföldi tartózkodás a nyugilletmények folyósítása szempontjából 3 évnél hosszabb nem lehet, kivételes esetekben meghosszabbítást lehet kapni.

Mór. A Szut. 124. pontja ugyan nyilvánvalóan nem a céllovás gyakorlására gondolt, amikor a magánfegyver viselésére lehetőséget nyújtott, de lehetséges, hogy az említett pontban megszabott úton flóbert puskára ezen a címen is engedélyt kaphat. Próbálja meg.

I. M. örm., B.-ujfalu. Nagyon hosszú a megszakítás, de talán a hosszas nemzetőrségi szolgálatára és aztán a megszállásra való tekintettel a kegyelmi kérvény esetleg így is eredményes lehet. A szükséges igazoló írásokat már most szerezzé be.

Zágon hegyalja. 1. Ennyi adat nem elegendő. 2. Teljesen kizárt dolog, a honvédségnek van erre embere több a kelténél. 3. Még a csendőrségi nyugilletmények összegszerű kiszámítását se vállalhatjuk idő hiányában, a levelében kezelt összehasonlításra még kevésbé akadhat időnk. 4. Nem írta meg a rendelet számát, csak egy szót közöl belőle, abból a rendeletre nem lehet következtetni. Az igényjogsultsági igazolvány önt nem illeti meg. 5. A jövő évben. 6. Örnagy, veszprémi osztályparancsnok. Közelebbi személyi adatokat nem ismerünk, de nem is tudjuk, miért kérdezi. 7. A Csendőrségi Zsebkönyvben pontosan megtalálják.

Rajvonal. 1. Eddig rendben van, ezen nem lehet változtatni. 2. Ezen se segíthet senki. 3. Ezen se csodálkozunk. 4. Belátja, hogy okot szolgáltatott rá. Erről különben senkit se értesítenek. 5. A régebbi kinevezés számít.

Sátoraljaújhely. A beküldött két tanulságos nyomozás jó, — közölni fogjuk, — persze sorrendben. Hasonló írásokat máskor is szívesen veszünk.

A. Gy. th., Bp. Jó, — sorra kerül.

M. F. örm., Alcsut. Szürke, jelentéktelen eset, minden különösebb tanulság híján, — nem közölhetjük.

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmárka! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5.
Alapítva: 1770. évben. Csendőröknek kedvezményes részletfizetés!

Központi Vászonárú és Kelengye-Vállalat
Budapest, Izabella-utca 69. (saját ház).

A Csendőrség tagjainak a legelőnyösebb
fizetési feltételek mellett.

Vászon,
asztalnemű, függöny,
szőnyeg, ágyterítők, paplanok, férfi és női
szövetek, fehérneműek,
selymek stb.

NAGY VÁLASZTÉKBAN.

Turkesztáni képek.

Írta: TOLDY ÁRPÁD százados. (3).

A pipa egy nagyon furcsa alkotmány: rendszeren lopótökből készül és kb. 40 cm. magas; tetején a dohány részére cserép- vagy faedényke van dugószerűen a tökébe illesztve, úgy, hogy a füstcső a tökében lévő vízbe ér; a tök oldalából ágazik ki a kb. méteres szár. Leállítja a fogadós a pipát, a dohányra parazsat dob a szamovárból (teafőző) és megindul a pipa a vendégek során: nagyot kell belőle szívni, mert a víz fölött a szívás által megritkított levegő szívja át a vízen a füstöt hangos szortyogással. Kevés »hasis« (ópium) is van a dohányban, hogy a füstje kellemesebb legyen. Csajhanak vannak a bazárokon, utcasarkokon s országutak mentén, mint nálunk az útszéli csárdák.

Két érdekes látványosság nagy esemény számba megy a szárd előtt: a birkózás és a kakasviadal. A bazár vagy az óváros szabadtérségén körülülük, guggolják és állják a két birkózót, akik néha félóráig is mozdulatlanul állnak egymással szemközt, kissé előre hajolva és átfogva keresztfogással egymás derekát, majd emelik, húzzák, rángatják egymást ide-oda: az győz, aki tovább bírja szusszal, a fogás mindig ugyanaz marad. A kakasviadal már izgalmasabb. A külön e célra tenyésztett kb. 60 cm. magas karcsú és izmos viadal-kakasokból hiányzik a török egykedvűség és nyugalom, olyan temperamentumosak, akkora bennük a virtus és harci kedv,

hogy véresre rugják és vágják egymást és nem ritkaság, hogy döglötten marad a legyőzött a porondon. A tulajdonosok fogadnak a győztesre, éppúgy, mint nálunk a lóversenyen. Egy jó harci kakasnak igen magas az ára: egész falka közönséges baromfit lehetne venni érte. Ritkaság, hogy valamelyik kakas meghátrálna vagy megfutamodnék: küzdenek — mondhatnám — utolsó leheletükig.

A köztisztaság és közegészségügy a szárd városokban teljesen elhanyagolt. Különösen undorító büzt terjeszt és képet nyújt a mészárszék sora. A marhát, lovat, juhot rendszerint a mészárszékben vagy az előtt ölik le. A szertefolyó vért felnyalják a kóbor kutyák s ezek tüntetik el a csontokat és az eldobott húscafatokat és más élelmiszer-hulladékot. Kutya rengeteg van: nappal a bódék közti zugokban meghúzódva alszanak s éjjel látják el a köztisztasági feladatokat. A kirgizlakta vidéken igen sok a lómészárszék, mert a kirgiz azt jobban kedveli a marhánál. Különben az ősmagyarok is lóhúsevők voltak. Visszatartó látvány európai szemnek egy-egy mészárszék előtt levágott paták és véres lófejek.

★

A szárd városok általában igen rendetlenek: utcáik szűkek, járdanélküliek. A lakóházakból nem látszik semmi, mert magas vályogfallal vannak kerítve; köház alig van: csupa saját tákolmányú vályogviskó. Utcára ablak sehol sincsen, hogy meg ne láthassa valaki a nőket. Ezek közül a kezdetleges építmények közül úgy mired égnék a hatalmas kőmészet, mintha nem is együvé tartoznának. Igen szép ősi építészeti emlékek vannak Boccharában, Khivában és Kokandban.

Valamikor, kb. 2000 éve, Baktria volt Turkesztán fővárosa, de környéke teljesen kiszáradt, kútjai elapadtak; ma lakatlan romhalmaz, sivatagtól körülvéve.

Taskenttől délfelé halad a vasút az »Éhség pusztán« keresztül, majd pedig elágazik nyugatra Samarkand, Kattagurkán, Kogán, Bairam-Ali, Merv, Tekin és Aszhabadon keresztül a Kaspi-tenger partján lévő Krasznovdszki (kb. 1800 km.), keletre pedig Kokand, Andizsánon át Karaszui (kb. 1500 km.), északra van egy szárnyvonal Namangan, Gor-

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju, a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.20 P
Ugyanaz „Herkules Loden“ minőségben — — — — — 17. — „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.50 „
Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.50—25. — „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelben van raktáron, tollforgótokkal együtt 7.60 „
a 40 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán,

Telefon : József 321—78.

Egyenruhák külön mérték után 3—6 havi hitelre.

Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

KATONAI ESŐKÖPENY gummizott kaki-szövetből, csuklyával **P 45**
KÖRGALLÉR minden hosszban csuklyával **P 50**
négy havi részletfizetésre is kaphatók

PANNONIA gummi kereskedelmi Rt. Budapest VI., Andrásy-út 19. Tel. Aut. 268-54

Fagyási bántalmak kezelése

A fagyások a kezeken és lábakon mutatkoznak. Kezdődnek vöröses, lilaszínű foltokkal, elhanyagolás esetén kelevények támadhatnak. A fagyási bántalmak gyors eltüntetésére szolgál 3 liter meleg lábvízben feloldott jó evőkanálnyi Szent Rókus-só, melyben a fagyos testrészt lefekvés előtt áztatjuk. Igen előnyös, ha a fagyos lábat könnyen megmasszírozzuk egy kis vazelinnal, azután jó meleg ruhával betakarjuk. A fagyások megelőzésére ajánlatos a lábat jól megedzeni. E célból mindazoknak, akik télen sokat állnak egyhelyben, nedves, sáros talajon, ajánlatos hetenkint, egyszer egy Szent Rókus-lábfürdőt venni.

1 nagy csomag SZENT RÓKUS lábsó 1 P 28 fill.
Kapható gyógyszerárakban, drogériákban.

csakovótól délnek pedig Skobelev felé. Ez Turkesztán összes vasútvonala, épített műútjai nincsenek. A közlekedést és szállítását a legnagyobb területen teve, ló, öszvér, szamárkaravánok és az arbák bonyolítják le.

A sivatagon leginkább a tevé, a hegyes vidéken a ló-fajtákat használják. A tevék hosszú libasorban — néha száz is egymás után kötve — járják a sivatagot ringó lépteikkel; — nyersolajat nagy bádagedényekbe és nyersgyapotot óriási zsákokba préselve, rizst, szalmát, bőrokat, szőnyeget, ládákba csomagolt árut szállítanak; mindez a teve hátára erősített favázra van málházva. Ló- és öszvércaravánok leginkább Kinából jönnek és odamennek a kasgari úton; ezek hoznak teát, nyersselymet, porcellánárut, kasgari szőnyeget s visznek érte cukrot, rizst, lisztet stb. A lókaravánok nincsenek összefűzve, azokat falkában terelik a hajcsárok. A meredek hegyi kapaszkodókon a Pamír alatt nagy erőfeszítéssel, de nagy ügyességgel küzdik magukat át az állatok, megesik néha, hogy terhével oly lendülettel kap egyik-másik, hogy lezuhan a szakadékba, de láttam egy leguruló lovat, amely vagy 50 méter gurulás után felkelt s mintha misem történt volna, szépen visszamászott társaihoz. A szamarat a Hindukus északi lejtőin levő szénbányákban használják: minden szamárra felpakolnak 3—4 zsák szenet és óriási falkákban terelik őket azután a vasúti rakodókhoz. Ezzel helyettesítik itt a drótkötélpályákat és a vaskutyákat.

A szénbányák többnyire felszíni bányák, nincsenek mély aknák és földalatti tárnák, hanem rögtön a felületen található a szén. A termelés igen kezdetleges: nincsenek nagyobb ipari gócpontok, ahol sok szénre lenne szükség, ami van, az is többnyire vízierő felhasználására van berendezve, vagy nyersolaj az üzemanyaga. Bányásznak még elég sok rezes és itt-ott aranyat is. Az ipart csaknem teljesen a házi-, a kézi-ipar képviseli. Igen fejlett az ötvös és rézműves mesterség: pompás munkákat láttam. Ékszereket, dísztárgyakat, gravírozásokat, finom kézzel, igen ügyesen készítenek a szárdok. Hajdan igen fejlett volt a kerámia: téglá, cserép, porcellán-égető ipar és csodába illő az intarziás famunka. A Turkesztánban levő Tamerlán mecset mestermunkái több, mint ezer év előtt készültek s ma is igen csodálatraméltóak a szebbnél-szebb xylographikus és intarziás famunkák, a tökéletes zománcozott cserép- és porcellánkészítmények s nem kevésbé a színüket évszázadokon át megtartó szőnyegek. Szőnyeg mindenütt készül ma is Turkesztánban, de már nem a régi minőségben; a festék már nem az ősi tartós növényi vagy állati festékanyag, hanem gyári anilin festék. A mai szőnyegek szövése is ritkább, tehát kevésbé értékes. A szőnyeg értékét ugyanis az határozza meg részben, hogy hány hurok

(szem) van pl. egy cm²-nyi területen. A kasgari a legolcsóbb, a bocchara és a perzsa drágább, de legértékesebb az igen kis mennyiségben készülő tekini selyemszőnyeg: festett nyersselyem szálakból készült igen szép minta- és színváltozatban. A szép szőnyeg — mondhatnám — az egyedi »bútorzata« úgy a szárdnak, mint a kirgiznek. Festői látványt nyújt a nyájaival és csordáival vonuló gazdag kirgiz-család: földigérő szőnyegekkel van leborítva a nyíratlan parádés teve és azokon ülnek a tarkaruhás, gyöngyfátyolos kirgiz asszonyok és leányok. Amint felkanyarodik egy-egy ilyen menet az Alai hegység 3000 méterig vezető szerpentin útjain, azt hinné az ember a festői háttérben, hogy nem is valóság, hanem valami mozifelvételre készült kép az egész.

Prémeket a szárd nem igen hord, inkább a kirgiz. Magyar vagy merinói juh nincsen Turkesztánban, a sima pofájú, tömött, barna bundájú, széles faggyúpárnás-farú juh otthonos itt (Breitschwanz). A fiatal bárányok préme adja a »karakul« prémet. Az, hogy az anyajuhot levágják még ellés előtt és úgy veszik ki belőle a kisbárányt, hogy szép prémet kapjanak: mese. Perzsabárányok is vannak, de nem sok. Szörmés vadakban Turkesztán elég gazdag; a perzsa tigristől képviselve van majdnem minden ragadozó: sok a róka, sakál, nyest, hiúz, nyuszt és vadmacska és gyönyörű prémet ad a fehér-feketepettyes havasi párduc. A prém itt igen olcsó, egy karakul bárányt pl. 40 kopekért adtak, ma nálunk 50 pengőbe is belekerül.

Mezőgazdasági művelés csak ott van, ahol bőségesen áll víz rendelkezésre. Fő termények a rizs és a gyapot. A rizstermesztés úgy megy, mint máshol, pl. Olaszországban a Pó-medencében. Nagy gondot és munkát igényel a gyapot: szép sorjában van ültetve s minden sort feltöltenek, hogy a víz elfolyhasson közöttük. Kb. 1 méter magasra nő meg szép, üdezőld, karajos levelű bokra s telve van halványsárga, rózsaszínbe, majd pirosba hajló, féltényérnyi virágokkal. A virágból szögletes tokok képződnek, melyek megérve rendszeren háromfelé pattannak fel és csomókban lóg belőlük a hófehér gyapot. A csomókban van a szálak közé benőve az ovális, kb. 1 cm. hosszú, elég kemény héjú mag. A gyapotszűret olyan nagy esemény ott, mint nálunk az aratás. Rendszerint kétszer szüretelnek az ültetvényeken, de ha korán érett meg és nagyon tartós a meleg, még harmadik szüretet is tartanak. A leszedett gyapot óriási zsákokban kerül a tisztítóba, ahol magjait kiszedik, azután bálókba sajtolják a laza fehér tömeget és így viszi a vonat az európai gyárakba, ahol fehér- és ruhanyemű, kötszerek, cérna stb. vagy pedig a gyilkos robbanógyapot, a füstnélküli lőpor készül belőle. Magasra rakott vagon sorok mennek ilyenkor tele-tele gyapottal; egyes rakodó-

SÁRGAJÁNOS

ÉKSZERÉSZ.ÓRÁS.MŰÖTVÖS

KIRÁLYI UDVAR SZÁLLÍTÓ

ALAPITVA: 1895. KOLOZSVÁR

BUDAPEST. IV. KIGYÓ-UTCA 5.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN. KLOTILD PALOTA

TÖRV. V.

állomásokon kilométernyi hosszúságban és házmagasnyira van felhalmozva a tevékkel és arbákkal összehordott bálók. A gyapot egyike a leghasznosabb növényeknek: magját olajütőkben kisajtoltják, frissen olyan, mint az olvasztott vaj, tisztítva aransárga, szagtalan olaj. Főzésre kiválóan alkalmas, úgy, hogy a disznózsírban szegény mohamedán vidékeken mindenütt ezzel az olajjal sütöttünk-főztünk mi is, mert a birka vagy marhafaggyúhoz nem volt nagy étvágyunk. A magpogácsát takarmánynak lehet felhasználni s fűteni is jól lehet vele.

Búza a Hátfolyó (Szemipalatinszk) vidékén és Dél-szibériában terem, mert Turkesztán nagyon száraz és túlmeleg hozzá. A Hátfolyó vidékén tatár törzsek élnek. A tengeri igen jól megterem: magas, vörösszárú, aprószemű tengerit termelnek, ezt egyszer ritkítják s azután öntözik anélkül, hogy töveit felkapálnák, mégis hatalmas erdővé nő fel s igen bő termést ad. A gyümölcskertészetéről már szoltam előbb: gyümölcsfát és szőlőt is sok helyen vadon lehet találni, úgy kúszik fel a fákra, mint nálunk a vadszőlő.

Leggazdagabb része Turkesztánnak a Hindukus és Alai hegység között fekvő Fergána és az Amudarja körül elterülő Bocchara. Utóbbi tisztán emberi munkának a gyümölcse. Fergánában azonban maga a természet is bőkezű: virágos, buja rétek, hatalmas, több ezer holdas dióerdők és gyönyörű cédruserdők váltakoznak. Olyan bőségben van itt minden, hogy méltán Kánaánnak nevezhető ez a tartomány. A dióerdőkben rengeteg a vaddisznó, a hegyek között pedig a hatalmas kőszáli kecske tanyázik, melynek szarvpárja eléri a 8 kg-ot is. A magasabb régiókban: 3000 méteren felül már nem tenyészik a szarvasmarha, hanem hosszúsörényű, szelidített jakkokat tart a kirgiz. Olyan ez, mint a bölény s csaknem földig lóg a fekete szőre; csordákban legelnek, mint a tehenek, éppúgy fejk és vágják őket, mint nálunk a marhát. Húsa jó, teje emlékeztet a bivalytejre, vastag, zsíros, a tej föle vajszerűen kenhető, olyan sűrű.

Nagy csapatokban kering a hegyek felett a barátkeselyű és méltóságteljesen úszik a levegőben a nagy szirtisas. Sok a tűzok és a fajd s töméntelen mennyiségben van a mezei és a szirti fogoly. Ez valamivel nagyobb, mint a mi foglyunk, piros csőre, piros lába van, világosabb és élénken tarkább, mint az; húsa fehér, nem vörös, mint a mezei fogolyé. Nálunk a Dinári Alpokon és a Karszton él ez a fajta. Fergána vadállományának gyönyörű ragadozója a havasi párduc: karcsú, kb. 1 méter hosszú macskafajta, fehér-feketepettyes bundával; a magas hegységekben élő vadkecske

a kedvelt vadászszákmánya. Közelébe kúszik, hatalmas ugrással a hátán terem, éles karmait a húsába vágja és átharapja a torkát. A prédát nem falja fel egészen, csak éppen jóllakik belőle, a többi a kőszáló, víjjogó, éhes keselyűknek marad.

Felelevenedett előttünk az egyik öszön a bibliában isteni csodaként tárgyalt eset, amikor az Ur Izrael éhező népének annyi foglyot küldött a pusztába, hogy valamennyien jóllakhattak. Ez nem csoda, hanem természetrajzi jelenség a szirti-fogoly életében. Téltre nagy csapatokban délfelé vonul: rossz repülő s addig repül, amíg annyira ki nem fárad, hogy tehetetlenül zuhan le fákra, házakra s a mezőre. Ilyenkor könnyűszerrel összefogdosható. Gulcsai táborunkban az udvaron fogtunk mi is szép számmal, — Mózes segítsége nélkül.

A szárd nem igen vadászik; annál szenvedélyesebben üzi ezt a sportot a kirgiz. Lőfegyverük nincs; a muszka megtiltotta ennek tartását, de különben se volt nagy szükség rá, mert jól pótolja ezt a sólyom és a nyíl. A kirgiz nagyszőrű lovakat nevel, szereti a lovat és kiváló lovas. Vadászlovaglásukat megirigyelhetné bármelyik európai falka. Lovát úgy idomítja, trenírozza és doppingolja, akár a modern angol istállótulajdonos. Karcsú, kissé ívelt nyakú, kisfejű, parázs-szemű, pompás arabs lovaik vannak. Jellemző eset arra, hogy a kirgiz mennyire becsüli és szereti a lovát, hogy amikor egy kirgiz meghallotta, hogy a hadifoglyok között van egy állatorvos, elhozta hozzá 90 km. távolságról a vadászon lezuhant és megsbesült lovát.

Vadászkutyáik, a kirgiz agarak: kb. a vizsla, kopó és agar keveredéséből származó ivadékoknak felelhetnek meg. Túl-nyomóan feketék, sárga lábbal és hassal, fülük és farkuk hullámos fekete, selymes szőrű. Szenvadélyos vadászok, igen jól hajtanak, támadnak és apportíroznak. A jól idomított vadász-sólyom felér egy drága ló értékével és gazdájának legnagyobb büszkesége. Minden vadra jó, akár repülő, akár futó. Az idomítás fárasztó és hosszadalmas munka, de azután csodálatos eredményeket lehet elérni. Alig akartam elhinni, hogy még a kőszáli kecskét is — amely majdnem szarvas nagyságú és fürgeségében eléri a mi zergénket —, sólyommal vadásszák. Arra tanítják meg, hogy a repülő vadat leverje, a futó vadnak pedig a szemét vágja ki. Kitömött kecskefej üres szemgödreibe húst tesznek, úgy etetik a sólymot s ezt aztán annyira megszokja, hogy amint meglát egy kecskét, azonnal a szemébe vág. Ha nem vadásznak vele, akkor megkötik és kisapkát tesznek a fejére, hogy eltakarják a szemét, mert különben határtalan vadászszenvadélyával mindennek nekimenne.

BÜTORHITEL

ÚJ ALAPON,

kézpénzárrban, 18 havi részletfizetésre. Ezen rendkívüli fizetési kedvezményt vidéki vevőknek is megadom. Sándor Ignác bútórúháza Budapest, VI., Dessewffy-ucca 18-20. Vilmos császár út és Nagymező-u. között (saját házában). 2-es és 10-es villamos megálló.

Hegedű
armonium
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Clitera

és az összes legjobb hangszerek, továbbá a legjobb rádiókészülékek csakis itt a gyárban kaphatók.

Művésziesen javít, legjobb hurokat készít. Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

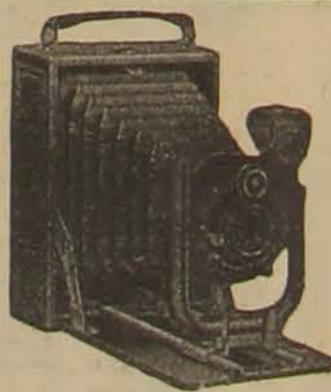
Egyedüli magyar hangszergyár az országban Csendőrségnek részletfizetési kedvezmény

Rádiócikkek

6-12-18 havi részletre eredeti gyári árjegyzék szerint szállít

„51-es“ RÁDIÓHÁZ VIII., RÁKÓCZI-ÚT 51.

Kérjen árajánlatot, 64 oldalas képes árjegyzék díjmentesen.

Fényképezőgépek

prizmás látcsövek

6-12 hónapig terjedhető részletfizetésre kézpénzárron, ellenőrizhető eredeti gyári árjegyzék szerint.

HATSCHEK és FARKAS
optikai és fényképészeti szaküzlet

BUDAPEST, IV., Károly-körut 28. (Közp. városháza épületében).

Fiók: VI., Andrássy-ut 31. (Nagymező-u. sarok.)

Kérje legújabb nagy képes árjegyzékünket.

A vadászok — rendszeren többen — lóháton futtatnak kutyáik után, ujjaikon a sólymaikkal. Amint felhajtanak valamit a kutyák, legyen az fogoly, fácán, tuzok avagy róka, a sólymot ráeresztik. Mint a nyíl, úgy repül a sólyom zsákmányára; egy pillanatra a madár már a kutyák szájában van vagy ott szűkül már a róka az agarak fogai között. Turkesztán mocsaras nádrengetegekben nagy számmal tanyázik még a nálunk már kiveszett nemes kócsag: ennek vadászata a legszebb, legizgalmasabb sólyomvadászat. A kócsag jó repülő, magasan száll reggelenkint: mint egy nagy csillogó hópehely, olyan fehér a felkelő nap sugaraiban. A sólyom üldözöbe veszi és megkezdődik az egyenlőtlen élet-halálharc fenn a magasban, mignem erőtlennül, megtépázva alázuhan a büszke, nemes madár. Lent már várják a lovas vadászok, hogy értékes tollaitól megfosztva azután rókának, sakálnak martalékaul hagyják.

Ösmagyar legendák elevenedtek fel előttem, mikor a kirgizeket sólymászni láttam: így vadászott hajdan a magyar is, még a királyi udvarokban is fontos tisztet töltöttek be a sólymászok és az íjjászok. Elragadt a képzelet, visszavitt a múltba: úgy szerettem volna együttvágatni a sólymászó kirgizzel... Igen, akkor régente még magyar volt a magyar! A kirgiz nem tud arról, hogy mennyi kint, gyötrélmét, szenvedést és nyomort hoztak az emberiségnek a kultúra »áldásai«. Fergána hegytömlékei között nem egy kirgiz él, aki még kocsit se látott életében, mert nemcsak a »kultúra«, de még a közönséges szekér számára sincsen az ő birodalmában út. A kirgiz szabad, mint volt a honfoglaló magyar: ott üt tanyát marháival, ahol legüdébb a forrás, legillatosabb a fű. Nincs telekkönyv, nincs házszám, nincs határkö; nincs »ügyes-bajos« dolga, nincs perlekedés, nincs területsértés; nincs társadalmi kényszer, nincs gazdasági kérdés, a népjólét nem okoz gondot, felesleges a honmentő bankett, nincs zsidókérdés. A kirgiz abszolút »úr«, nem hajlong senki előtt, nincs rászorulva senki kegyeire. Az európai általában, de a kozákok különösen gyűlöli: nem is csoda, hiszen az

európai csak mint rablógyilkost ismerhette meg. Ha meglátta, hogy kozák jön vele szembe, nekivágott lovával a hegyoldalnak és eltűnt szeme elől, mert tudta, hogy a kozák megnézi a lovát és ha jobb, mint az övé, leszállítja róla és egyszerűen átül rá. Legjobb esetben »cserél« vele; ha pedig tiltakozni mer a csere ellen, végigveri a kancsukájával. Ne csodálkozzunk tehát, ha olyan gyűlött Ázsiában az »európai kultúra«. A hadifoglyokat azonban megszerették, mert érezték, hogy mi nem vagyunk ellenségeik. Különösen hozzájárult ehhez orvosaink sikeres működése: egy szemspecialistánkat szinte félistennek tartották, mert több szürkehályogos szembetegnek néhány perces műtéttel visszaadta a látóképességét és jólesett nekik az is, hogy mi barátságos szót is váltottunk velük, amit a kozáktól bizony nem igen kapnak. Sokszor elhallgattuk kobozszerű háromhúros hangszerükön pengetett egyszerű melódiáikat. A kirgiz igen keveset beszél: valószínűleg azért, mert nem is igen van mit beszélnie. Látóköre korlátolt, eszmeköre szűk térre van szorítva; életének nincsenek problémái, ismeretköre kizárólag közvetlen környezetéből adódik. Még azt sem tudták, hogy háború van: őket ez nem érdekelte, mert nem katonáskodtak, bánták is őket, ha egymást falja is föl az egész világ.

Az ősi magyar szokás — a leányrablás — ma is még a férjhezmenés egyedüli módja. Igaz, hogy előbb megalkusznak a szülők a marhából, tevéből, prémből és szőnyegből álló vételárban és hozományban, de azután a vőlegény a leányt előkészített »meglepetés«-szerűen elrabolja. A lányoknak vidékenként változik az áruk: állítólag Kasgárban (kínai Turkesztán) a legolcsóbbak.

A kirgiz leginkább lóhúst eszik, lótejét iszik (Kumis), de azért megeszi a jakkot, tehenet, birkát és a kecskét is. Fagygyúval és vajjal főz, amit marhagyomorban vagy vastagbélben tart; állati bőrökből készült tartály helyettesíti a kannát, meg a hordót is. Sátorban élnek és vonulnak ide-oda marháikkal; télire rendszerint valami város közelébe, védettebb helyre költöznek.

PHILIPS

**készülékek,
hangszórók,
anódpótlók**

gyári árjegyzéki áron
6, 12, 18, havi részletre kaphatók

AUDION NAGYMEZŐ-UTCA 31. SZÁM
Telefonszám: Automata 113-75

Kérje a most megjelent képes nagy árlapunkat.

34 év óta a világot uraló **eredeti angol**
THE CHAMPION kerékpárokat
elsőrendű **CENTRÁL BOBBIN** golyón
szaladó, súlyesztős varrógépeket
5 évi jótállással 20 P havi részletre szállítunk.
kerékpáralkatrészeket

láncot, pedált, kormány lámpát, nyergeket stb. bármely gyártmányú kerékpárhoz
nagybani, eredeti gyári áron külső gummit 6.50,
belsőket 2.10 pengőtől. — Kerékpárok 120 P.-tól feljebb.

LÁNG JAKAB ÉS FIA

kerékpár-, varrógép- és gumminag kereskedők.
Budapest, VIII., József-körút 41. szám.
61 éve áll fenn! Árjegyzék ingyen, de kiemelni miből öhajlja.

**Portyázó csendőrnek
nélkülözhetetlen**

AXA-szérum

vízhatlanná teszi.

az egyetlen létező impregnáló szer, mely cipőt,
csizmát rövid kezelés után egyszersmindenkorra
Nagy üveg ára 2.— P, 3 1/2 üvegnek megfelelő bádoggannában 5 Pen g.
Használati utasítás mellékelve. Megrendelések: **BACHRACH TESTVÉREK**

Telítő anyagok gyára, BUDAPEST, VII. kerület, Szövetség-utca 36/b. szám alá küldendők.

REFORM RUHÁZATI R.-T.

**BUDAPEST, VI., VILMOS
CSÁSZÁR-ÚT 7. (Félemelet).**

Állandóan dús választék: kész női-, férfi- és gyermekfelsőkabátokban, kész férfi- és gyermeköltönyökben, szövet-, selyem-, flanell-, vászon- kötött és szövött- árukban, ág- és asztalneműekben, paplanokban, takarókban, szőnyegekben, divatrukkban, szőrmékben, stb. stb.

A közelgő karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából rendkívül olcsó árak mellett nagy vásárt rendeztünk.

Kedvező fizetési feltételek.

**TELEFON:
Aut. 132-96**

Evenkint tartott bajnoki lovasversenyük a »baiga«. Ezt a fergániai szárdok is tartják. Néhány száz lovas nagy bezárt négyszöget alkot. A tavalyi győztes maga elé vesz a nyergébe egy élő juhot és azt ki kell vinnie a négyszögből. Vad küzdelem folyik az elsőségért, egymásra rontanak a versenyzők, buknak a lovak, gurulnak a lovasok, míg végre valamelyiknek sikerül a már szinte széttépett juhval a négy-

szögön kívül kerülni és elvinni a bajnoki pálmát. Ehhez a szilaj versenyhez kivonul a »zenekar« is: áll ez két hatalmas dobból, cintányérből és egy egyenes, kb. 2 méter hosszú, villára állított tütölő réztróbitából; pokoli lármát ad a »hangszerek« disszonáns egyvelege, ami csak fokozza a verseny iramát és vad szenvedélyét.

(Folytatjuk.)

Megfejtés.

A folyó évi 32. számunkban közölt »Kicsi ok, súlyos következmények« c. pályázatunkat leghelyesebben

Gálos János tiszthelyettes (Zalaegerszeg), *Csíki Pál* csendőr (Jászladány), *Farkas Mihály I.* őrmester (Magyaróvár) fejtették meg, akiknek címére a jutalmakat egyidejűen elküldöttük.

*

Gálos János tiszthelyettes pályamunkája, amely egyúttal a helyes megfejtés is, a következő:

Szeptember 15. vasárnapra esett. Üzletszerű lekvárfőzés tilos. (Munkaszünet.)

Torontó Jánost azért, hogy Pont Péter szolgáját a lekvár kiloccsantása miatt felpofozással megfenyegette, házifegyelmi jogánál fogva (Btk. 313. §. magyarázat) büntetendő cselekmény nem terheli.

Pont Péter szolgagyerek azon kijelentése, hogy Torontó János gazdájában megforgatja a bicskáját, a Kih. Btk. 41. §. szerinti közszend elleni kihágást képezi, mert egy jól kifejlett 14 éves gyermek a fenyegetés beváltására képes lehet felnőtten szemben is, különösen, ha a fenyegetett gyengébb testalkatú ember. A bűnvádi eljárás megindítását azonban a bűnös halála kizárja. (Btk. 105. §.)

A lekvárfőző asszonyoknak Pont Péter szolgagyerek ellen alkalmazott korholása és Pintér Pálné azon kijelentése, hogy »Torontó János ddühében bizonyára a csendőrökért ment«, nem képez büntetendő cselekményt.

Torontó János községi bírót az 1900. évi XXV. t.-c. 1. §-ába ütköző kihágás gyanúja terheli. Magánosoknál megrendelés gyűjtése olyannak tekintendő, mintha a vaskereskedő a községben fióküzletet nyitott volna. Ehhez pedig iparigazolvány váltása és üzletvezető alkalmazása szükséges.

Békés András temetőör azon mulasztása, hogy a kötélen lógó és még rugdalózó Pont Pétert a kötélről le nem vette, a 108.421/1928. N. M. M. sz. rendeletbe ütközik, mert a szerencsétlenség, baleset vagy egyéb rendkívüli körülmény következtében életveszélybe jutott embertársnak elsősegélyt nyújtani minden állampolgárnak nemcsak erkölcsi, de törvényben is előírt kötelessége.

Pintér Pálnét azon kifejezései miatt, hogy »a bíró a gyilkos, a bíró az oka mindennek«, az 1914. évi XLI. t.-c. 1. §-a szerint rágalmozás vétsége terheli.

Békés András temetőör azon cselekménye, hogy Pont Péter szolgagyerek hullája nyakán volt vászon zacskóból az 5 pengőt követelése fejében elvette, bár jogos követelése volt és ha ez élő személlyel, erőszakkal vagy fenyegetéssel történt volna, zsarolássá minősülne, de mivel a pénz elvétele védtelen hullától történt, a Btk. 336. §. 2. pont szerinti lopás büntetést képezi. (L. Btk. 511. oldal magyarázat 2. bek.)

Torontó János neve a 7. bekezdésben Péternek van írva.

*

Helyesen fejtették meg még a következők:

Kolozsvári Gyula tiszthelyettes (Szombathely), *Árkosi Gyula* tiszthelyettes (Budapest), *Boltka Lajos* csendőr (Eger),

Páli őrmester (Kapuvár), *Kulcsár Miklós* csendőr (Geszt), *Soós Gyula* őrmester (Brembergbánya), *Csap Mihály* csendőr (Doboz), *Boda István* őrmester (Budapest), *Gévai János* őrmester (Sárbogárd), *Gácsi József* őrmester (Biharkeresztes), *Kovács Mihály* csendőr (Szeged), *Nikodém Sándor* csendőr (Soroksár), *Vincze György* őrmester (Tapolca).

▼

Burkus csendőr a hadgyakorlaton.

(A Csendőrségi Lapok pályázata.)

Az idén is részt vettem a hadgyakorlaton. A 8. hadtestparancsnoksághoz voltam beosztva, mint tábori csendőr. Még három csendőr volt velem. Alighogy bevonultam, egy 10 km-re levő hid használhatóságának megállapítására küldtek ki. Elindultunk. Utközben a gyalogélem repülőtámadást jelzett, amire azonnal megalakitottam a félrajt, elrendeltem a fedezést s megnyitottam a tüzet és pedig oly eredménnyel, hogy a repülőgép gyorsan távozott. De le is adtam percenként vagy 20 lövést.

A támadásról írásbeli jelentést küldtem a négyes számmal, — a jelentő futárral — az 5 km-re levő parancsnoksághoz, aki azt, mert időközben helyet változtatott, nem találta meg s így a jelentéssel visszajött s minket — akik akadálytalanul haladtunk — a hidtól egy kilométernyire megtalált.

A feladatot a hidnál aztán együtt teljesítettük. Ahogy visszafelé jöttünk, kérdezősködésünkre egy dinnyét szállító parasztól azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a hadtestparancsnokság az ő innen délre fekvő falujában van s erre elindultunk a falu felé. Közben besötétedett s egy fényszóró csóvjába kerültünk s hét óra tájban vagy tíz percet szaladtunk, hogy kikerüljünk belőle, mert ellenséges fényszóró volt. Így értünk el egy erdőbe, ahol — nehogy a falu irányát elveszítsük — figyeltük a fák törzsét s a fák mohos oldala irányában meneteltünk, de segítségünkre volt a kis göncöl szekereknek egyik csillaga is a helyes irány megtalálásában. A hadtestparancsnoksághoz késő éjjel érkeztiink meg s jelentettük, hogy a hid mindennemű közlekedésre alkalmas.

*

Milyen hibák vannak Burkus csendőr elbeszélésében. A talált hibákat indokolni kell. Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. A legjobb megfejtést közöljük. Határidő: 1930. január 10. Az eredményt a jövő évi 3. számunkban közöljük. A helyes megfejtők között egy szép szivartárcát sorsolunk ki.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly.

A Keleti pályaudvar érkezési oldalán, de **pontosan a Baross szoborral szemben;** így keresse és megtalálja megbízhatóságáról közismert

CSENDŐRSÉGI SZÁLLÍTÓ

Boross József egyenruházati és felszerelési intézetét

Budapest, VIII., Baross tér 6.

Telefon: József 450—16. Kérjen árjegyzéket.

Ha karácsonyi bevásárlásnál

pénzt akar megtakarítani

tekintse meg vételkényszer nélkül raktárunkat.

Árainkból néhány példa:

Moket átvető	P 52.—
Paplan (két oldalt prima cloth)	P 16.50
la Manilla ágyelő, rojttal	P 3.80
Szőrmatrac	P 68.—

NEUMANN M. TÁRSA

Köruti szőnyegáruháza Budapest, VII., Erzsébet-krt. 16.

A csendőrség tagjainak öt százalék engedmény!